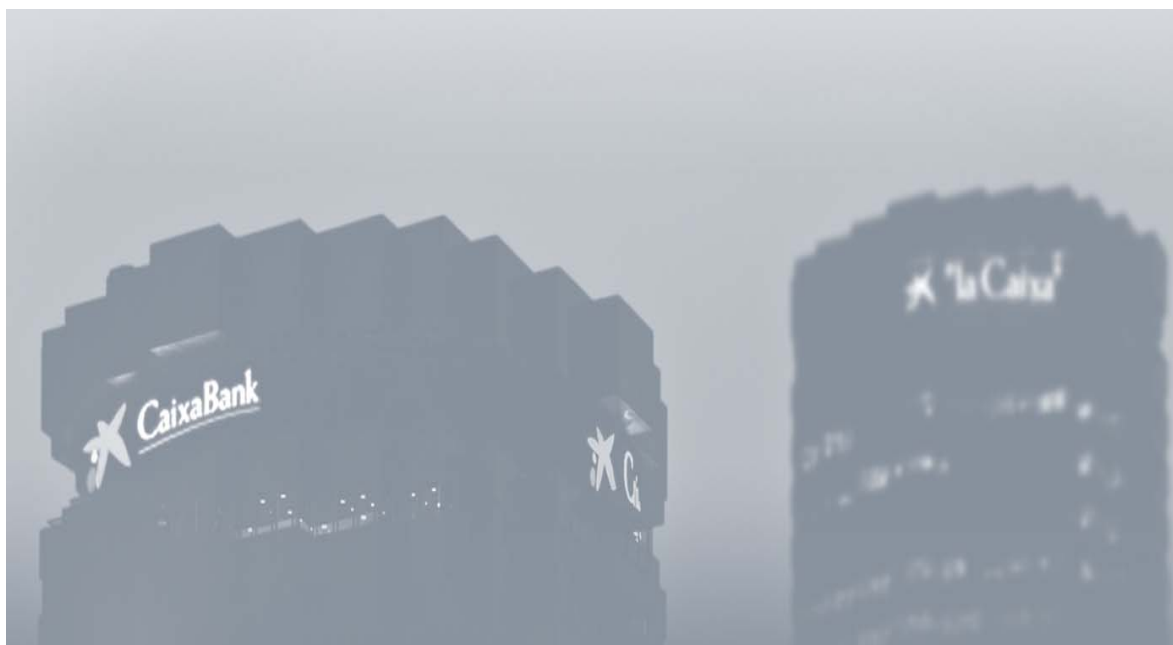

Informació amb Rellevància Prudencial

Grup "la Caixa"

Corresponent al 31 de desembre de 2011

Índex

	Introducció	3
A.	Aspectes generals	5
1.	Requeriments generals d'informació	
2.	Informació sobre els recursos propis computables	
3.	Informació sobre els requeriments de recursos propis	
B.	Informació qualitativa i quantitativa de riscos	58
1.	Informació sobre els riscos de crèdit i de dilució	
2.	Informació sobre el risc associat a les participacions accionaries	
3.	Informació sobre el risc de mercat de la cartera de negociació	
4.	Informació sobre el risc operacional	
5.	Informació sobre el risc de tipus d'interès en posicions no incloses a la cartera de negociació	
6.	Informació sobre remuneracions	

Introducció

Aquest informe és el document *Informació amb Rellevància Prudencial*, l'objectiu del qual és el compliment d'uns requisits de divulgació d'informació al mercat que han estat establerts pel Banc d'Espanya en el capítol onzè de la Circular 3/2008, de 22 de maig de 2008, sobre determinació i control dels recursos propis mínims.

La informació que conté l'informe adjunt compleix els requisits contemplats a la Circular 3/2008. En la seva elaboració s'ha considerat el que s'indica a la norma 109, apartat 3, sobre la confidencialitat de la informació. El Grup "la Caixa" manifesta que no ha omès cap de les informacions requerides per raons de confidencialitat ni pel fet de tenir caràcter reservat.

Aquest informe té com a finalitat facilitar als agents del mercat l'avaluació de la suficiència de capital, tant del Grup CaixaBank com del Grup "la Caixa", a 31 de desembre de 2011. Més concretament, conté la informació sobre els recursos propis, les exposicions i els processos d'avaluació del risc en tots dos perímetres.

En compliment de les polítiques de divulgació d'informació aprovades pel Consell d'Administració de "la Caixa" durant la sessió del 18 de desembre de 2008, aquest informe ha estat verificat per la Comissió de Control (24 d'abril de 2012), prèvia aprovació per part del Consell d'Administració (12 d'abril de 2012). D'acord amb la normativa en vigor, el document *Informació amb Rellevància Prudencial* té una periodicitat mínima anual.

A. Aspectes generals

1. Requeriments generals d'informació	6
1.1. Àmbit d'aplicació	6
1.1.1. Descripció del grup consolidable	7
1.1.2. Altra informació de caràcter general.....	11
1.2. Polítiques i objectius de la gestió de riscos.....	11
1.2.1. Objectius, cultura corporativa i organització en la gestió de riscos	11
1.2.1.1 Objectius en la gestió de riscos	12
1.2.1.2 Cultura corporativa de riscos: principis generals de gestió de riscos.....	13
1.2.1.3 Estructura organitzativa de la funció de riscos	14
1.2.1.4 Auditoria Interna	16
1.2.2.1 Risc de crèdit	18
1.2.2.2 Risc de contrapart	22
1.2.4.1 Risc de mercat	30
1.2.4.2 Risc de canvi	33
2. Informació sobre els recursos propis computables.....	42
2.1. Resum de les principals característiques i condicions dels elements computats com a recursos propis bàsics, de segona categoria i auxiliars.....	42
2.2. Import dels recursos propis	44
2.3. Reials decrets llei per al reforçament i sanejament del sistema financer	45
3. Informació sobre els requeriments de recursos propis computables	47
3.1. Requeriments de recursos propis mínims per risc de crèdit	47
3.2. Requeriments de recursos propis mínims per risc associat a la cartera de participacions accionaries.....	49
3.3. Requeriments de recursos propis mínims per risc de contrapart, per risc de posició i liquidació de la cartera de negociació, i per risc de canvi i de la posició en or	50
3.4. Requeriments de recursos propis mínims per risc operacional	52
3.5. Procediment aplicat per avaluar la suficiència del capital intern	52

1. Requeriments generals d'informació

1.1. Àmbit d'aplicació

La informació que es presenta en aquest informe correspon al Grup Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, el Grup "la Caixa"), l'entitat dominant del qual és Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, "la Caixa"). Així mateix, es presenta la informació separada del Grup CaixaBank.

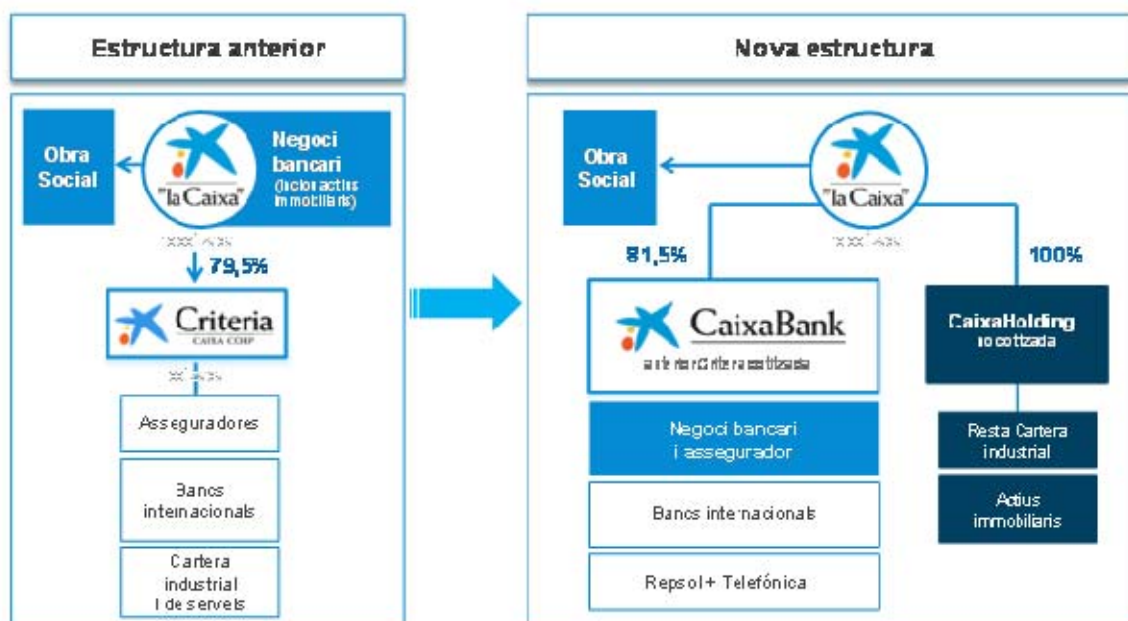
"la Caixa", com a caixa d'estalvis i segons els seus estatuts, és una institució financera de naturalesa no lucrativa, benèfica i social, de caràcter privat i independent de qualsevol altra empresa o entitat. L'objectiu social és el foment de l'estalvi en les modalitats autoritzades, la realització d'obres benèficosocials i la inversió dels fons corresponents en actius segurs i rendibles d'interès general.

L'entrada en vigor del Reial Decret Llei 11/2010, de 9 de juliol, d'òrgans de govern i altres aspectes del règim jurídic de les caixes d'estalvis, així com l'aprovació del text refós de la Llei de Caixes d'Estalvis de Catalunya per mitjà del Decret Llei 5/2010, van introduir la possibilitat de l'exercici indirecte de l'activitat financera d'una caixa d'estalvis mitjançant un banc.

A l'empara d'aquest marc legal, els Consells d'Administració de "la Caixa", Criteria CaixaCorp, SA i MicroBank de "la Caixa", SA van subscriure el 27 de gener de 2011 un acord marc per dur a terme la reorganització del Grup "la Caixa" amb l'objectiu d'adaptar-se a les noves exigències regulatòries nacionals i internacionals i, en particular, als nous requeriments de capital del Comitè de Supervisió Bancària de Basilea (Basilea III). L'estructura dissenyada permet a "la Caixa" l'exercici indirecte de la seva activitat financera mantenint intacte el compliment de les finalitats socials pròpies.

Tot seguit es mostra la reorganització¹ del Grup "la Caixa" que es va dur a terme l'1 de juliol de 2011:

¹ Per ampliar-ne la informació, vegeu la nota 1, apartat "Reorganització del Grup" dels comptes anuals del Grup "la Caixa" de l'exercici 2011.

D'acord amb aquesta nova estructura, "la Caixa" posseeix les participacions directes següents:

- a) El 81,52% de CaixaBank, SA, entitat cotitzada, i a través de la qual "la Caixa" exerceix indirectament la seva activitat financera, desenvolupant el negoci bancari i assegurador, i posseint les participacions en bancs internacionals, a Repsol i a Telefónica.
- b) El 100% de Criteria CaixaHolding, SAU, entitat no cotitzada, i que manté la cartera de participacions industrials i els actius immobiliaris.

1.1.1. Descripció del grup consolidable

D'acord amb el que disposa la normativa vigent, existeix un "Grup" de societats quan una entitat dominant exerceix el control, directe o indirecte, respecte a la resta de les entitats (dependents). Aquesta relació de control es manté, principalment, si l'entitat dominant posseeix, directament o indirectament, la majoria dels drets de vot de l'entitat dependent o té el dret de nomenar o cessar la majoria dels membres del Consell d'Administració.

A més, es forma un "grup consolidable d'entitats de crèdit" si el grup està format per dues o més entitats consolidables per raó de la seva activitat (mateixa naturalesa de l'activitat o prolongació d'aquesta) i es compleixen els requisits establerts a la norma segona, apartat 2, de la Circular 3/2008. Tindran la consideració d'"entitats financeres consolidables per la seva activitat" aquelles que es determinen a la norma segona, apartat 1, de la Circular 3/2008. Tot

seguit es resumeixen les principals diferències relatives al perímetre i als mètodes de consolidació aplicats a efectes de l'elaboració de la informació del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" que conté aquest informe, i a efectes de l'elaboració dels comptes anuals consolidats de tots dos grups:

- Per elaborar els comptes anuals consolidats del Grup "la Caixa", totes les entitats dependents han estat consolidades pel mètode d'integració global, independentment de si es consideren o no entitats consolidables per la seva activitat. Les entitats multigrup es consoliden pel mètode de la participació.
- Pel que fa a la solvència, aquelles entitats dependents amb activitat diferent de les enumerades a l'apartat 1 de la norma segona de la Circular 3/2008 s'han considerat no consolidables per la seva activitat i es valoren mitjançant el mètode de la participació.

D'acord amb el que estableix la norma novena de la Circular 3/2008, les participacions s'han de deduir de recursos propis quan hi concorrin les circumstàncies següents:

- La participació en una entitat financera consolidable per la seva activitat, però no integrada en el grup consolidable, és superior al 10% del capital o dels drets de vot de la participada.
- La participació en una entitat asseguradora, reasseguradora o en una entitat l'activitat principal de la qual consisteix a tenir participacions en entitats asseguradores² supera el 20% dels drets de vot o del capital de la participada.
- Se n'ha de deduir també l'excés que representi la inversió en una participació qualificada respecte al 15% dels recursos propis computables del Grup.

A les taules 1 i 2 es detalla el tractament aplicat a cadascuna de les entitats que constitueixen tots dos perímetres per tal de determinar-ne la solvència i elaborar-ne els comptes anuals consolidats.

² Vegeu el concepte de "participació" a l'apartat 3 de l'article 47 del Codi de Comerç.

Taula 1. Perímetre de consolidació del Grup CaixaBank a efectes de solvència i comptables

Denominació social	Descripció de l'activitat	% Participació		Tractament a efectes d'elaboració de comptes anuals consolidats		
		Directa	Total	Global	Proporcional	Participació
Entitats consolidables globalment a efectes de solvència						
BANKPYME, S.A., S.G.I.I.C.	Soc. gestora d'institucions d'inversió col·lectiva	0,00	100,00	✓		
BuildingCenter	Serveis Immobiliaris	100,00	100,00	✓		
Caixa Capital Biomed S.C.R. S.A.	Societat gestió capital risc	90,91	90,91	✓		
Caixa Capital Micro, SCR de Régimen Simplificado, SAU	Societat gestió capital risk	100,00	100,00	✓		
Caixa Capital Pyme Innovación, SCR de Régimen Simplificado, SA	Societat gestió capital risk	80,65	80,65	✓		
Caixa Capital Risc, SGEER, SA	Societat gestió capital risk	99,99	100,00	✓		
Caixa Capital Semilla, SCR de Régimen Simplificado, SA	Societat gestió capital risk	100,00	100,00	✓		
Caixa Corp, SA	Tinença d'accions	100,00	100,00	✓		
Caixa Emprendedor XXI, SA	Foment d'iniciatives empresarials i emprenedors	100,00	100,00	✓		
Caixa Girona Gestió, SGIC, SAU	Gestió fons d'inversió	100,00	100,00	✓		
Caixa Girona Pensions, EGFP, SA	Gestió fons de pensions	100,00	100,00	✓		
Caixa Preference,SAU	Financera	100,00	100,00	✓		
CaixaRenting, SA	Arrendament vehicles i maquinària	100,00	100,00	✓		
Corporación Hipotecaria Mutua, EFC SA	Crédit hipotecari	100,00	100,00	✓		
e-la Caixa 1, SA	Gestió de canals electrònics	100,00	100,00	✓		
FinanciaCaixa 2, EFC, SA	Financera	99,67	100,00	✓		
Finconsum, EFC, SA	Financiació al consum	100,00	100,00	✓		
GDS-CUSA, SA	Serveis	100,00	100,00	✓		
GestiCaixa, SGFT, SA	Gestora de Fons de Titulització	91,00	100,00	✓		
HipoteCaixa 2,S.L.	Soc. gestora de cred. Hipotecaris	100,00	100,00	✓		
Hodefí, SAS	Societat de cartera	0,00	100,00	✓		
Holret, SAU	Serveis Immobiliaris	100,00	100,00	✓		
InverCaixa Gestión, SGIC, SA	Gestora Instit. d'Inversió Col·lectiva	100,00	100,00	✓		
Nuevo Micro Bank de la Caixa, SA	Financiació de microcrèdits	100,00	100,00	✓		
Recouvrements Dulud, SA	Financera	0,00	100,00	✓		
Servicio de Prevención Mancomunado del Grupo la Caixa, CB	Assessoria i prevenció de riscos laborals	83,33	91,67	✓		
Silc Inmobles, SA	Explotació, gestió i adm. immobles	0,00	100,00	✓		
Silk Aplicaciones	Prestació de serveis informàtics	100,00	100,00	✓		
Sodemi, SAS	Promoció i arrendament immobiliari	0,00	100,00	✓		
Suministros Urbanos y Mantenimientos, SA	Gestió d'obres, manteniment, logística i compres	100,00	100,00	✓		
Tenedora de Vehículos, SA	Renting	0,00	65,00	✓		
Trade Caixa I, SA	Administració i assessorament	100,00	100,00	✓		
Vida Caixa Grupo, SA	Societat de cartera	100,00	100,00	✓		
Entitats deduïbles de Recursos Propis a efectes de solvència						
Agenciaixa, SA	Agència d'assegurances	0,00	100,00	✓		
Banco BPI, SA	Banca	30,10	30,10			✓
Boursorama, SA	Direct Banking	1,33	20,73			✓
GDS-Correduría de Seguros, SL	Correduría d'assegurances	20,00	20,00			✓
Grupo Financiero Inbursa, SAB de CV	Banca	20,00	20,00			✓
SegurCaixa Adeslas, SA Seguros Generales y Reaseguros	Assegurances	0,00	49,92			✓
Self Trade Bank, SA	Banca	49,00	49,00			✓
Telefónica Factoring do Brasil, LTDA	Factoring	20,00	20,00			✓
Telefónica Factoring, EFC, SA	Factoring	20,00	20,00			✓
The Bank of East Asia, LTD	Banca	17,00	17,00			✓
VidaCaixa Mediación, Sdad. Agencia de Seguros Vinculada, SAU	Assegurances	0,00	100,00	✓		
VidaCaixa, SA de Seguros y Reaseguros	Assegurances	0,00	100,00	✓		

Denominació social	Descripció de l'activitat	% Participació		Tractament a efectes d'elaboració de comptes anuals consolidats		
		Directa	Total	Global	Proporcional	Participació
Entitats no consolidables ni globalment ni proporcionalment a efectes de solvència						
Erste Group Bank AG	Banca	9,77	9,77			✓
Estugest, SA	Activitats de gestoria i serveis	100,00	100,00	✓		
Aris Rosen, SAU	Serveis	100,00	100,00	✓		
Cegipro, SAS	Immobil·liària	0,00	100,00	✓		
Centro Médico Zamora, SAU	Prestació de serveis mèdics	100,00	100,00	✓		
Cementiri de Girona, SA	Serveis funeraris	30,00	30,00			✓
Comercia Global Payments, Entidad de Pago, SL	Entitat de pagament	49,00	49,00			✓
Ediciones 62, SA	Edició de llibres	30,13	30,13			✓
Girona, SA	Captació, potabilització i distribució d'aigua	34,22	34,22			✓
Inversiones Inmobiliarias Oasis Resort, SL	Serveis	60,00	60,00	✓		
	Serveis	60,00	60,00	✓		
Limpieza y Mantenimiento Hospitalarios, SL	Serveis de neteja d'oficines, locals i hospitals	100,00	100,00	✓		
Polígono Industrial Girona, SA	Promoció immobiliària	38,98	38,98			✓
PromoCaixa, SA	Comercialització de productes	99,00	100,00	✓		
Repsol YPF	Explotació del mercat d'hidrocarburs	12,82	12,82			✓
Serveis Informàtics la Caixa, SA	Serveis informàtics	49,00	49,00			✓
Valoraciones y Tasaciones Hipotecarias, SA	Serveis de valoració	100,00	100,00	✓		

Taula 2. Perímetre de consolidació del Grup "la Caixa" a efectes de solvència i comptables

Denominació social	Descripció de l'activitat	% Participació		Tractament a efectes d'elaboració de comptes anuals consolidats		
		Directa (1)	Total	Global	Proporcional	Participació
Entitats consolidables globalment a efectes de solvència						
CaixaBank, SA	Banca	81,52	81,52	✓		
Criteria CaixaHolding, SAU	Holding de Participacions. Serveis de consultoria v adm.	100,00	100,00	✓		
Estuimmo, SAU	Tenedora de part. y actius. Immob.	100,00	100,00	✓		
Estuinvest, SL	Promoció immobiliària	0,00	100,00	✓		
Estullogimmo, SLU	Lloguer d'immobles	100,00	100,00	✓		
Estuvendimmo, SLU	Compra-venda d'immobles	0,00	100,00	✓		
Inversiones Autopistas, SL	Societat de cartera	50,10	50,10	✓		
Norton Center, SL	Const. y promoció immob.	0,00	100,00	✓		
Servihabitat Alquiler II, SLU	Explotació, gestió y adm. vivendes	0,00	100,00	✓		
Servihabitat Alquiler III, SLU	Explotació, gestió y adm. vivendes	0,01	100,00	✓		
Servihabitat Alquiler IV, SLU	Explotación, gestión y adm. viviendas	0,00	100,00	✓		
Servihabitat Alquiler, SL	Explotación, gestión y adm. viviendas	0,03	100,00	✓		
Servihabitat XXI, SAU	Serveis Immobiliaris	100,00	100,00	✓		
Entitats no consolidables ni globalment ni proporcionalment a efectes de solvència						
Arrendament Immobiliari Assequible, SLU	Explotació vivendes protecció oficial	0,00	100,00	✓		
Arrendament Immobiliari Assequible II, SLU	Explotació vivendes	0,00	100,00	✓		
Foment Immobiliari Assequible, SAU	Promoció vivendes, protecció oficial	100,00	100,00	✓		
Abertis Infraestructuras, SA	Gestió d'Infraestructures de transport i comunicacions	19,65	23,54			✓
Gas Natural, SDG, SA	Negoci del gas i electricitat	35,27	35,27			✓
Mediterranea Beach & Golf Resort, SA	Explotació i gestió urbanística anexa al parc temàtic	100,00	100,00	✓		
Palau-Migdia, SL	Promoció immobiliària	0,00	50,00			✓
Port Aventura Entertainment	Explotació parc temàtic	50,00	50,00			✓
Hisusa-Holding de Infraestructuras de Serv.Urbanos, SA	Societat de cartera	24,26	24,26			✓
Saba Infraestructuras	Gestió d'aparcaments i parcs logístics	55,76	55,76	✓		

(1) Inclou les participacions a través de "la Caixa", CaixaBank i Criteria CaixaHolding.

1.1.2. Altra informació de caràcter general

El mes de desembre de 2008 el Banc d'Espanya va eximir les següents entitats del grup consolidable del compliment individual de les obligacions que es deriven de la normativa de solvència:

- Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona ("la Caixa")
- FinConsum, EFC, SA
- Corporación Hipotecaria Mutual, EFC, SA
- FinanciaCaixa 2, EFC, SA
- MicroBank de la Caixa, SA

Arran de la reorganització del Grup, "la Caixa" ha deixat de complir els requeriments normatius que permetrien mantenir aquesta exempció. Per aquest motiu, va comunicar la seva renúncia mitjançant escrit enviat al Banc d'Espanya el dia 7 de juliol de 2011. De la mateixa manera, es va sol·licitar al Banc d'Espanya mantenir l'exempció individual de les filials bancàries (FinConsum, EFC, SA; Corporación Hipotecaria Mutual, EFC, SA; FinanciaCaixa 2 i Nuevo Micro Bank, SA). Per últim, es va transmetre al Banc d'Espanya que CaixaBank, SA quedaria subjecta a l'obligació de compliment individual de les obligacions de solvència. El Banc d'Espanya, per la seva banda, ha manifestat que està d'acord amb el tractament plantejat.

El 31 de desembre de 2011, tant "la Caixa" com CaixaBank, SA compleixen amb escreix els requisits mínims de recursos propis establerts en l'àmbit individual.

Així mateix, totes les entitats dependents no incloses en el grup consolidable i subjectes als requeriments de recursos propis mínims en l'àmbit individual, compleixen els requeriments de recursos propis que estableixen les diverses normatives que els són d'aplicació.

1.2. Polítiques i objectius de la gestió de riscos

1.2.1. Objectius, cultura corporativa i organització en la gestió de riscos

Reorganització del Grup el 2011 i situació actual

Fins al primer semestre de 2011, l'activitat de banca minorista del Grup la va desenvolupar la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona (d'ara endavant, CAPB, "la Caixa"), mentre que Critería CaixaCorp, SA va dur a terme la gestió de les participades més rellevants. L'1 de juliol de 2011 va

culminar la reorganització del Grup amb la creació de CaixaBank, SA i l'inici de la cotització en borsa.

El Grup "la Caixa" és el marc en què es desenvolupa de manera coordinada la gestió dels riscos de l'entitat matriu (CAPB) i de les seves filials CaixaBank, SA i Critería CaixaHolding, SAU.

Per activitats, corresponen al Grup CaixaBank la banca minorista i les assegurances, la cartera de banca internacional i les participacions a Repsol YPF, SA i a Telefónica, SA. Per la seva banda, Critería CaixaHolding gestiona la resta de la cartera industrial i els actius immobiliaris adquirits amb anterioritat a la reorganització del Grup.

L'excepció a l'exercici indirecte és l'activitat del Mont de Pietat -reservada per la legislació vigent a les caixes d'estalvis-, que depèn directament de "la Caixa".

Organització de la funció de riscos

El Consell d'Administració de "la Caixa" és l'òrgan màxim que determina la política de risc de l'entitat. S'ha establert un marc de comunicació al Consell en matèria de riscos que estableix els continguts i la periodicitat adequats per a cadascun dels riscos, i uns límits que, si se sobrepassen, insten la comunicació a la propera sessió, amb independència del calendari previst.

La Comissió d'Inversions de "la Caixa" té la funció d'informar el Consell d'Administració o la seva Comissió Executiva sobre la viabilitat i l'adequació de les inversions i desinversions estratègiques a través de CaixaBank o Critería CaixaHolding als plans estratègics del Grup.

La gestió dels riscos al més alt nivell en el Grup "la Caixa" la duu a terme el Comitè de Direcció, d'acord amb les estratègies establertes pel Consell d'Administració. El Comitè de Direcció revisa i gestiona la informació rellevant sobre les principals fites i l'evolució dels riscos que assumeix com a entitat de crèdit, i dels derivats de l'exercici indirecte de la seva activitat mitjançant les societats CaixaBank i Critería CaixaHolding.

1.2.1.1 Objectius en la gestió de riscos

En el Grup "la Caixa" la gestió global dels riscos pretén tutelar la sanitat del risc i preservar els mecanismes de solvència i té com a objectiu l'optimització de la relació rendibilitat-risc, amb la identificació, el mesurament i la valoració dels riscos i la seva consideració permanent en la

presa de decisions de negoci del Grup "la Caixa". D'aquesta manera es configura un perfil de risc conforme amb els objectius estratègics del Grup. El model de delegacions té com a eixos bàsics tant les variables fonamentals de risc com l'import de les operacions, i permet de quantificar els riscos a través d'escenaris de consum de capital i pèrdua esperada.

Els riscos en què s'incorre a conseqüència de l'activitat mateixa del Grup "la Caixa" es classifiquen de la manera següent: risc de crèdit, derivat tant de l'activitat bancària com del risc associat a la cartera de participades; risc de mercat, dins del qual s'inclouen el risc de tipus d'interès estructural de balanç, el risc de preu o tipus associat a les posicions de l'activitat de tresoreria, i el risc de canvi, el risc de liquiditat, el risc operacional, el risc reputacional i el risc de compliment normatiu.

Totes les actuacions en l'àmbit del mesurament, el seguiment i la gestió del risc es duen a terme d'acord amb les directrius del Comitè de Supervisió Bancària de Basilea i la normativa establerta a les directives europees i a la legislació espanyola vigent.

1.2.1.2 Cultura corporativa de riscos: principis generals de gestió de riscos

El Consell d'Administració de "la Caixa" és l'òrgan màxim que determina la política de risc del Grup. Els Principis Generals de Gestió del Risc, aprovats pel Consell d'Administració, en guien la gestió en el Grup "la Caixa". De manera resumida es poden enunciar així:

- El risc és inherent a l'activitat financera i la gestió que se'n fa és una funció que correspon a tota l'organització. Destaquen també: la independència de la pròpia funció, la presa de decisions de manera conjunta, la concessió de les operacions d'acord amb la capacitat de devolució del titular, el seguiment d'aquestes operacions fins al reemborsament final i l'obtenció d'una remuneració adequada al risc assumit.
- Altres principis generals de més concreció que fonamenten el model de gestió de riscos en el Grup "la Caixa" són els següents: el mesurament i la gestió per mitjà de models avançats, la descentralització de les decisions per prendre-les amb agilitat i de la manera més propera al client possible, l'homogeneïtat en els criteris i les eines utilitzades, i la dotació de recursos adequats per a la consecució de les tasques esmentades.

1.2.1.3 Estructura organitzativa de la funció de riscos

Gestió del risc en el Grup "la Caixa"

Sota la supervisió del Comitè de Direcció, l'Àrea de Riscos de "la Caixa" depèn directament de la Direcció General Adjunta Executiva de "la Caixa", juntament amb les d'Assessoria Jurídica, Financera, Mitjans i Recursos Humans.

Les societats del Grup disposen d'estructures de control i supervisió de les seves activitats respectives, a les quals s'afegeix a "la Caixa" una estructura complementària, organitzada d'acord amb el principi d'eficiència i que té per objectiu donar suport al règim de responsabilitat dels seus administradors per mitjà del control de l'activitat mateixa com a entitat de crèdit, i de l'exercida a través de les societats dependents.

Per complir el principi d'eficiència, d'una banda es desenvolupen internament a "la Caixa" les tasques necessàries per conformar l'estructura de gestió, control i supervisió complementària, pròpies de l'execució de l'exercici indirecte. D'altra banda, s'han externalitzat en altres societats del Grup les tasques que, tot i ser susceptibles de fer-se a "la Caixa", no resulta eficient fer-ho, i aquelles amb un elevat component d'experiència focalitzat a CaixaBank o en altres societats del Grup.

Gestió del risc en el Grup CaixaBank

- El Consell d'Administració de CaixaBank és l'òrgan màxim que determina la política de risc de l'entitat. L'Alta Direcció actua en el marc de les atribucions delegades pel Consell d'Administració i configura els següents comitès de gestió del risc: Global del Risc, Polítiques de Concessió, Crèdits, Refinançaments, COAP (Gestió d'Actius i Passius) i Comitè de Valoració i Adquisició d'Actius Immobiliaris.
- CaixaBank disposa d'una direcció general responsable dels riscos del Grup. La Direcció Executiva de Gestió Global del Risc, que depèn directament d'aquella, és la unitat de control global en què es materialitzen les funcions d'independència requerides pel Comitè de Supervisió Bancària de Basilea, amb la responsabilitat de tutelar la sanitat de l'actiu i els mecanismes de solvència i garantia.

La gestió del balanç i de la liquiditat correspon a la Direcció General Adjunta de Tresoreria i Mercat de Capitals, amb la supervisió independent de la Direcció Corporativa de Models de Risc, dependent de la Direcció Executiva de Gestió Global del Risc.

D'aquesta manera, formen part de l'àmbit d'actuació de la direcció general responsable dels riscos del Grup CaixaBank tots els riscos financers. En queden fora el risc reputacional (gestionat per la Direcció General Adjunta de Comunicació, Relacions Institucionals, Marca i Responsabilitat Social Corporativa) i el de compliment normatiu (gestionat per la Direcció General Adjunta d'Auditoria, Control Intern i Compliment Normatiu).

Les àrees i funcions de les direccions esmentades responsables del control dels riscos actuen des d'un punt de vista organitzatiu i funcional de manera independent a les àrees prenedores del risc per reforçar l'autonomia de les tasques de gestió, seguiment i control, en una tasca orientada a la gestió integral dels riscos.

La funció de riscos s'adapta a l'organització descentralitzada de la xarxa d'oficines de CaixaBank, però alhora garanteix el màxim rigor en l'aplicació dels criteris de risc. La Xarxa Territorial s'estructura en Oficines, Direccions d'Àrea de Negoci, Delegacions Generals i Direccions Territorials. Quan una operació excedeix les facultats de les Direccions Territorials, l'aprovació correspon, si s'escau, al Comitè de Crèdits i, en última instància, al Consell d'Administració.

A CaixaBank hi ha una estructura de Centres d'Empresa, especialitzada en empreses amb una facturació d'entre 10 i 200 milions d'euros. Els Centres d'Empresa depenen de Delegacions Generals d'Empresa, i aquestes se subsumeixen a les direccions territorials descrites al paràgraf anterior. A més, CaixaBank disposa de dues Oficines de Banca Corporativa, l'activitat de les quals s'adreça a grups amb una facturació superior a 200 milions d'euros.

Circuit únic de riscos: la concessió de les operacions de risc a partir de cert nivell de facultats (superiors a Direcció d'Àrea de Negoci) s'ha de signar conjuntament per un empleat amb facultats de la xarxa comercial (el director d'Àrea de Negoci mateix, el delegat general o el director territorial) i per un altre amb nivell de concessió equiparable dependent en darrera instància de la Direcció Executiva d'Anàlisi i Concessió. Per mitjà d'aquest circuit únic s'analitzen i s'aproven tant les operacions de banca d'empresa com les de banca minorista.

Gestió del risc a Criteria CaixaHolding

El Consell d'Administració de Criteria CaixaHolding és l'òrgan màxim que determina la política de risc de l'entitat. L'actuació de Criteria CaixaHolding es desenvolupa en un horitzó a mitjà i a llarg termini que té com a objectiu maximitzar el valor amb un enfocament de desenvolupament

corporatiu i implicació en l'estratègia de les companyies de la cartera, fent les inversions i les desinversions en els moments més adequats.

Criteria CaixaHolding participa activament en els òrgans de govern de les companyies més rellevants i s'involucra en la definició de les estratègies futures en coordinació amb els seus equips gestors. Disposa d'un ampli coneixement dels sectors on està present, d'una dilatada trajectòria i d'equips experimentats. Criteria CaixaHolding identifica, analitza i valora dia a dia noves oportunitats de negoci i inversió.

Correspon a Criteria CaixaHolding la gestió dels actius immobiliaris del Grup adquirits amb anterioritat a la reorganització.

1.2.1.4 Auditoria Interna

Auditoria Interna del Grup "la Caixa" depèn de la Direcció General Adjunta d'Auditoria, Control Intern i Compliment Normatiu, que forma part del Comitè de Direcció de l'entitat. Aquesta Direcció Executiva reporta sistemàticament a la Direcció General i a la Comissió de Control, òrgan supervisor de la funció d'Auditoria Interna.

La seva missió consisteix a garantir una supervisió eficaç, que avalui de manera contínua els sistemes de control intern i la gestió dels riscos de l'organització. Exerceix una funció corporativa independent, que contribueix a un bon govern corporatiu. Disposa d'equips d'auditoria ubicats a "la Caixa", a CaixaBank i a societats filials.

Actualment la direcció de les Auditories Internes de "la Caixa" i de CaixaBank recau sobre la mateixa persona, sense detriment de la dependència jeràrquica que cada equip d'auditoria té respecte dels seus respectius òrgans de supervisió i control de cada societat.

Auditoria Interna de "la Caixa" està estratègicament enfocada a la detecció, la supervisió i el control dels principals riscos del Grup. Té la finalitat de mantenir en nivells raonables el possible impacte dels riscos en l'assoliment dels reptes del Grup i proporcionar valor afegit per mitjà de la seva actuació. La seva organització i metodologia de treball estan orientades a la consecució dels objectius esmentats.

Auditoria Interna verifica el compliment de la normativa interna i regulatòria aplicable, així com l'eficàcia i l'eficiència dels controls establerts i emet recomanacions en cas que es detectin debilitats. Així mateix, fa la supervisió interna dins del marc de gestió global del risc de Basilea:

Pilar 1 (risc de crèdit, risc operacional i risc de mercat), Pilar 2 (procés d'autoavaluació de capital i altres riscos) i Pilar 3 (informació amb rellevància prudencial).

Pel que fa als riscos del Pilar 1, Auditoria Interna és responsable, entre altres, dels aspectes següents:

- Per al risc de crèdit, respecte als requeriments establerts per a l'aplicació del mètode basat en qualificacions internes (IRB):
 - Verificar la integració dels models en la gestió diària de l'entitat, tant en la concessió d'operacions com en la gestió i el seguiment posteriors.
 - Verificar la integritat i la consistència de les bases de dades d'exposicions i la construcció i el calibratge de models.
 - Comprovar la veracitat de les dades que alimenten els sistemes de l'entitat i l'existència i la suficiència de controls.
 - Comprovar el compliment de la normativa interna de l'entitat en relació amb la gestió del risc de crèdit.
 - Revisar la implementació dels models, dels procediments de càlcul de capital regulatori i de les eines de mesura i gestió de riscos en els sistemes d'informació.
- Per al risc operacional:
 - Supervisar el Marc de Gestió Integral del Risc Operacional en el Grup "la Caixa", verificant el compliment de la normativa regulatòria.
 - Supervisar el càlcul dels requeriments de recursos propis per risc operacional i la implantació dels procediments d'avaluació, control i gestió establerts pel risc esmentat.
 - Revisar els riscos tecnològics dels sistemes del Grup "la Caixa", en els seus dos vessants d'integritat i confidencialitat de la informació, així com la disponibilitat dels sistemes i la continuïtat del negoci, tant amb revisions planificades com amb l'auditoria contínua mitjançant el seguiment dels indicadors de risc definits.
- Per al risc de mercat:
 - Verificar els aspectes requerits per la Circular de Solvència, respecte dels sistemes de gestió del risc de mercat, pel que fa a la implantació en la gestió, la metodologia, la integritat de les dades utilitzades, l'estructuració correcta dels sistemes de control i l'adequació dels procediments escrits.

- Revisar l'entorn tecnològic i dels processos de càrrega de les aplicacions informàtiques utilitzades per al mesurament del risc de mercat.

1.2.2 Risc de crèdit i dilució

El risc de crèdit, inherent a l'activitat de les entitats de crèdit, deriva de l'eventual incapacitat de la contrapart per complir amb els seus compromisos de pagament (*default*). Es tracta del risc més significatiu assumit pel Grup "la Caixa" i es desglossa en risc de l'activitat creditícia, risc de contrapart, generat per l'operativa de tresoreria, i risc vinculat a la cartera de participades.

1.2.2.1 Risc de crèdit

1. Descripció i política general

La concessió d'operacions actives a CaixaBank³ segueix com a criteri bàsic l'avaluació de la capacitat de devolució de l'acreditat, però no és política de l'entitat l'aprovació d'operacions per la simple existència de garanties. Si aquesta condició es compleix, també són importants l'obtenció de garanties addicionals, sobretot en operacions de llarga durada, i la fixació d'un preu d'acord amb les dues condicions anteriors.

CaixaBank orienta l'activitat creditícia vers la satisfacció de les necessitats de finançament de les famílies i de les empreses, amb un alt grau de diversificació i d'atomització amb la consegüent reducció del risc creditici. Pel que fa a la distribució geogràfica, el seu negoci se centra bàsicament a Espanya i no existeix exposició a països amb risc elevat.

De conformitat amb el que estableix el Pla Estratègic, el Grup "la Caixa" té la voluntat de mantenir el lideratge en el finançament hipotecari de particulars (els crèdits amb garantia hipotecària representen aproximadament dos terços del total de les inversions creditícies) i reforçar-ne encara més la posició en el negoci de crèdits personals. Addicionalment, persegueix també una major presència en el segment d'empreses.

El moment particular del cicle econòmic exigeix establir polítiques que ofereixin determinades ajudes a clients, en un marc d'actuació aprovat per la direcció de l'entitat i amb vigilància de l'ortodòxia dels processos de refinançament.

³ CaixaBank és el grup bancari cotitzat que, com ja s'ha dit, desenvolupa l'activitat de banca minorista del Grup "la Caixa". Per aquest motiu, les al·lusions a la gestió del risc de crèdit que en darrera instància desenvolupa la xarxa d'oficines ho són de manera directa a CaixaBank i, en virtut de l'exercici indirecte, al Grup "la Caixa".

Els eixos bàsics del model de delegació de facultats per a la concessió d'operacions actives en el Grup són: 1) les variables fonamentals de risc associades a cada acreditat i operació; 2) l'import i la pèrdua esperada; 3) la mitigació que aporten les garanties accessòries al reemborsament del deute per part de l'acreditat; 4) el desenvolupament d'un model d'organització descentralitzat que permet la concessió per part de les oficines d'un elevat percentatge d'operacions, i 5) l'existència de controls informàtics que garanteixen l'aplicació efectiva de les polítiques implantades.

Per a l'avaluació de la capacitat de devolució de l'acreditat és essencial la probabilitat d'incompliment (paràmetre de risc definit en el marc de gestió proposat pel Comitè de Supervisió Bancària de Basilea) que assignen els sistemes d'*scoring* i ràting. Aquestes eines s'han desenvolupat tenint en compte l'experiència històrica de morositat de l'entitat i incorporen mesures per ajustar els resultats al cicle econòmic.

El sistema de facultats és automàtic i els empleats no poden aprovar operacions per les quals no tenen autorització.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc de crèdit

Com s'ha esmentat anteriorment, el Comitè Global del Risc de CaixaBank, integrat per membres de l'Alta Direcció, té com a funció principal analitzar i fixar les estratègies i polítiques generals de concessió de crèdits en l'àmbit de l'actuació de la xarxa.

La Direcció Executiva de Gestió Global de Riscos de CaixaBank es responsabilitza de les polítiques i dels procediments d'admissió, i també de l'elaboració i del seguiment dels models de risc de crèdit. D'aquesta direcció depenen els àmbits següents:

- **Polítiques i Procediments d'Admissió**, responsable de l'adopció de les polítiques aplicables a les noves operacions: facultats internes, preus i rendibilitat, documentació dels expedients, mitigació del risc per acceptació de garanties, i de la integració de les eines de mesurament en els sistemes de decisió.
- **Direcció Corporativa de Seguiment del Risc de Crèdit i Recuperacions**, responsable del seguiment dels acreditats i integració dels seus resultats en els sistemes d'admissió, de la funció de ràting corporatiu, i de la gestió de la morositat i les recuperacions.

- o **Direcció Corporativa de Models de Risc**, responsable de la construcció, del manteniment i del seguiment dels sistemes de mesurament de risc de crèdit i de l'optimització i anàlisi del capital requerit.

La concessió d'operacions actives a CaixaBank es basa en una organització descentralitzada que permet que les oficines aprovin un elevat percentatge d'operacions. Els límits de risc es calculen en funció de la pèrdua esperada (empreses amb un màxim de 200 milions d'euros de facturació) o del nominal (resta de segments), tenint en compte les operacions en tràmit i les ja aprovades de l'acreditat i el seu grup econòmic. Quan les facultats d'aprovació d'un empleat no són suficients, el sistema exigeix aprovació del nivell superior.

L'aprovació de qualsevol operació requereix almenys la concurrència de dos empleats amb facultats suficients.⁴

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

El 25 de juny de 2008 el Banc d'Espanya va autoritzar el Grup "la Caixa" a utilitzar mètodes basats en models de qualificació interna (IRB) per calcular els requeriments de recursos propis per risc de crèdit.

El Grup "la Caixa" disposa d'un conjunt d'eines i tècniques d'acord amb les necessitats particulars de cadascun dels riscos; d'aquesta manera, en els càlculs de probabilitat d'incompliment s'utilitzen eines de ràting i *scoring*, es duen a terme càlculs de severitat i de pèrdua esperada de les diferents carteres i es disposa, així mateix, d'eines de rendibilitat ajustada al risc i d'eines de *pricing*.⁵

El mesurament del risc s'articula d'acord amb dos conceptes: la pèrdua esperada i la pèrdua inesperada.

- o **Pèrdua esperada**. Es defineix com el producte de les tres magnituds següents: probabilitat d'incompliment, exposició i severitat.
- o **Pèrdua inesperada**. Són les pèrdues potencials imprevistes, produïdes per la variabilitat que pot tenir el càlcul de la pèrdua esperada, que poden ocórrer per canvis sobtats de cicle, per variació en els factors de risc i per la correlació natural entre el risc de crèdit dels diferents deutors.

⁴ Vegeu el paràgraf "Circuit únic de riscos" a l'apartat 1.2.1.3 de la part A d'aquest mateix document.

⁵ Vegeu la nota 3.1 "Risc de crèdit" dels Comptes Anuals de 2011 per a major referència a aquests continguts.

El Grup "la Caixa" disposa d'eines per mesurar la probabilitat d'incompliment de cada acreditat que cobreixen la pràctica totalitat de l'activitat creditícia. En els segments que encara no són coberts, poc rellevants pel que fa a exposició global, es realitza la captura d'informació rellevant per construir en el futur eines de càlcul de la probabilitat d'incompliment.

La funció de seguiment a CaixaBank està estructurada entorn de dos eixos d'actuació: incorporada, per una part, a l'activitat d'admissió, i mitjançant equips exclusivament destinats al seguiment, per l'altra. L'àmbit de treball d'aquests darrers, dependents de la Direcció Corporativa de Seguiment del Risc de Crèdit i Recuperacions, és doble: els grans riscos i el control del seguiment de primera instància desenvolupat en l'admissió.

CaixaBank disposa d'un sistema d'alertes de risc i d'un sistema de qualificació dels acreditats en funció del seu comportament. El sistema d'alertes està totalment integrat en els sistemes d'informació de clients, i les alertes de cada client estan integrades en el conjunt d'informació sobre ell mateix.

Com a resultat del seguiment, s'estableixen uns "Plans d'Acció" sobre cadascun dels acreditats analitzats. L'objectiu és complementar-ne la qualificació per alertes i, simultàniament, orientar la política de concessió de noves operacions.

Atesa la situació actual del mercat immobiliari, CaixaBank ha establert un pla específic de revisió de les exposicions més problemàtiques, per al qual s'han creat equips específics per a la gestió dels riscos resultants.

4. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

La mitigació s'assoleix mitjançant l'aportació de garanties per part de l'acreditat. En aquest sentit, és pràctica habitual que les operacions a llarg termini disposin de garanties sòlides (hipoteca, fiança dels socis, fiança de la matriu, pignoració de productes de passiu), ja que la capacitat de devolució està sempre subjecta a la contingència del pas del temps i a la dificultat d'avaluar i controlar els projectes d'inversió.⁶

Adicionalment, hi ha un seguit de límits relatius a les exposicions (límits de circulat, límits als grans riscos i altres límits) i límits a les facultats d'aprovació.

⁶ Vegeu l'apartat 1.2.4 "Tècniques de reducció del risc de crèdit" de la part B d'aquest mateix document per obtenir-ne informació més detallada.

1.2.2.2 Risc de contrapart

1. Descripció i política general

L'objectiu principal de la gestió del risc de contrapart al Grup "la Caixa" és l'alineament de la seguretat amb els objectius de negoci de l'entitat. Es tracta de configurar un perfil de riscos que, d'una banda, faciliti el compliment dels pressupostos de rendibilitat i la creació de valor, i de l'altra, que garanteixi la solvència a mitjà i a llarg termini de la institució.

Atès que la concessió d'operacions a entitats financeres s'emmarca principalment en el context de l'operativa a Mercats Financers, l'entitat ha de disposar d'un marc predefinit que permeti una presa de decisions immediata respecte a l'assumpció de risc de contrapart. En aquest sentit, el Grup "la Caixa" disposa d'un sistema de concessió de línies aprovat pel Comitè de Direcció, l'exposició màxima autoritzada de risc de crèdit amb una contrapart es determina per mitjà d'un càlcul complex, basat fonamentalment en els ràtings i en l'anàlisi dels estats financers de les entitats. Addicionalment, es fa un seguiment constant dels senyals del mercat mitjançant l'anàlisi de la cotització dels *Credit Default Swap* (d'ara endavant, "CDS") i de les accions de cadascuna de les contrapartides.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc

Hi ha fonamentalment dues àrees del Grup "la Caixa" amb responsabilitats directes sobre la quantificació, el seguiment i el control del risc de contrapartida, que es detallen a continuació:

- L'**Àrea de Risc de Contrapartida**, integrada a la Direcció Executiva d'Anàlisi i Concessió, és la unitat responsable de tots els riscos de contrapart bancària assumits pel Grup "la Caixa", amb independència del tipus d'operativa i de l'àmbit d'activitat que els genera. Les funcions principals que té assignades són:
 - La determinació dels límits de risc per contrapart.
 - L'anàlisi i el seguiment de contraparts i riscos.
 - El control de la utilització de límits i excedits.
 - El seguiment del risc legal.
 - L'elaboració d'informació de riscos per a òrgans interns, per al Banc d'Espanya, per a agències de ràting, etc.

- **La Direcció Corporativa de Models de Riscos**, integrada a la Direcció Executiva de Gestió Global del Risc, és la unitat responsable de l'estimació del risc de contrapartida associat a l'activitat del Grup "la Caixa" en els mercats financers. Les funcions principals que té assignades són:
 - La definició i la implantació de les metodologies de càlcul d'estimació de l'exposició creditícia equivalent.
 - La valoració diària dels contractes de col·laterals ISDA (derivats OTC), GMRA (*repos*) i GMSLA (préstecs de valors).
- **L'Àrea de Serveis Operatius a Mercats**, integrada a la Subdirecció General de Serveis Bancaris, és la unitat responsable de la gestió operativa diària (especialment de la conciliació de posicions, del seguiment de les liquidacions i de les comptabilitzacions associades) dels contractes de col·laterals ISDA (derivats OTC), GMRA (*repos*) i GMSLA (préstecs de valors).

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

La quantificació i la gestió del risc de crèdit derivat de l'operativa de tresoreria presenten certes peculiaritats, bàsicament pel tipus d'instruments financers utilitzats i pel grau de rapidesa i de flexibilitat que exigeixen les transaccions de tresoreria.

El control del risc de contrapart del Grup "la Caixa" es duu a terme per mitjà d'un sistema integrat que permet de conèixer, en temps real, el límit d'exposició disponible amb qualsevol contrapartida, producte i termini, per a qualsevol entitat del Grup.

El risc de contrapart relatiu a les operacions de derivats va associat quantitativament al seu risc de mercat, ja que la quantitat que deu la contrapart s'ha de calcular en funció del valor de mercat de les operacions contractades més el seu valor potencial (possible evolució del seu valor en una situació extrema de preus de mercat, d'acord amb la sèrie històrica coneguda d'evolució dels preus i dels tipus de mercat).

4. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

Les principals polítiques i tècniques de mitigació de risc emprades com a part de la gestió diària de les exposicions bancàries són:

- **Contractes ISDA/CMOF.** Contractes marc estandarditzats per emparar l'operativa global de derivats amb una contrapart. Les seves clàusules inclouen explícitament la possibilitat de compensar els fluxos de cobrament i de pagament pendents entre les parts per a tota l'operativa de derivats que cobreixen aquest contractes.
- **Contractes CSA (dipòsits col·laterals).** Són acords en virtut dels quals les parts es comprometen a realitzar un dipòsit d'efectiu com a garantia per cobrir la posició neta de risc de crèdit originada pels productes derivats contractats entre elles, basant-se en un acord de compensació previ inclòs a les clàusules dels contractes ISDA o CMOF. Hi ha 145 contractes signats amb entitats financeres, amb un grau de col·lateralització superior al 99%.
- **Contractes GMRA (col·lateral sobre operacions amb pacte de recompra).** Són acords en virtut dels quals les parts es comprometen a realitzar un dipòsit d'efectiu com a garantia per cobrir la posició neta de risc de crèdit originada per la desviació que es pugui produir entre el valor de l'import meritat per la compravenda simultània de títols i el valor de mercat d'aquests.
- **Clàusules *break-up*.** Permeten, a partir d'un termini determinat de la vida del contracte, formalitzar-ne la resolució anticipada per decisió lliure d'una de les parts. D'aquesta manera, permeten mitigar el risc de contrapart perquè redueixen la durada efectiva dels derivats subjectes a aquesta clàusula.
- **Sistemes de liquidació lliurament contra pagament.** Permeten eliminar el risc de liquidació amb una contrapart, ja que la compensació i la liquidació d'una operació es realitzen simultàniament i de manera inseparable. És especialment rellevant el sistema de liquidació CLS, que permet d'assegurar el lliurament contra pagament quan hi ha fluxos simultanis de cobrament i pagament en diferents divises.

1.2.3 Risc associat a les participacions accionaries

1. Definició i política general

El risc de la cartera de participades del Grup "la Caixa" és el risc associat a la possibilitat d'incórrer en pèrdues pels moviments dels preus de mercat i/o per la fallida (*default*) de les posicions que formen la cartera de participacions accionaries amb un horitzó de mitjà i llarg termini.

En general, el Grup "la Caixa" fa inversions de caràcter estratègic i desenvolupa una gestió activa de la cartera de participacions a través de la seva participació en els òrgans de govern de les societats participades.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc

Cal entendre la política de riscos de les participades a "la Caixa" d'una manera conjunta, coordinada amb la política de riscos de CaixaBank, atès que és a través d'aquesta entitat que "la Caixa" exerceix la seva activitat financera de manera indirecta; així mateix, és imprescindible que la funció de riscos sigui única, malgrat que estigui desplegada en diferents nivells organitzatius, per assegurar una coordinació total entre els seus components.

D'una banda, els diferents Comitès de Riscos de CaixaBank⁷ són la forma en què s'articula aquesta activitat indirecta. Així mateix, hi ha funcions de risc de participades desplegades a cada nivell jurídic ("la Caixa", CaixaBank i Criteris CaixaHolding), les quals es descriuen tot seguit.

Gestió del risc de participades a "la Caixa"

Les funcions que té la societat matriu "la Caixa" es poden dividir en dos grups.

En primer lloc, aquelles que estan relacionades amb el seguiment i la supervisió de la gestió de riscos de les seves participades, especialment a través de CaixaBank i de Criteris CaixaHolding, i en segon lloc, aquelles funcions que en són pròpies per la forma societària mateixa d'entitat financera.

Adicionalment a les funcions que corresponen als òrgans de govern, la funció de riscos a "la Caixa" la desenvolupa al més alt nivell el Director General i el Comitè de Direcció, del qual forma part el Director General Adjunt Executiu. D'ell depèn la Direcció de l'Àrea de Riscos, que disposa d'una gerència de Riscos i una altra de Participades i Grans Riscos.

En la presa de decisions sobre inversions o desinversions estratègiques per fer a través de CaixaBank o de Criteris CaixaHolding, cal destacar el paper de la Comissió d'Inversions de "la Caixa", que té la funció d'informar el Consell d'Administració de "la Caixa" o la seva Comissió Executiva sobre aquestes inversions o desinversions i sobre la viabilitat i l'adequació als plans estratègics de l'entitat.

⁷ Vegeu l'apartat 1.2.1.3 "Estructura organitzativa de la funció de riscos" de la part A d'aquest mateix document.

L'Àrea de Riscos de "la Caixa" té dependència directa de la Direcció General Adjunta Executiva de "la Caixa", càrrec que ostenta la mateixa persona, que és Director General a CaixaBank amb responsabilitat directa a Riscos. Per això, la gestió dels riscos té caràcter global i queden assegurades la coordinació i l'homogeneïtat dels processos de control del risc en el Grup.

Les activitats pròpies de l'Àrea de Riscos de "la Caixa" són les següents:

- La fixació de polítiques i d'estructura de límits del Grup "la Caixa", en coordinació amb CaixaBank i Criteris CaixaHolding.
- El coneixement i la supervisió del compliment de polítiques i estratègies de les societats del Grup.
- La gestió, el seguiment i la supervisió dels riscos individuals i consolidats de "la Caixa", i *reporting* a tercers.

Gestió del risc de participades a Criteris CaixaHolding

Criteris CaixaHolding té una participació activa en els òrgans de govern de les seves participades més rellevants, s'involucra en la definició de les seves estratègies futures en coordinació amb els equips gestors de les companyies i contribueix al desenvolupament a mitjà/llarg termini dels seus negocis.

Disposa d'un coneixement important dels sectors on està present, una dilatada trajectòria que li atorga una posició rellevant com a empresa inversora i equips gestors experimentats.

Seguint els principis establerts per les bones pràctiques del sector, l'estructura organitzativa de l'Àrea Financera i de Control del Risc depèn de la Subdirecció General Adjunta de Criteris CaixaHolding i reporta a la Subdirecció General de Criteris CaixaHolding. Així mateix, cadascuna de les àrees de Criteris CaixaHolding, en dependència, al seu torn, de les subdireccions generals, fan directament un seguiment de l'evolució de totes les participades de la societat.

Les funcions principals de l'Àrea Financera i de Control del Risc són les següents:

- La definició de mecanismes d'assumpció i control del risc de la cartera cotitzada: *reporting* a Direcció General i a òrgans de govern.
- La implementació de l'estratègia de cobertura de riscos aprovada: disseny d'estratègies de derivats per a la gestió del valor de les participacions.

- El suport als diferents grups de Control de Gestió i Anàlisi d'Inversions en la posada en marxa i execució d'operacions de derivats. Contractació, seguiment i valoració.
- El mesurament del risc de la cartera assumit (riscos de crèdit, de mercat, etc.) i elaboració d'informes de seguiment.
- La coordinació amb la Direcció Executiva de Gestió Global del Risc de CaixaBank.

Gestió del risc de participades a CaixaBank

La Direcció Corporativa de Seguiment del Risc de Crèdit i Recuperacions de CaixaBank, que depèn de la Direcció Executiva de Gestió Global del Risc, disposa d'una Direcció de Gestió i Control del Risc de Participades que, un cop les inversions i les desinversions s'han executat, fa l'anàlisi i el seguiment del risc de la posició accionarial utilitzant, entre altres, algunes de les eines sorgides en el marc de la Circular 3/2008.

Aquesta unitat col·labora amb altres àrees de l'entitat i amb Criteris CaixaHolding, fent directament el procés de càlcul i *reporting* regulatori de l'estat de solvència de la cartera de participades del Grup, així com altres tasques relacionades amb la gestió del risc en el grup d'empreses participades (anàlisi de carteres de crèdit de filials quan hi ha transaccions en curs, assistència a comitès de risc a filial financera o la intermediació entre filial i matriu per a l'acompliment de projectes en risc en què la finalitat sigui la millora del marc corporatiu de riscos per al Grup en conjunt).

De manera complementària al control que duu a terme aquesta unitat, la Direcció Corporativa de Models de Risc, i en concret la funció de Risc de Mercat, fa funcions pròpies de la seva àrea d'especialització que, per la seva naturalesa, estan vinculades a la quantificació i al seguiment del risc de les participacions: en primer lloc, la integració diària del risc de mercat dels derivats i el risc de tipus de canvi associats a la cartera de participades dins del risc global de mercat del Grup; en segon lloc, el monitoratge recurrent dels riscos de les carteres resultants de l'operativa a mercats financers de les participades financeres.

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

El mesurament del risc de les posicions que formen la cartera de participacions es duu a terme amb les eines regulatòries disponibles en el marc de Basilea II i les seves evolucions posteriors, tenint en compte els diferents desenvolupaments de la indústria, és a dir:

- Des del punt de vista del risc implícit a la volatilitat dels preus de mercat, utilitzant models VaR (estimació estadística de les pèrdues màximes potencials a partir de dades històriques sobre l'evolució dels preus dels actius cotitzats).
- Des del punt de vista de l'eventualitat de *default*, aplicant models basats en l'enfocament PD/LGD.
- Aplicant el model estàndard de càlcul en cas que cap dels dos anteriors es pugui aplicar.

4. Criteris d'assignació dels diferents enfocaments de mesurament del risc

Dins dels marges establerts pel Supervisor, i tenint en compte l'incentiu de l'adopció dels mètodes avançats més sensibles al risc que contempla Basilea II, s'exposa tot seguit el criteri d'assignació dels diferents enfocaments de mesurament del risc a les participacions accionaries no inclòs a la cartera de negociació, establert pel Grup "la Caixa".

L'elecció entre l'enfocament PD/LGD i un enfocament de mercat (model intern o simple) dependrà de la classificació comptable de la participació.

- Per a aquelles participacions no classificades com a disponibles per a la venda, el risc més rellevant és el de *default* i, per tant, s'aplicarà l'enfocament PD/LGD.
- Consegüentment, per a aquelles inversions considerades disponibles per a la venda el risc més rellevant és el de mercat i, per tant, s'aplicarà l'enfocament de mercat (model intern o simple).

Això no obstant, en aquelles participacions disponibles per a la venda de caràcter estratègic per al Grup "la Caixa" i en aquelles que tinguin una vinculació a llarg termini en la seva gestió s'aplica l'enfocament PD/LGD.

L'*output* obtingut de l'ús de models interns de mesurament del capital consumit (VAR, PD/LGD) és bàsic a l'hora de determinar la quantitat i la qualitat del risc assumit, sense perjudici de l'anàlisi d'un altre tipus de mesures que complementen la regulació mateixa, com ara:

- Cotitzacions dels CDS dels actius en cartera, en què es comparen les PD implícites i les PD internes. Anàlisi d'evolució de CDS de les participades i dels països en què aquestes participades concentren les seves activitats. Aquesta anàlisi inclou un informe d'alarmes que té l'objectiu de detectar els deterioraments crediticis cotitzats pel mercat que no recullen les agències de qualificació.

- Índex de liquiditat dels actius en cartera.
- Índex d'*Herfindahl* per a la concentració de cartera.
- Comparativa de volatilitats entre els actius en cartera i el mercat.
- Simulacions amb la finalitat de detectar esdeveniments de cua o *tail risk* en la valoració dels actius.
- Índex de correlació dels actius en cartera davant del mercat (en moment d'estrès i en moments normals del cicle econòmic).
- Comparativa del risc (mesurat en VAR) dels actius en cartera davant de hòldings similars a allò que podria ser la cartera de participades del Grup "la Caixa".
- Anàlisis qualitatives del tractament de carteres i les polítiques de control de les participades financeres.

Així mateix, es fa un seguiment continuat d'aquests indicadors amb la finalitat de poder prendre en cada moment les decisions més oportunes en funció de l'evolució observada i prevista dels mercats i de l'estratègia del Grup "la Caixa".

De manera complementària, la Direcció Corporativa de Models de Risc desenvolupa les funcions pròpies de la seva àrea d'especialització que per la seva naturalesa estan vinculades a la quantificació i al seguiment del risc de les participacions.

- Informe de Risc de Mercat que incorpora tant el seguiment del risc (VaR) dels derivats de negociació del Grup "la Caixa" vinculats a les participacions estratègiques de CaixaBank i de Criteria CaixaHolding, com el seguiment del risc de canvi associat a aquestes participacions. En concret:
 1. Informe de posicionament del Grup "la Caixa" que incorpora la totalitat de les posicions de cartera de les entitats del Grup que generen risc directe per a l'entitat. Així, des del monitoratge global de les posicions que engloben l'operativa a mercats de les participades financeres, s'elabora aquest informe i s'hi recullen les posicions en renda fixa i renda variable de VidaCaixa (companyies d'assegurances i fons de pensions garantits) i InverCaixa (fons d'inversió garantits), així com les posicions en derivats d'aquestes darreres i de CaixaBank i Criteria CaixaHolding.

2. Anàlisi de polítiques, procediments i metodologies de control, seguiment i mitigació dels riscos de mercat associats a l'activitat de negociació, al risc de tipus d'interès estructural del balanç i al risc de liquiditat, així com al risc de contrapartida vinculat a l'operativa de mercats.

Aquestes mesures i el seu desenvolupament són necessaris per fer el seguiment de la gestió de la cartera de participades i per a la presa de decisions estratègiques, referents a la composició de la cartera, efectuada per l'Alta Direcció del Grup "la Caixa".

5. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

○ Risc de tipus de canvi

La política de l'entitat és cobrir els elements que afecten el compte de resultats. Per tant, es procedeix a cobrir els fluxos d'efectiu, però no cobreix les posicions accionaries ja que les considera participacions amb caràcter permanent.

○ Risc de tipus d'interès

El risc es deriva bàsicament de l'activitat financera, asseguradora i de l'endeutament mateix del Grup. Els riscos associats a aquests actius financers s'avaluen periòdicament en funció de les condicions de mercat de cada moment per a la presa de decisions de contractació de nous derivats de cobertura de fluxos d'efectiu o modificació de les condicions de variabilitat dels préstecs, per exemple subscriuint préstecs a tipus fix. En l'exercici 2011 Criteria CaixaHolding no ha disposat cap préstec ni amb entitats del Grup "la Caixa" ni amb tercers.

1.2.4 Risc de mercat de la cartera de negociació

1.2.4.1 Risc de mercat

1. Definició i política general

El Grup "la Caixa" està subjecte al risc de mercat de la cartera de negociació per moviments desfavorables dels factors de risc següents: tipus d'interès i tipus de canvi, preu de les accions i mercaderies, taxes d'inflació i moviments en els diferencials de crèdit de les posicions de renda fixa privada.

Els factors de risc es gestionen en funció de la relació rendibilitat-risc determinada per les condicions i les expectatives del mercat i en l'entorn de l'estructura de límits i el marc operatiu autoritzat.

Per gestionar aquest risc, el Grup "la Caixa" aplica models interns per calcular els recursos propis regulatoris per risc de mercat de la cartera de negociació, per risc de tipus de canvi i d'or, i per risc de preu de matèries primeres, des que el dia 13 de desembre de 2007 el Banc d'Espanya va autoritzar el Grup "la Caixa" a aplicar-los. Així mateix, en l'exercici 2011 s'ha sol·licitat al Banc d'Espanya l'autorització per al càlcul de recursos propis regulatoris per risc incremental d'impagament i migracions i VaR estressat per mitjà de models interns, en curs de validació per part del supervisor en la data d'elaboració d'aquest informe.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc

La Direcció Corporativa de Models de Risc és responsable de la valoració dels instruments financers i de fer el mesurament, el control i el seguiment dels seus riscos associats, de l'estimació del risc de contrapartida i del risc operacional associat a l'activitat a mercats financers.

Per acomplir la seva tasca, aquesta àrea fa diàriament un seguiment de les operacions contractades, el càlcul del resultat que suposa l'afectació de l'evolució del mercat a les posicions (resultat diari *marked-to-market*), la quantificació del risc de mercat assumit, el seguiment del compliment dels límits i l'anàlisi de la relació del resultat obtingut davant del risc assumit. D'aquesta manera, diàriament es reporta un informe de control a l'Alta Direcció, als responsables de gestió i a Auditoria Interna.

De la seva banda, la Direcció Executiva de Gestió Global de Riscos, en la qual s'engloba la Direcció Corporativa de Models de Risc, actua des d'un punt de vista organitzatiu i funcional de manera independent de les àrees prenedores del risc per reforçar l'autonomia de les tasques de gestió, de seguiment i de control d'aquest risc que fa, i mira de facilitar, des d'una visió general, una gestió integral dels diferents riscos. Així mateix, la seva tasca s'orienta cap a la configuració d'un perfil de riscos d'acord amb els objectius estratègics del Grup.

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

La mesura de risc de mercat de referència és el VaR al 99% amb un horitzó temporal d'un dia. El VaR diari es defineix com el màxim de les tres quantificacions següents:

- VaR Paramètric amb una matriu de covariàncies calculada amb 75 dies efectius.
- VaR Paramètric amb una matriu de covariàncies derivada d'un històric d'un any i pesos iguals.
- VaR Històric amb una finestra temporal d'un any.

Adicionalment, atès que l'empitjorament de la qualificació creditícia dels emissors dels actius pot motivar una evolució desfavorable dels preus cotitzats al mercat, es completa la quantificació del risc amb una estimació de les pèrdues derivades de moviments a la volatilitat del diferencial de crèdit de les posicions en renda fixa privada (*Spread VaR*), que constitueix una estimació del risc específic atribuïble als emissors dels valors. Aquest càlcul es realitza tenint en compte la potencial menor liquiditat d'aquests actius i amb un interval de confiança del 99%.

Per verificar la idoneïtat de les estimacions de risc, es realitzen dues proves de *back test* (brut i net), que consisteixen a comparar els resultats diaris amb la pèrdua estimada pel VaR. A més, es duen a terme exercicis d'*stress test* sobre el valor de les posicions de Tresoreria, que permeten estimar les possibles pèrdues de la cartera en situacions extraordinàries de crisi.

4. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

Com a part del necessari seguiment i control dels riscos de mercat assumits, el Consell d'Administració i, amb la seva delegació i de manera més restringida, la Direcció General aproven una estructura de límits globals de VaR i sensibilitats per a l'activitat d'assumpció de risc de mercat. En aquest sentit s'estableixen les tipologies de límits següents:

- **Límit global.** El Consell d'Administració de "la Caixa" és l'òrgan responsable de determinar el nivell màxim de risc de mercat assumible per a l'operativa de gestió tesorera de l'entitat.
- **Límit a l'operativa de Tresoreria.** En línia amb el marc general determinat pel Consell d'Administració, la Direcció General o la Direcció General Adjunta Executiva responsable de Mercats i del Grup Financer tenen la facultat de desenvolupar el detall de l'estructura de límits de risc de mercat i de determinar menors nivells de risc màxim si així ho aconsellen les circumstàncies de mercat i/o l'enfocament de gestió aprovat. D'acord amb aquesta base, s'han establert límits específics per a aquesta operativa, tant de caràcter global (VaR, *Stop Loss*, *stress test*) com per factor de risc.

- **Límit dels derivats de negociació vinculats a les participacions permanents de CaixaBank.** El juny de 2008 el Consell d'Administració de Criteris va desenvolupar, al seu torn, el marc general establert, que aprova un límit específic per a l'activitat de negociació a mercats de l'entitat esmentada, gestionada amb criteris de gestió del risc de mercat i inclosa al model intern de risc de mercat. Aquest límit va ser rebaixat el gener de 2009 pel Comitè Global del Risc de "la Caixa". El dia 25 de juliol de 2011, el Comitè Global de Riscos de CaixaBank va adaptar aquest mateix marc al canvi organitzatiu del Grup "la Caixa".

1.2.4.2 Risc de canvi

En particular, la gestió del risc de tipus de canvi generat per l'operativa del balanç en divisa és responsabilitat de la Subdirecció General de Mercats, que exerceix aquesta funció a través de l'activitat de cobertura en els mercats que realitza l'Àrea de Tresoreria. La gestió es duu a terme d'acord amb la premissa de minimitzar els riscos de canvi assumits, fet que explica la reduïda o pràcticament nul·la exposició del Grup "la Caixa" a aquest risc de mercat.

També com a conseqüència de la gestió activa del risc de canvi per part de l'Àrea de Tresoreria, les petites posicions romanents en moneda estrangera es mantenen majoritàriament davant d'entitats de crèdit i en divises de primera línia (com ara el dòlar, la lliura esterlina o el franc suís), i les metodologies de quantificació emprades són les mateixes i s'apliquen conjuntament amb els mesuraments de risc propis del conjunt de l'activitat de tresoreria.

Adicionalment, el 31 de desembre de 2011 el Grup "la Caixa" mantenia posicions en dòlars de Hong Kong per la seva participació a The Bank of East Asia, Ltd. i en pesos mexicans per la seva participació a Grupo Financiero Inbursa.

1.2.5 Risc operacional

1. Definició i política general

Constitueixen una font de risc operacional tots els esdeveniments que poden generar una pèrdua a conseqüència de processos interns inadequats, errors humans, funcionament incorrecte dels sistemes d'informació o successos externs. El risc operacional és inherent a totes les activitats de negoci i, malgrat que no es pot eliminar totalment, es pot gestionar, mitigar i, de vegades, assegurar.

Pel que fa a la gestió del risc operacional, l'objectiu global del Grup "la Caixa" és millorar la qualitat de la gestió del negoci, aportant informació sobre riscos operacionals que permeti prendre decisions que assegurin la continuïtat de l'organització a llarg termini, la millora dels processos i la qualitat de servei al client, tant si és intern com extern, complint el marc regulatori establert i optimitzant el consum de capital.

El Grup disposa d'un "Marc de Gestió del Risc Operacional", aprovat per l'Alta Direcció, en què es defineixen els objectius, les polítiques i el model de gestió, i també les metodologies d'avaluació del risc operacional al Grup, i s'estableix l'adopció del model estàndard de mesurament de capital regulatori per risc operacional en el moment d'entrada en vigor de la Circular 3/2008.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc

Per gestionar el risc operacional, "la Caixa" es recolza en CaixaBank, adaptant i aplicant al seu perímetre d'influència el model de gestió del risc operacional aplicat en aquest darrer. A CaixaBank el Comitè Global del Risc és l'òrgan de direcció que defineix les línies d'actuació i que fa el seguiment del perfil de risc operacional, dels principals esdeveniments de pèrdua i de les accions que cal desenvolupar per mitigar-lo.

El model organitzatiu de CaixaBank relatiu al risc operacional es basa en tres nivells de responsabilitat independents:

- o **Àrees de Negoci i de Suport.** Són responsables d'identificar, avaluar, gestionar, controlar i informar sobre els riscos operacionals de la seva activitat.
- o **Direcció de Risc Operacional.** És responsable de definir, estandarditzar i implementar el model de gestió, mesurament i control del risc operacional. A més, ofereix suport a les

àrees de negoci i consolida la informació sobre els riscos operacionals de tota l'entitat per reportar a l'Alta Direcció, al Comitè Global del Risc i a tots els nivells de l'entitat que correspongui. Està integrada a l'Àrea de Metodologies i Models de Risc de Crèdit.

Adicionalment, a més alt nivell, l'Alta Direcció i el Comitè Global del Risc són els responsables de definir les línies estratègiques d'actuació i de fer el seguiment del perfil de risc operacional, dels principals esdeveniments de pèrdua i de les accions que cal desenvolupar per mitigar-los.

Finalment, el control i la gestió global del risc operacional s'exerceix a través de la Direcció Executiva de Gestió Global de Riscos (dependent de la Direcció General de Riscos), unitat de control global en què es materialitzen les funcions d'independència requerides per la Circular 3/2008. Els seus objectius són identificar, valorar i integrar les diferents exposicions per risc operacional amb la resta de riscos, tot això des d'una perspectiva global del Grup "la Caixa" i d'acord amb l'estratègia de gestió establerta per l'Alta Direcció.

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

El model de gestió del risc operacional defineix un procés continu format per tres etapes:

- **Identificació i detecció de tots els riscos** (actuals i potencials), a partir de tècniques qualitatives (opinió d'experts de processos i indicadors de risc).
- **Avaluació del risc operacional**, amb la integració de tècniques qualitatives (autoavaluació per part dels experts de processos sobre la freqüència i l'impacte econòmic en cas que es materialitzin els riscos operacionals identificats) i quantitatives (dades reals de pèrdues registrades a la base de dades d'esdeveniments operacionals) per avaluar els impactes i els escenaris potencials de risc, les accions per mitigar-lo i el càlcul del consum de capital.
- **Gestió activa del perfil de risc**, que implica la presa de decisions per mitigar-lo (establir nous controls, desenvolupar plans de continuïtat de negoci, reenginyeria de processos, noves cobertures per assegurances, etc.).

4. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

Mitjançant l'aplicació de tècniques de control i mitigació, el Grup "la Caixa" duu a terme una gestió activa del perfil de risc de l'entitat, prevenint i millorant de manera contínua la gestió de risc operacional.

En aquest sentit, quan es considera necessari, "la Caixa" transfereix el risc a tercers mitjançant la contractació de pòlisses d'assegurança destinades a cobrir els elements del patrimoni del Grup "la Caixa" (locals, immobles, equips informàtics, magatzems, etc.) i l'activitat de negoci (responsabilitat civil, infidelitats, frau, etc.).

Des de l'any 2004 hi ha una Unitat de Gestió de la Continuitat de Negoci, que actualment es troba adscrita al Departament de Gestió de Serveis i Seguretat Informàtica, i la missió de la qual consisteix a incorporar a la cultura de l'organització la continuïtat del negoci, mitjançant el disseny i el desenvolupament d'un Pla General de Continuitat de Negoci (PGCN) i dels plans de contingència tecnològica. Així mateix, té la finalitat de garantir els processos clau de l'entitat, davant de qualsevol incident que posi en risc la pervivència de l'organització, i donar confiança tant a l'entitat mateixa com als clients, proveïdors, mercats, reguladors i altres grups d'interès amb els quals es relaciona el Grup "la Caixa".

Com a mostra del compromís de la direcció amb la continuïtat de negoci, l'any 2010 es va constituir el Comitè de Continuitat de Negoci, presidit pel Director General de Mitjans i amb representació de totes les àrees clau de l'organització.

Durant 2011 s'ha implantat i certificat un sistema de gestió de la continuïtat de negoci, basat en la norma internacional BS 25999, que està plenament alineat amb els objectius de negoci aprovats per l'Alta Direcció. Aquesta certificació s'ha obtingut després de l'auditoria efectuada per BSI (British Standards Institution) i aporta confiança als grups d'interès sobre la capacitat de resposta davant d'esdeveniments que puguin afectar les operacions de negoci.

1.2.6 Risc de tipus d'interès a posicions no incloses a la cartera de negociació

1. Definició i política general

El risc de tipus d'interès a posicions no incloses a la cartera de negociació es coneix també com a risc de tipus d'interès estructural de balanç i és inherent al negoci bancari. Aquest risc es produeix quan els canvis a l'estructura de la corba de tipus de mercat afecten les masses d'actiu i passiu i en provoquen la renovació a tipus diferents dels anteriors, amb efectes en el valor econòmic i en el marge financer del Grup.

El Grup "la Caixa" gestiona aquest risc per tal d'assolir un objectiu doble: d'una banda, reduir la sensibilitat del marge financer a les variacions dels tipus d'interès i, de l'altra, conservar el valor econòmic del Grup "la Caixa".

S'han establert límits de risc consistents amb aquests objectius tant en termes de marge financer com de valor econòmic. Pel que fa al marge financer, s'ha establert un límit de sensibilitat a aquest marge fixant un màxim del 5% a un any i del 10% per als dos anys. Aquesta sensibilitat s'obté de la diferència entre el marge financer obtingut basant-se en els tipus implícits i l'obtingut basant-se en dos escenaris de pujada i baixada de tipus (0,25% trimestralment durant el primer any i 0,25% anuals a partir del segon any). Pel que fa al valor econòmic, s'ha establert que el VaR de Balanç (mesurat en termes de capital econòmic, amb un horitzó temporal de 20 dies, un nivell de confiança del 99% i aplicant un multiplicador de 3) ha de ser inferior al 10% del valor econòmic.

2. Estructura i organització de la funció de gestió del risc

En línia amb les recomanacions del Banc d'Espanya, amb les directrius europees i amb els organismes consultius del sector bancari internacional (Comitè de Basilea), el Consell d'Administració de "la Caixa" té assignades les funcions següents en l'àmbit del risc de tipus d'interès de balanç:

- Aprovar la revisió anual de les polítiques de gestió del risc de tipus d'interès de balanç.
- Revisar el compliment dels límits mínims establerts a les polítiques de gestió del risc de tipus d'interès de balanç.
- Revisar el marc organitzatiu i funcional en què es desenvolupa la gestió i el control d'aquest risc, amb possibilitat d'establir a la Direcció les delegacions que consideri oportunes. En aquest cas, el Consell rebrà informació sobre les modificacions realitzades en ús de les delegacions i sobre les repercussions previstes.
- Conèixer els aspectes essencials de l'evolució del risc de tipus d'interès de balanç en el Grup "la Caixa".
- Aprovar i revisar el sistema (continguts i periodicitat) per mitjà del qual la Direcció de l'entitat informa el Consell de la situació i l'evolució del risc de tipus d'interès de balanç.

El Consell ha delegat la gestió i el control d'aquest tipus de risc a la Direcció de "la Caixa", a través del Comitè Global del Risc i del Comitè de Gestió d'Actius i Passius (d'ara endavant, "COAP").

El Comitè Global del Risc gestiona els riscos de manera global analitzant les implicacions de tots els riscos en la gestió de la solvència i el capital. És el responsable de l'aprovació del marc de gestió del risc de tipus d'interès i delega l'actualització i fixació de límits operatius de gestió al COAP.

La Direcció d'ALM i Liquiditat, dependent de la Direcció General Adjunta de Tresoreria i Mercat de Capitals de CaixaBank, s'encarrega d'analitzar aquest risc i de proposar al Comitè de Gestió d'Actius i Passius (COAP) les operacions de cobertura d'acord amb els objectius descrits anteriorment.

El COAP es reuneix amb una periodicitat mensual i, amb la informació subministrada per la Direcció d'ALM i Liquiditat, fa el seguiment, l'anàlisi i les propostes per gestionar el risc estructural de tipus d'interès.

En l'àmbit del risc de tipus d'interès de balanç el COAP desenvolupa les funcions següents:

- El seguiment, la gestió i el control del risc estructural de tipus d'interès.
- L'aprovació de les propostes de contractació en els mercats financers d'aquelles operacions de cobertura que presenti la Subdirecció General de Mercats.
- La proposta d'execució de cobertures i emissions per gestionar el risc.
- La tasca d'informar el Comitè Global del Risc.
- L'actualització del document de gestió del risc estructural de tipus d'interès.
- La fixació i la modificació dels límits operatius de gestió.

Mensualment es reporta informació sobre la situació del risc estructural de balanç tant en termes de valor econòmic (sensibilitats a un punt bàsic i VaR) com de marge d'interessos (projeccions de marge financer davant de diferents escenaris de tipus d'interès per als terminis d'1 i 2 anys). Part de la informació elaborada per al COAP es distribueix a la Direcció Executiva de Gestió Global del Risc per fer-ne el seguiment i el *reporting*.

3. Gestió del risc. Sistemes de mesurament i d'informació

Per fer el mesurament, el seguiment i el control del risc estructural, la Subdirecció General de Mercats aplica les metodologies següents:

- **Mesuraments estàtics:** prenen com a punt de partida la posició actual i no tenen en compte el nou negoci. Recullen el risc de balanç a partir dels fluxos de venciment i repreciaió de les diferents operacions actives i passives del balanç actual, i de les posicions fora de balanç.
 - **Gap estàtic.** Mostra la distribució de venciments i revisions de tipus d'interès, en una data determinada, de les masses sensibles del balanç. Per a les hipòtesis de cancel·lació anticipada, s'utilitzen models interns basats en l'experiència històrica que recullen variables de comportament dels clients, dels productes mateixos, d'estacionalitat i de variables macroeconòmiques. Per a les masses sense venciment contractual, se n'analitza la sensibilitat als tipus d'interès, juntament amb el termini de venciment esperat, considerant la possibilitat que té el client de cancel·lar anticipadament els seus productes basada en l'experiència històrica.
 - **L'Anàlisi de Sensibilitat del Valor Patrimonial** es realitza a partir de la confecció del gap estàtic. S'obtenen els fluxos d'actius, passius i fora de balanç que vencen o revisen el seu tipus d'interès per a un determinat *bucket* temporal. Aquestes posicions es valoren mitjançant les corbes de tipus d'interès de mercat i es calcula la seva sensibilitat davant de l'augment d'un punt bàsic dels tipus d'interès. La sensibilitat del valor patrimonial mesura quin seria l'impacte en el valor actual del balanç davant de variacions en els tipus d'interès.
 - **VaR del balanç sensible:** es calcula seguint la mateixa metodologia que l'aplicada per a les posicions de tresoreria, i l'import de VaR es determina com el màxim import resultant de l'aplicació de tres mesures: VaR Paramètric 75 dies, VaR Paramètric 250 dies i VaR Històric 250 dies.
 - **El Valor Econòmic del Capital (*Economic Value of Equity* o EVE)** s'obté a partir del patrimoni net comptable més el valor actual net de les masses sensibles del balanç (valor actual dels fluxos futurs menys el seu import nominal).

- **Mesuraments dinàmics:** Parteixen de la posició actual i, a més, tenen en compte el nou negoci. Per tant, a més de considerar les posicions actuals de balanç i fora de balanç, incorporen les previsions de creixement del pla operatiu de l'entitat.
 - **Sensibilitat del marge d'interessos.** Mostra l'impacte que la revisió de les operacions del balanç provoca en el marge financer per canvis en la corba dels tipus d'interès. Aquesta sensibilitat s'obté de comparar la simulació del marge d'interessos a partir de diferents escenaris de tipus d'interès. L'escenari més probable, que s'obté a partir dels tipus implícits de mercat, es compara amb altres escenaris de baixada o pujada de tipus i de moviments en el pendent de la corba. La sensibilitat del marge financer i del valor econòmic són mesuraments que es complementen i que fan possible una visió global del risc, més centrada en el curt i en el mitjà termini, en el primer cas, i en el mitjà i en el llarg termini, en el segon.
 - **Earnings at Risk (EaR).** Consisteix en la simulació del marge financer de l'entitat mitjançant escenaris estocàstics de tipus d'interès per poder derivar una distribució de probabilitat d'aquest marge. Des d'un punt de vista de risc de tipus d'interès de balanç no estem tan interessats a obtenir una multitud de simulacions, sinó a veure com es comporta la cua de distribució de marges financers en el cas més desfavorable per a l'entitat d'acord amb un nivell de confiança.

El risc de tipus d'interès de balanç assumit pel Grup "la Caixa" és marcadament inferior als nivells considerats com a significatius (*outliers*), segons les propostes de Basilea II. Igualment, el Grup "la Caixa" continua fent una gestió proactiva i recurrent del balanç per mantenir el perfil de risc de l'entitat en els límits aprovats pel Consell i es continua realitzant un conjunt d'actuacions relatives a la intensificació del seguiment.

Pel que fa a les eines i als sistemes de mesurament, s'obté informació rellevant en l'àmbit de transacció de les operacions del balanç sensible de l'entitat a partir de cadascuna de les aplicacions informàtiques que gestionen els diferents productes. D'acord amb aquesta informació es preparen bases de dades amb un cert grau d'agregació per accelerar els càlculs i sense perdre qualitat ni fiabilitat en la informació.

L'aplicació de gestió d'actius i passius es parametritza per recollir adequadament les especificitats financeres dels productes del balanç, incorporant-hi models de comportament dels clients d'acord amb informació històrica (models de prepagaments). A més a més, l'eina

s'alimenta amb el creixement pressupostat al pla financer (volums, productes i marges) i amb informació dels diferents escenaris de mercat (corbes de tipus d'interès i de tipus de canvi) per fer una estimació adequada dels riscos. En aquesta eina es realitza el mesurament dels gaps estàtics i les projeccions del marge d'interessos i l'EaR.

Per a tot allò relacionat amb mesures de sensibilitat del valor econòmic i VaR s'utilitzen les mateixes eines i la mateixa metodologia que les que aplica l'Àrea de Control de Riscos de Mercat per fer el seguiment, el mesurament i el control dels riscos de tresoreria.

4. Polítiques de cobertura i tècniques de mitigació

Per assolir els objectius establerts en la gestió del risc de tipus d'interès estructural, es fa una gestió activa contractant en els mercats financers operacions de cobertura addicionals⁸ a les cobertures naturals generades en el propi balanç, derivades de la complementarietat de la sensibilitat a variacions dels tipus d'interès de les operacions d'actiu i de passiu realitzades amb els clients.

⁸ Vegeu el punt 3.2.2 de la nota 3 "Gestió del risc" dels comptes anuals corresponents a l'exercici 2011.

2. Informació sobre els recursos propis computables

2.1. Resum de les principals característiques i condicions dels elements computats com a recursos propis bàsics, de segona categoria i auxiliars

Al capítol tercer de la Circular 3/2008 s'estableixen les normes per determinar el volum de recursos propis que els grups consolidables d'entitats de crèdit han de mantenir, i es defineixen les partides del balanç consolidat que constitueixen els recursos propis computables. Es distingeixen tres categories dins dels recursos propis computables.

1. Recursos propis bàsics (*Tier 1*)

Els recursos propis bàsics conformen l'element de major qualitat del conjunt de recursos propis, conegut internacionalment com a *Tier 1*. Es caracteritzen per la disponibilitat per ser utilitzats immediatament i sense cap restricció per cobrir pèrdues en el moment que es produeixen. Per la naturalesa i les característiques dels elements que els componen, els recursos propis bàsics mostren un alt grau d'estabilitat i permanència en el temps.

Dins d'aquest conjunt es distingeix el *Core Capital*, format, principalment, per l'agregació del fons de dotació, les reserves, els resultats de l'exercici corrent destinats a l'increment de reserves, deduïda l'aportació a l'Obra Social, i els interessos minoritaris. El *Core Capital* inclou també la deducció del fons de comerç i de la resta d'actius intangibles.

Els recursos propis bàsics (*Tier 1*) estan formats per l'agregació del *Core Capital* i les participacions preferents,⁹ net de les deduccions del 50% de les participacions significatives en entitats financeres i asseguradores, i de l'excés de pèrdues esperades en exposicions avaluades d'acord amb enfocaments IRB respecte a les provisions per insolvències. La normativa permet determinar la deducció associada a les participacions en entitats asseguradores a partir del marge de solvència mínim exigible a aquestes entitats.

⁹ Vegeu la nota 21.4 "Passius subordinats" dels comptes anuals corresponents a l'exercici 2011 per obtenir informació més detallada de les emissions de participacions preferents realitzades pel Grup "la Caixa". Vegeu-ne també els prospectes a la pàgina web de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (www.cnmv.es).

2. Recursos propis de segona categoria (*Tier 2*)

La segona categoria de recursos propis es caracteritza per tenir un grau de permanència i d'estabilitat menor que els recursos propis bàsics. En l'àmbit internacional, aquest conjunt de recursos propis es coneix com a *Tier 2*.

Els components dels recursos propis de segona categoria inclouen els finançaments subordinats,¹⁰ les reserves de revalorització d'immobles i els fons genèrics d'insolvències (parcialment). Inclouen també una deducció del 50% tant de les participacions significatives en entitats financeres i asseguradores, com de l'excés de pèrdues esperades en exposicions valuades d'acord amb l'enfocament IRB respecte a les provisions per insolvències. Així mateix, inclou les deduccions per excés de participacions qualificades en entitats no financeres ni asseguradores.

3. Recursos propis auxiliars (*Tier 3*)

La reduïda importància relativa, dins de l'estructura del perfil de risc del Grup, del risc de preu associat a la cartera de negociació i del risc de canvi no fa necessària la utilització d'aquesta tipologia de recursos propis.

Hi ha una sèrie de limitacions en el còmput dels diferents elements i components que conformen els recursos propis computables, els més rellevants dels quals són els que s'exposen tot seguit:

- El *Core Capital* ha de representar, com a mínim, el 50% dels recursos propis bàsics.
- El conjunt de recursos propis de segona categoria no pot superar l'import total dels recursos propis bàsics.
- El còmput dels interessos minoritaris, de les participacions preferents, del finançament subordinat i de l'excés de provisions per insolvències per sobre de la pèrdua esperada està subjecte a determinades limitacions quantitatives i qualitatives.

¹⁰ Vegeu la nota 21.4 "Passius subordinats" dels comptes anuals corresponents a l'exercici 2011 per obtenir informació més detallada de les emissions de finançament subordinat realitzades pel Grup "la Caixa". Vegeu-ne també els prospectes a la pàgina web de la Comissió Nacional del Mercat de Valors (www.cnmv.es).

2.2. Import dels recursos propis

Tot seguit es mostra el detall dels recursos propis computables del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" el 31 de desembre de 2011.

Taula 3. Recursos propis computables

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Total Fons Propis comptables	20.750.791	17.619.108
Capital o fons de dotació ⁽¹⁾	5.340.114	3.006
Reserves	14.814.415	16.641.309
Resultat atribuït al Grup	1.053.495	974.794
Dividends	(457.232)	
Aportació a l'Obra Social ⁽²⁾	0	(455.000)
Interessos minoritaris	4.451	5.224.774
Fons de Comerç i actius immaterials ⁽³⁾	(3.419.009)	(4.799.373)
Altres	(158.714)	(79.475)
Core Capital	17.177.519	17.510.034
Ratio Core Capital	12,5%	11,6%
Participacions preferents	4.897.586	4.897.586
Deduccions de Recursos Propis Bàsics ⁽⁴⁾	(4.489.235)	(2.113.530)
Subtotal Recursos Propis Bàsics (Tier 1)	17.585.870	20.294.090
Ratio Tier 1	12,8%	13,5%
Finançaments subordinats ⁽⁵⁾	120.000	7.305.693
Fons genèrics d'insolvències (mètode estàndard)	162.084	162.084
Fons de l'Obra Social (invertit en immobles)	0	52.167
Deduccions de Recursos de Segona Categoria ⁽⁶⁾	(282.084)	(2.693.085)
Subtotal Recursos de Segona Categoria (Tier 2)	0	4.826.859
Total Recursos Propis Computables (Tier Total)	17.585.870	25.120.949
Ratio Tier Total	12,8%	16,7%
Actius ponderats per risc (APR)	137.232.495	150.824.657
Recursos propis mínims (coeficient 8%)	10.978.600	12.065.973
Risc de crèdit	9.310.238	9.630.239
Risc de les participacions accionàries	742.738	1.529.126
Risc de la cartera de negociació i risc de tipus de canvi	161.279	161.279
Risc operacional	737.667	718.650
Requeriments de recursos propis addicionals ⁽⁷⁾	26.678	26.678
Superàvit de Recursos Propis	6.607.271	13.054.977

(1) El capital del Grup CaixaBank inclou l'emissió d'obligacions subordinades necessàriament convertibles en accions de CaixaBank, SA per 1.500 milions d'euros.

(2) Sobre el resultat de l'exercici 2011.

(3) Inclou els actius intangibles incorporats al valor en llibres de la participació en entitats associades i multigrup nets d'impactes fiscals. A més, incorpora la deducció per finançament d'accions pròpies (87 milions d'euros).

(4) 50% de les deduccions per participacions en entitats financeres i asseguradores, i per dèficit de provisions davant de pèrdues esperades IRB.

(5) Valor brut del Grup "la Caixa": 7.873 milions d'euros; valor computable: 7.305 milions d'euros. Valor brut del Grup CaixaBank: 150 milions d'euros; valor computable: 120 milions d'euros. La diferència entre aquests valors és causada, segons s'estableix a la Circular 3/2008, per una reducció anual del 20% en l'import computable com a recursos propis a partir del cinquè any anterior al venciment d'una emissió subordinada. No inclou els interessos meritats.

(6) 50% de les deduccions per participacions en entitats financeres i asseguradores, i per dèficit de provisions davant de pèrdues esperades IRB, i deducció per participacions qualificades.

(7) RP corresponents a entitats consolidables subjectes a una normativa específica d'acord amb el que indica la norma sisena de la Circular 3/2008.

D'acord amb la disposició transitòria vuitena de la Circular 3/2008, les entitats autoritzades per a la utilització del mètode IRB mantindran uns requeriments de recursos propis iguals o superiors al 90% durant el 2008 i al 80% durant el 2009 de l'import total dels recursos propis mínims que serien exigibles a l'entitat en cas que es mantingués vigent la regulació el 31 de desembre de 2007. El Banc d'Espanya ha decidit de prorrogar el mínim del 80% per als requeriments de recursos propis del mètode IRB. Això no obstant, el 31 de desembre de 2011 no s'havia produït cap exigència addicional de recursos propis per aquest concepte en el Grup "la Caixa".

2.3. Reials decrets llei per al reforçament i sanejament del sistema financer

El Reial decret llei 2/2011 per al reforçament del sistema financer introdueix una nova magnitud: el capital principal. Els elements que integren el capital principal són: el capital, les reserves,¹¹ les primes d'emissió, els ajustos positius per valoració,¹² els interessos minoritaris, i, addicionalment, els instruments subscrits pel Fons de Reestructuració Ordenada Bancària (FROB) i, transitòriament, els instruments obligatòriament convertibles en accions.¹³ Aquests elements han de ser minorats pels resultats negatius i les pèrdues, els ajustos negatius per valoració i els actius immaterials.

El 31 de desembre del 2011, el nivell mínim de capital principal al qual es troba subjecte el Grup "la Caixa" és del 8% dels actius ponderats per risc en aquella data, segons estableix el RDL 2/2001.

¹¹ Reserves efectives i expressades, que es classifiquen com a reserves d'acord amb la normativa sobre recursos propis de les entitats de crèdit (Circular 3/2008).

¹² Ajustos per valoració en instruments financers disponibles per a la venda, nets d'efectes fiscals.

¹³ El Reial decret llei 2/2012 per al sanejament del sistema financer va prorrogar la data màxima de conversió del 31 de desembre de 2014, definida en el RDL 2/2011, al 31 de desembre de 2018, i va establir noves condicions per a la comptabilitat dels instruments convertibles: fixació en el moment de l'emissió del límit màxim al nombre d'accions per lliurar, discrecionalitat absoluta per part de l'emissor en el pagament del cupó, conversió obligatòria quan s'incompleixi el coeficient de recursos propis mínims, comercialització d'acord amb els criteris de la CNMV i sol·licitud d'admissió a negociació al mercat secundari oficial en cas de col·locació entre clientela minorista.

Taula 4. Capital principal

(milers d'euros)

	Grupo CaixaBank	Grupo "la Caixa"
Capital, reserves i resultats	20.579.481	17.072.036
Interessos minoritaris	4.451	5.224.774
Ajustos de valoració DPV positius ⁽¹⁾	542.725	706.360
Ajustos de valoració DPV negatius ⁽²⁾	(429.834)	(429.203)
Actius immaterials	(3.333.282)	(4.713.646)
Capital Principal	17.363.541	17.860.321
Actius ponderats per risc (APR)	137.232.495	150.824.657
Ratio Capital Principal	12,7%	11,8%

(1) (2) Inclou els ajustos de valoració dels Interessos Minoritaris i de les societats consolidades per Mètode de la Participació

D'altra banda, el Reial decret llei 2/2012 pel sanejament del sistema financer estableix requeriments de sanejament d'actius vinculats al sector immobiliari, que s'hauran de complir de manera general abans del 31 de desembre de 2012.

En concret, per al Grup "la Caixa" s'ha estimat, amb dades del 31 de desembre de 2011, la necessitat de constituir provisions per import total de 3.166 milions d'euros, dels quals 2.436 milions corresponen a la cartera creditícia del Grup CaixaBank i 730 milions d'euros, als actius immobiliaris del Grup ServiHabitat.

La forta capacitat de generació de resultats recurrents d'explotació, i la provisió genèrica de 1.835 milions d'euros existent el 31 de desembre de 2011 permetran al Grup "la Caixa" d'absorbir còmodament els impactes dels nous requeriments de provisions.

Adicionalment, el RDL 2/2012 estableix la necessitat de constituir un coixí de capital principal sobre el mínim regulatori del 8%, en funció del risc immobiliari. En el Grup "la Caixa", aquest coixí assoleix la xifra de 1.305 milions d'euros, dels quals 745 corresponen al Grup CaixaBank. Tal com es mostra a la taula anterior, el Grup "la Caixa" disposa d'un excedent d'aproximadament 5.800 milions d'euros de capital principal, amb una ràtio de l'11,8% en comparació del mínim exigít del 8%.

3. Informació sobre els requeriments de recursos propis computables

En aquest epígraf es detallen els requeriments de recursos propis mínims del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" el 31 de desembre de 2011 per a cada tipologia de risc considerada.

Taula 5. Requeriments de recursos propis

(milers d'euros)

Tipologia de risc	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Risc de crèdit	9.310.238	9.630.239
Mètode estàndard	2.577.745	3.070.260
Mètode IRB	6.732.493	6.559.979
Risc de les participacions accionaries	742.738	1.529.126
Risc de la cartera de negociació i risc de tipus de canvi	161.279	161.279
Risc operacional	737.667	718.650
Requeriments de recursos propis addicionals ⁽¹⁾	26.678	26.678
Total Requeriments de recursos propis	10.978.600	12.065.973

(1) RP corresponents a entitats consolidables subjectes a una normativa específica d'acord amb el que indica la norma sisena de la Circular 3/2008.

Les diferències de requeriments de recursos propis entre el Grup CaixaBank i el Grup "la Caixa" es concentren bàsicament en:

- Mètode estàndard: el Grup "la Caixa" inclou els requeriments per exposicions de filials no integrades en el Grup CaixaBank, dels quals destaquen els immobles adquirits amb anterioritat a la reorganització del Grup.
- Mètode IRB: el Grup CaixaBank inclou els requeriments pels crèdits concedits a filials que s'integren només en el Grup "la Caixa" principalment a les societats instrumentals d'immobles.
- Risc de les participacions accionaries: el Grup "la Caixa" integra els requeriments de la cartera accionaria de Criteria CaixaHolding, SAU.

3.1. Requeriments de recursos propis mínims per risc de crèdit

Tot seguit es detallen l'exposició i els requeriments de recursos propis (d'ara endavant, RP) per risc de crèdit del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" el 31 de desembre de 2011, corresponents

a l'aplicació del mètode estàndard. Aquesta informació es presenta tenint en compte les categories d'exposició previstes a la Circular 3/2008.

Taula 6. Exposició per categoria de risc (mètode estàndard)

(milers de euros)

Categoria de risc - mètode estàndard	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Administracions centrals i bancs centrals	25.729.421	25.811.650
Administracions regionals i autoritats locals	13.345.616	13.345.616
Entitats del sector públic i institucions sense ànim de lucre	4.395.065	4.395.065
Entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió	7.699.089	7.407.115
Empreses	19.422.125	19.353.026
Minoristes	5.404.932	5.427.842
Exposicions garantides per béns immobles	3.368.772	3.368.772
Exposicions en situació de mora	2.517.628	6.584.607
Categoria reguladora alt risc	0	0
Altres exposicions	5.920.806	6.598.925
Total Exposició	87.803.454	92.292.618

Taula 7. Requeriments de RP per categoria d'exposició (mètode estàndard)

(milers d'euros)

Categoria de risc - mètode estàndard	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Administracions centrals i bancs centrals	75	75
Administracions regionals i autoritats locals	168.269	168.261
Entitats del sector públic i institucions sense ànim de lucre	58.792	58.792
Entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió	97.408	92.740
Empreses	1.318.164	1.311.526
Minoristes	189.135	190.509
Exposicions garantides per béns immobles	114.197	114.197
Exposicions en situació de mora	246.388	694.594
Categoria reguladora alt risc	0	0
Altres exposicions	385.317	439.566
Total Requeriments de recursos propis	2.577.745	3.070.260

Tot seguit es presenta l'exposició i els requeriments de recursos propis per risc de crèdit del Grup "la Caixa" i del Grup CaixaBank, el 31 de desembre de 2011, tenint en compte cadascuna de les categories d'exposició a les quals s'ha aplicat el mètode basat en qualificacions internes:

Taula 8. Exposició per categoria de risc (mètode IRB)

(milers d'euros)

Categoria de risc – mètode IRB	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Empreses	76.950.899	73.706.191
Minoristes	123.368.622	123.373.847
- Cobertes amb hipoteques sobre immobles	108.304.563	108.304.563
- Exposicions minoristes renovables elegibles	5.686.607	5.686.607
- Altres exposicions minoristes	9.377.452	9.382.677
Total Exposició	200.319.521	197.080.038

Taula 9. Requeriments de RP per categoria d'exposició (mètode IRB)

(milers d'euros)

Categoria de risc – mètode IRB	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Empreses	4.584.805	4.411.769
Minoristes	2.147.688	2.148.210
- Cobertes amb hipoteques sobre immobles	1.706.732	1.706.732
- Exposicions minoristes renovables elegibles	56.643	56.643
- Altres exposicions minoristes	384.313	384.835
Total Requeriments de recursos propis	6.732.493	6.559.979

3.2. Requeriments de recursos propis mínims per risc associat a la cartera de participacions accionaries

A les taules 10 i 11 figura el desglossament de l'exposició i els requeriments de recursos propis corresponents a la cartera de renda variable. Aquesta informació es presenta detallada en funció dels mètodes de càlcul previstos a la Circular 3/2008, i també en funció de la categoria dels instruments de renda variable.¹⁴

¹⁴ Vegeu l'apartat 2 "Informació sobre el risc associat a la cartera de participacions accionaries" de la part B d'aquest mateix document.

Taula 10. Exposició de la cartera de participacions accionaries

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
En funció del mètode de càlcul		
Mètode simple de ponderació de risc	305.801	415.441
Mètode PD/LG	6.110.675	12.409.827
Mètode de models interns	73	10.620
Total	6.416.549	12.835.888
En funció de la categoria		
Instruments cotitzats	6.198.332	11.538.871
Instruments no cotitzats inclosos en carteres prou diversificades	-	-
Altres instruments no cotitzats	218.216	1.297.017
Total Exposició	6.416.549	12.835.888

Taula 11. Requeriments de la cartera de participacions accionaries

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
En funció del mètode de càlcul		
Mètode simple de ponderació de risc	77.542	103.522
Mètode PD/LG	665.165	1.419.117
Mètode de models interns	31	6.487
Total	742.738	1.529.126
En funció de la categoria		
Instruments cotitzats	691.298	1.311.170
Instruments no cotitzats inclosos en carteres prou diversificades	-	-
Altres instruments no cotitzats	51.440	217.956
Total Requeriments de recursos propis	742.738	1.529.126

3.3. Requeriments de recursos propis mínims per risc de contrapart, per risc de posició i liquidació de la cartera de negociació, i per risc de canvi i de la posició en or

A la taula 12 es detallen els requeriments de recursos propis mínims per risc de contrapart a 31 de desembre de 2011 del Grup "la Caixa", que ja estan inclosos a l'import total de requeriments

de recursos propis mínims per risc de crèdit.¹⁵ El Grup CaixaBank té uns requeriments per risc de contrapart de 3.025 milers d'euros addicionals per operacions amb filials del Grup "la Caixa" no integrades en el Grup CaixaBank.

Taula 12. Requeriments de RP per risc de contrapart

(milers d'euros)

Mètode aplicat	Requeriment de RP de la cartera de negociació	Requeriment total de recursos propis
Mètode estàndard	167.349	172.813
Mètode basat en qualificacions internes (IRB)	44.112	59.112
Total requeriments de recursos propis per risc de contrapart Grup "la Caixa"	211.461	231.925

A continuació es presenta el desglossament dels requeriments de recursos propis per raó de risc de posició de la cartera de negociació i per risc de canvi i de la posició en or del Grup "la Caixa" i del Grup CaixaBank, el 31 de desembre de 2011, tenint en compte el mètode aplicat per fer-ne el càlcul.

Taula 13. Requeriments de RP per risc de posició de la cartera de negociació i per risc de canvi

(milers d'euros)

	Mètode estàndard ⁽¹⁾	Mètode intern	Total
Risc de posició de la cartera de renda fixa de negociació	0	115.505	115.505
Risc de posició en accions i participacions	31	8.655	8.686
Risc per posicions en matèries primeres	0	6	6
Risc de tipus de canvi i de la posició en or	0	3.921	3.921
Ajust per correlació entre factors ⁽²⁾	0	6.738	6.738
Incremental Risk	0	26.424	26.424
Total Requeriments de recursos propis	31	161.248	161.279

(1) Requeriments de recursos propis calculats d'acord amb el tractament general de risc específic (mètode estàndard).

(2) Aplicable únicament en el cas d'utilització de mètodes interns.

El 31 de desembre de 2011 els requeriments de recursos propis per risc de liquidació de la cartera de negociació són nuls.

¹⁵ Vegeu l'apartat 3.1 "Requeriments de recursos propis mínims per risc de crèdit" de la part A d'aquest mateix document.

3.4. Requeriments de recursos propis mínims per risc operacional

A la taula 14 es detallen els requeriments de recursos propis per risc operacional del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" a 31 de desembre de 2011.

Taula 14. Requeriments de RP per risc operacional

(milers d'euros)

	Mitjana ingressos rellevants	Consum de capital
Banca minorista	3.081.306	369.757
Intermediació minorista	329.206	39.505
Gestió d'actius	41.842	5.021
Banca comercial	1.838.719	275.808
Serveis d'agència	14.455	2.168
Negociació i venda	-26.533	-4.776
Finançament empresarial	278.805	50.185
Pagament i liquidació	0	0
Total línies de negoci Grup CaixaBank	5.557.799	737.667
Banca minorista	3.011.806	361.417
Intermediació minorista	322.739	38.729
Gestió d'actius	41.842	5.021
Banca comercial	1.711.653	256.748
Serveis d'agència	14.210	2.132
Negociació i venda	30.922	5.566
Finançament empresarial	272.436	49.038
Pagament i liquidació	0	0
Total línies de negoci Grup "la Caixa"	5.405.608	718.650

3.5. Procediment aplicat per avaluar la suficiència del capital intern

El desembre de 2005 el Consell d'Administració de "la Caixa" va aprovar el pla director de desenvolupament d'un model de capital econòmic, que estableix que l'entitat ha de disposar d'un model integrat que mesuri, amb criteri propi, el conjunt de riscos als quals es troba sotmesa l'activitat del Grup.

El model de capital econòmic és la base de l'estimació interna d'exigències de recursos propis que complementa la visió reguladora de la solvència. Aquestes mesures formen part del Quadre

de Comandament de Riscos amb el qual l'Alta Direcció fa un seguiment periòdic de l'evolució del risc i la solvència.

El nivell de capitalització d'una entitat i el perfil de riscos assumits, mesurat en termes d'exigències de capital, defineixen la solvència d'una entitat i la seva qualitat creditícia. En aquest sentit, l'objectiu del Grup "la Caixa" és disposar de suficients fons propis o capital per poder cobrir eventuais pèrdues inesperades.

Es distingeixen les mesures de capital següents:

- **Capital regulatori.** Capital que l'entitat ha de mantenir per fer front a les exigències de l'organisme supervisor, corresponents al Pilar 1 de Basilea II. Té com a objectiu evitar la fallida de l'entitat, protegint els interessos dels clients i dels titulars del deute sènior.
- **Capital econòmic.** Es tracta del capital del qual l'entitat hauria de disposar per poder assumir les pèrdues inesperades que es poguessin produir i que podrien posar en perill la continuïtat del negoci del Grup "la Caixa". És una estimació pròpia que s'ajusta en funció del nivell mateix de tolerància al risc, del volum i del tipus d'activitat.

En aquest sentit, és responsabilitat del Consell d'Administració i de la Direcció de l'Entitat assegurar que en qualsevol circumstància hi hagi un nivell suficient de fons propis que permeti fer front a qualsevol esdeveniment, amb un altíssim nivell de confiança.

D'aquesta manera, el capital econòmic no és un substitutiu del capital regulatori, sinó que és un complement a la visió reguladora de solvència per aproximar-se més al perfil de riscos real que assumeix "la Caixa" i per incorporar riscos no considerats o considerats parcialment a les exigències regulatòries. A més dels riscos que ja té en compte el Pilar 1 (risc de crèdit, de mercat i operacional), s'hi inclouen el risc de tipus d'interès estructural, de liquiditat i altres riscos (el risc negoci, el risc reputacional, de concentració, l'assegurador i el de compromisos per pensions).

Basilea II incorpora, al seu Pilar 2, un marc de revisió per part del supervisor. La Circular 3/2008 concreta aquest marc per mitjà de l'establiment d'un Procés d'Autoavaluació del Capital (d'ara endavant, "PAC") que han de seguir totes les entitats de crèdit i tots els grups consolidables d'entitats de crèdit espanyoles. El PAC té la finalitat de millorar la gestió interna dels riscos per part de les entitats amb l'objectiu de garantir la correlació efectiva entre els seus nivells de capital i els seus perfils de risc corresponents. Les entitats espanyoles estan obligades a

presentar anualment al Banc d'Espanya un Informe d'Autoavaluació del Capital (d'ara endavant, "IAC"), que recull tots els aspectes qualitius i quantitius rellevants del PAC.

El Grup "la Caixa" ha dissenyat el PAC d'acord amb les directrius que conté la guia elaborada pel Banc d'Espanya. En aquest sentit, el PAC que el Grup "la Caixa" ha dut a terme es concreta en les actuacions següents:

- o Revisió sistemàtica de l'organització de la funció de riscos i dels procediments i les metodologies de gestió del risc.
- o Anàlisi quantitativa exhaustiva de cadascun dels riscos considerats al Pilar 1 i també d'aquells altres riscos inherents a l'activitat bancària per al mesurament dels quals, per diverses raons, el Pilar 1 no estableix cap metodologia. És el cas, per exemple, del risc estructural de balanç o del risc de liquiditat.
- o Elaboració d'escenaris de tensió per avaluar la suficiència dels recursos propis del Grup "la Caixa" en situacions extremes.
- o Disseny de plans de contingència per a situacions de tensió. En particular, es revisen les fonts disponibles de recursos propis addicionals.
- o Finalment, es plantegen actuacions de millora dels processos de gestió del risc i de l'organització de la funció de riscos.

En el procediment d'avaluació de suficiència de capital, l'estimació interna del capital total necessari per al Grup "la Caixa" s'obté a partir de la suma de les necessitats de capital individuals per a cada tipologia de risc, que han estat obtingudes d'acord amb els mètodes aplicables en cada cas.

L'avaluació de la suficiència de capital inclou una anàlisi d'escenaris que podrien generar tensió en la solvència de l'entitat i afectar-ne de manera significativa el resultat de les operacions. L'anàlisi d'escenaris es desenvolupa mitjançant el disseny d'un escenari central, en què se suposa una situació macroeconòmica normal, que permet posar en context els escenaris de tensió; i de dos escenaris de tensió amb poques probabilitats de materialitzar-se, que han estat escollits perquè suposen una combinació d'impactes que serien especialment estressants per al negoci.

Adicionalment, el Banc d'Espanya ha establert a la Guia del PAC, modificada el gener de 2011, la necessitat de fer un exercici d'estrès macro, tenint en compte un escenari de deteriorament

general derivat d'una caiguda important en l'activitat econòmica (recessió econòmica). Aquest escenari considerarà conjuntament una evolució prou adversa d'almenys el PIB, els tipus d'interès, l'ocupació i el preu de l'habitatge. Per fer aquest exercici se seguiran les recomanacions de l'EBA (l'Autoritat Bancària Europea, per les seves sigles en anglès) i les prediccions de magnituds macroeconòmiques que faciliti el Banc Central Europeu.

A partir d'aquests escenaris es fa una sèrie de projeccions a tres anys en l'evolució de l'exposició (EAD, pel seu acrònim en anglès: *Exposure At Default*) i en els paràmetres de risc (PD, *Probability of Default*, i LGD, *Loss Given Default*), que permeten estimar l'evolució de la solvència del Grup "la Caixa" i també de les necessitats de capital en termes regulatoris i econòmics. D'aquesta manera es realitza la planificació de capital i s'avalua la suficiència de capital.

B. Informació qualitativa i quantitativa de riscos

1. Informació sobre els riscos de crèdit i de dilució	58
1.1. Requeriments generals.....	58
1.1.1. Exposició al risc de crèdit i de dilució.....	58
1.1.1.1 Definicions comptables de morositat i posicions deteriorades	58
1.1.1.2 Descripció dels mètodes per determinar les correccions per deteriorament	59
1.1.1.3 Exposició total i mitjana al risc de crèdit.....	61
1.1.1.4 Distribució geogràfica i per sector de les exposicions.....	63
1.1.1.5 Distribució de les exposicions per venciment residual.....	66
1.1.1.6 Distribució geogràfica i per sector econòmic de les posicions deteriorades	68
1.1.1.7 Variacions en les pèrdues per deteriorament i provisions.....	69
1.1.2. Risc de contrapart.....	70
1.1.2.1 Gestió del risc de contrapart	70
1.1.2.2 Exposició al risc de contrapart	72
1.2. Requeriments complementaris d'informació	74
1.2.1. Risc de crèdit per mètode estàndard.....	74
1.2.1.1 Assignació de qualificacions d'agències de qualificació externa o de crèdit a l'exportació .	74
1.2.1.2 Efecte en les exposicions de l'aplicació de tècniques de reducció del risc i exposicions deduïdes directament de Recursos Propis.....	74
1.2.2. Risc de crèdit pel mètode basat en qualificacions internes (IRB)	77
1.2.2.1 Informació general	77
1.2.2.2 Descripció del procés intern d'assignació de qualificacions per a cada categoria d'exposició....	80
1.2.2.3 Valors d'exposició.....	85
1.2.2.4 Evolució de les pèrdues per deteriorament registrades en l'exercici anterior	89
1.2.2.5. Anàlisi comparativa d'estimacions i resultats obtinguts	90
1.2.3. Operacions de titulització	97
1.2.3.1 Informació general de l'activitat de titulització	97
1.2.3.2 Exposicions en operacions de titulització i import dels actius titulitzats	99
1.2.4. Tècniques de reducció del risc de crèdit.....	100
1.2.4.1 Informació general	100
1.2.4.2 Informació quantitativa.....	103
2. Informació sobre el risc associat a les participacions accionaries.....	105
2.1. Descripció, comptabilització i valoració.....	105
2.2. Valor, exposició i guanys i pèrdues derivats de participacions i instruments de capital de les participacions accionaries.....	107

2.2.1. Valor raonable i en llibres de les participacions accionaries.....	107
2.2.2. Valor d'exposició de les participacions accionaries	108
2.2.3. Ajustos de valoració en instruments de capital disponibles per a la venda	110
3. Informació sobre el risc de mercat de la cartera de negociació.....	111
3.1. Requeriments generals.....	111
3.2. Models interns.....	111
4. Informació sobre el risc operacional	118
5. Informació sobre el risc de tipus d'interès en posicions no incloses a la cartera de negociació	121
5.1. Gestió del risc de tipus d'interès en posicions no incloses a la cartera de negociació....	121
5.2. Impacte de les variacions del tipus d'interès.....	122
6. Informació sobre remuneracions	123
6.1 Política de remuneració: composició i mandat del comitè de remuneracions.	124
6.2 Descripció del col·lectiu identificat.....	125
6.3 Informació qualitativa de la remuneració del col·lectiu identificat.....	126
6.4 Informació quantitativa de la remuneració del col·lectiu identificat	132

1. Informació sobre els riscos de crèdit i de dilució

1.1. Requeriments generals

1.1.1. Exposició al risc de crèdit i de dilució

1.1.1.1 Definicions comptables de morositat i posicions deteriorades

Un actiu financer es considera deteriorat quan existeix una evidència objectiva d'un impacte negatiu en els fluxos d'efectiu futurs estimats en el moment que es formalitza la transacció o quan no se'n pugui recuperar íntegrament el valor en llibres. Aquest impacte negatiu es pot generar per motius associats al risc de client (per situació de morositat del client –mora objectiva–, o per altres causes –mora subjectiva–), o associats al risc país, entès com a tal el risc que concorre, per circumstàncies diferents del risc comercial habitual, en els deutors residents d'un país.

En particular, i d'acord amb l'Annex IX de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, un actiu es considera dubtós per raons de morositat del client quan hi ha algun import vençut per principal, interessos o despeses pactats contractualment amb més de tres mesos d'antiguitat, i que no s'hagi classificat com a fallit. Quan els saldos classificats com a dubtosos per raó de morositat d'un client siguin superiors al 25% dels imports pendents de cobrament, els imports de totes les operacions del client en qüestió també seran considerats dubtosos per raons de morositat, tret de les operacions d'aval no financers.

Un actiu es considera dubtós per raons diferents de la morositat del client quan es presenten dubtes raonables sobre el reemborsament total (principal i interessos) en els termes pactats contractualment, sense incórrer les circumstàncies per classificar-lo a les categories de fallits o dubtosos per raó de morositat del client.

El risc subestàndard comprèn tots els instruments de deute i els riscos contingents que, sense complir els criteris per classificar-los individualment com a dubtosos o fallits, presenten debilitats que poden suposar que el Grup assumeixi pèrdues superiors a les cobertures per deteriorament dels riscos en seguiment especial.¹⁶

¹⁶ En aquesta categoria s'inclouen, entre altres, les operacions que presenten petites debilitats, que no exigeixen més cobertures, però que requereixen més seguiment per part de l'entitat. Vegeu l'Annex IX, apartat II, punt 7.a de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya.

Un risc fallit inclou els instruments de deute, vençuts o no, que després de fer-ne una anàlisi individualitzada, presenten possibilitats remotes de recuperació i es donen de baixa de l'actiu. N'obstant això, no s'interrompen les negociacions i les actuacions legals dutes a terme per recuperar-los.

El risc país d'una operació recull el risc que concorre en els clients residents en un país determinat per circumstàncies diferents del risc comercial habitual. El risc país comprèn el risc sobirà, el risc de transferència i els riscos restants derivats de l'activitat financera internacional.

1.1.1.2 Descripció dels mètodes per determinar les correccions per deteriorament

Com a criteri general, la correcció del valor en llibres dels instruments financers per causa del deteriorament es fa amb càrrec al compte de pèrdues i guanys del període en què el deteriorament en qüestió es manifesta, i les recuperacions de les pèrdues per deteriorament prèviament registrades, en cas que es produeixin, es reconeixen al compte de pèrdues i guanys del període en què el deteriorament s'elimina o es redueix.

Quan la possibilitat de recuperació de qualsevol import registrat es considera remota, l'import s'elimina del balanç, amb independència de les actuacions que puguin dur a terme les entitats consolidades per provar d'aconseguir-ne el cobrament fins que no se n'hagin extingit definitivament els drets, sigui per prescripció, per condonació o per altres causes.

Pel que fa específicament a les pèrdues per deteriorament que s'originen en la materialització del risc d'insolvència dels obligats al pagament (risc de crèdit), un instrument de deute està deteriorat per insolvència quan s'evidencia un empitjorament en la capacitat de pagament de l'obligat, que es posa de manifest per la situació de morositat o per altres causes, com també per materialització del risc país.

El procés d'avaluació de les possibles pèrdues per deteriorament d'aquests actius es duu a terme:

- Individualment: per a tots els instruments de deute significatius i per als que no són significatius individualment i no són susceptibles de ser classificats en grups homogenis d'instruments de característiques semblants: tipus d'instrument, sector d'activitat del deutor i àrea geogràfica de l'activitat, tipus de garantia i, entre d'altres, antiguitat dels imports vençuts.

- o Col·lectivament: el Grup classifica les operacions segons el temps transcorregut des del venciment de la primera quota o termini de permanència de l'impagament, i fixa per a cadascun d'aquests grups de risc les pèrdues per deteriorament ("pèrdues identificades") que registra als comptes anuals.

El mes de juny del 2010, el Banc d'Espanya va publicar la Circular 3/2010, que ofereix a les entitats una guia de bones pràctiques en matèria de cobertura de risc de crèdit i orienta sobre els nivells mínims a constituir per garantir una cobertura adequada de tota la pèrdua calculada associada als préstecs dubtosos.¹⁷

A partir del 30 de setembre de 2010, data d'entrada en vigor d'aquesta Circular, a efectes de calcular la cobertura per deteriorament dels actius financers qualificats com a dubtosos, es dedueix de l'import del risc viu de les operacions amb garantia immobiliària el valor dels drets reals rebuts en garantia, sempre que siguin primera càrrega i es trobin degudament constituïts a favor de CaixaBank, aplicant els percentatges següents en el valor de la garantia segons el tipus de bé sobre el qual recaigui el dret real:

Taula 15. Percentatges aplicats en el valor de la garantia segons el tipus de bé

Ponderacions	
Habitatges finalitzats, residència habitual	80%
Finques rústiques en explotació i oficines, locals i naus polivalents finalitzades	70%
Habitatges finalitzats (altres)	60%
Parcel·les, solars i altres actius immobiliaris	50%

La cobertura del risc de crèdit es calcula sobre el risc viu pendent que excedeix el valor de la garantia ponderat d'acord amb els percentatges del quadre anterior. Sobre aquest valor s'apliquen els percentatges de cobertura indicats tot seguit en funció del temps transcorregut des del venciment de la primera quota impagada.

¹⁷ Per a més informació vegeu l'Annex IX de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, modificat per la Circular 3/2010 del 29 de juny.

Taula 16. Percentatges de cobertura

Percentatge de cobertura	
Menys de 6 mesos	25%
Més de 6 mesos sense excedir els 9 mesos	50%
Més de 9 mesos sense excedir els 12 mesos	75%
Més de 12 mesos	100%

En cap cas, la cobertura per deteriorament del risc de crèdit serà inferior a l'import que resulta del càlcul de la cobertura per pèrdues inherents associada al deute, tot i que l'import de la garantia, resultant de l'aplicació de la ponderació corresponent, excedeixi el risc viu pendent.

Adicionalment a les pèrdues identificades, el Grup reconeix una pèrdua global per deteriorament dels riscos classificats en situació de "normalitat" que no ha estat identificada específicament i que correspon a pèrdues inherents incorregudes en la data de formulació dels estats financers. Aquesta pèrdua es quantifica per aplicació dels paràmetres estadístics establerts pel Banc d'Espanya sobre la base de la seva experiència i de la informació que disposa el sistema bancari espanyol, que es modifica quan les circumstàncies ho aconsellen.

El mètode de càlcul de la pèrdua global per deteriorament consisteix, bàsicament, en la suma del producte dels diferents riscos classificats en situació de "normalitat" pels paràmetres estadístics establerts pel Banc d'Espanya, menys l'import de les pèrdues identificades específicament (dotacions específiques). Quan aquestes pèrdues són superiors, la norma permet, amb determinades limitacions, la utilització corresponent de la provisió constituïda per les pèrdues inherents (fons genèric per insolvències).

L'any 2012 la reforma del sistema financer ha rebut un nou impuls amb l'aprovació del Reial decret llei 2/2012, de 3 de febrer, que introdueix nous requeriments de provisions i capital addicionals, amb l'objectiu d'assolir el sanejament dels balanços de les entitats de crèdit, afectat pel deteriorament dels seus actius vinculats al sector immobiliari.

1.1.1.3 Exposició total i mitjana al risc de crèdit

En aquest epígraf s'informa sobre el valor de les exposicions al risc de crèdit del Grup "la Caixa" i del Grup CaixaBank el 31 de desembre de 2011.

1. Valor total de les exposicions

A la taula 17 figura el detall del valor total de les exposicions després d'ajustos i de correccions de valor per deteriorament d'actius, tant del Grup CaixaBank com del Grup "la Caixa", en funció del mètode de càlcul de requeriments de recursos propis aplicat, sense considerar els efectes de la reducció del risc de crèdit.

Taula 17. Valor total de les exposicions al risc de crèdit

(milers d'euros)

Mètode aplicat	Valor exposició ⁽¹⁾	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions ⁽²⁾	Valor net de l'exposició ⁽³⁾
Mètode Estàndar	87.803.454	(405.176)	87.398.278
Mètode IRB ⁽⁴⁾	200.319.521	-	200.319.521
Valor total Grup CaixaBank	288.122.975	(405.176)	287.717.799

(1) Exposició original abans de l'aplicació de correccions de valor per deteriorament, dels efectes de la reducció del risc de crèdit i dels factors de conversió (CCF).

(2) No s'hi inclou el fons genèric que es computa en recursos propis. Inclou els fons d'actius adjudicats i actiu material.

(3) Exposicions després d'ajustos i de correccions de valor per deteriorament, sense considerar els efectes de la reducció

(4) En el mètode IRB els fons no redueixen l'exposició.

(milers d'euros)

Mètode aplicat	Valor exposició ⁽¹⁾	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions ⁽²⁾	Valor net de l'exposició ⁽³⁾
Mètode Estàndar	92.292.618	(409.868)	91.882.750
Mètode IRB ⁽⁴⁾	197.080.038	-	197.080.038
Valor total Grup "la Caixa"	289.372.656	(409.868)	288.962.788

(1) Exposició original abans de l'aplicació de correccions de valor per deteriorament, dels efectes de la reducció del risc de crèdit i dels factors de conversió (CCF).

(2) No s'hi inclou el fons genèric que es computa en recursos propis. Inclou els fons d'actius adjudicats i actiu material.

(3) Exposicions després d'ajustos i de correccions de valor per deteriorament, sense considerar els efectes de la reducció del risc de crèdit i prèviament a l'aplicació de conversió de crèdit (CCF).

(4) En el mètode IRB els fons no redueixen l'exposició.

2. Valor mitjà de les exposicions

A continuació es facilita la informació relativa al valor mitjà de les exposicions del Grup "la Caixa", corresponents a l'exercici 2011, abans d'ajustos i de correccions de valor per deteriorament i sense considerar els efectes de la reducció del risc de crèdit. Aquests imports es presenten, en funció del mètode de càlcul aplicat, per a cadascuna de les categories d'exposició.

Taula 18. Exposició mitjana per categoria de risc

(milers d'euros)

Categoria de risc - Exposició mitjana⁽¹⁾	Grup "la Caixa"
Mètode Estàndard	
Administracions centrals i bancs centrals	30.884.429
Administracions regionals i autoritats locals	12.878.584
Entitats del sector públic i institucions sense fins de lucre	4.617.423
Entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió	6.536.731
Empreses	21.733.171
Minoristes	5.359.376
Exposicions garantides per béns immobles	3.865.964
Exposicions en situació de mora	6.542.794
Categoria regulatòria alt risc	58.039
Altres exposicions	5.727.506
Total (mètode estàndard)	98.204.016
Mètode IRB	
Empreses	74.758.104
Minoristes	123.149.140
Total (mètode IRB)	197.907.244
TOTAL	296.111.259

(1) Calculat com la mitjana de l'exposició el desembre del 2010 i el desembre del 2011.

1.1.1.4 Distribució geogràfica i per sector de les exposicions
1. Distribució geogràfica de les exposicions

Tot seguit s'indica la composició del valor d'exposició, el 31 de desembre de 2011, sense deduir-ne les correccions de valor per deteriorament, desglossada per àrees geogràfiques significatives per al Grup CaixaBank i per al Grup "la Caixa":

Taula 19. Distribució de les exposicions per àrea geogràfica*(milers d'euros)*

Àrea geogràfica	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Espanya	278.734.376	279.984.057
Unió Europea	6.485.562	6.485.562
Resta del món	2.903.036	2.903.036
Total⁽¹⁾	288.122.975	289.372.656

(1) Exposició original abans de l'aplicació de correccions de valor per deteriorament, sense considerar els efectes de la reducció del risc de crèdit i prèviament a l'aplicació de factors de conversió (CCF).

2. Distribució de les exposicions per sector

A la taula 20 es detalla la distribució d'aquestes exposicions per al Grup "la Caixa", a 31 de desembre de 2011, per tipus de sector, en funció de cadascuna de les categories d'exposició.

El Grup CaixaBank presenta el mateix perfil de distribució d'exposicions per sector, tot i que hi ha diferències, de les quals destaquen els immobles adjudicats que figuren a la categoria d'"Exposicions en mora" del sector "Altres" (4.066.912 milers d'euros) i els crèdits concedits a les filials instrumentals immobiliàries integrades a Criteris CaixaHolding, SAU, que figuren en el sector d'"Immobil·liària i construcció" d'empreses IRB (3.129.930 milers d'euros).

Taula 20. Distribució de les exposicions per sector econòmic

(milers d'euros)

Categoria de risc	Valor de l'exposició per sector ⁽¹⁾							
	Agricultura i pesca	Indústria	Immobiliària i construcció	Comercial i financeres	Sector Públic	Particulars	Altres	TOTAL
Mètode Estàndard								
Administracions centrals i bancs centrals	0	0	0	0	25.811.650	0	0	25.811.650
Administracions regionals i autoritats locals	0	0	0	0	13.345.616	0	0	13.345.616
Entitats del sector públic i institucions sense fins de lucre	792	503.312	1.250.700	1.246.047	1.392.213	0	2.000	4.395.065
Entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió	0	0	0	7.407.115	0	0	0	7.407.115
Empreses	360.900	2.929.681	6.506.322	5.904.567	0	0	3.651.557	19.353.026
Minoristes	103.188	88.322	137.021	401.766	0	4.697.544	1	5.427.842
Exposicions garantides per béns immobles	55.886	56.272	546.882	493.158	346.348	1.136.405	733.822	3.368.772
Exposicions en situació de mora ⁽²⁾	108.161	8.334	232.310	25.964	38.768	13.067	6.158.003	6.584.607
Categoria regulatòria alt risc	0	0	0	0	0	0	0	0
Altres exposicions	0	0	0	0	0	0	6.598.925	6.598.925
Total (mètode estàndard)	628.926	3.585.921	8.673.234	15.478.617	40.934.596	5.847.017	17.144.308	92.292.618
Mètode IRB								
Empreses	823.844	16.794.939	31.549.706	22.238.703	0	0	2.298.999	73.706.191
Minoristes	1.199.000	2.845.889	7.210.180	16.230.081	0	95.888.696	2	123.373.847
Total (mètode IRB)	2.022.844	19.640.828	38.759.886	38.468.784	0	95.888.696	2.299.001	197.080.038
Valor total de l'exposició	2.651.770	23.226.749	47.433.120	53.947.401	40.934.596	101.735.712	19.443.309	289.372.656

(1) Exposició original abans de l'aplicació de correccions de valor per deteriorament i dels factors de conversió (CCF).

(2) Inclou exposició neta en immobles adjudicats.

1.1.1.5 Distribució de les exposicions per venciment residual

A la taula 21 figura el valor de l'exposició del Grup "la Caixa" a 31 de desembre de 2011, sense deduir-ne les correccions de valor per deteriorament, desglossat en funció del termini de venciment residual i en funció de les categories d'exposició per a cadascun dels mètodes de càlcul de requeriments de recursos propis mínims aplicats.

El Grup CaixaBank presenta el mateix perfil de distribució d'exposició per venciment residual. Els crèdits concedits a les filials instrumentals immobiliàries es distribueixen en un 64% a venciment menor d'1 any i la resta, a venciment inferior a 5 anys.

Taula 21. Distribució de les exposicions per venciment residual

(milers d'euros)

Categoria de risc	Valor de l'exposició en funció del termini de venciment residual ^{(1) (2)}				
	< 3 mesos	3 mesos - 1 any	1-5 anys	> 5 anys	Total
Mètode Estàndard					
Administracions centrals i bancs centrals	15.338.335	1.570.730	8.108.261	794.324	25.811.650
Administracions regionals i autoritats locals	919.456	1.206.165	7.542.518	3.677.478	13.345.616
Entitats del sector públic i institucions sense fins de lucre	526.244	343.380	1.021.570	2.503.871	4.395.065
Entitats de crèdit i empreses de serveis d'inversió	4.431.582	691.094	2.119.234	165.205	7.407.115
Empreses	3.696.152	1.005.783	4.472.738	10.178.354	19.353.026
Minoristes	4.572.498	157.397	385.964	311.982	5.427.842
Exposicions garantides per béns immobles	307.511	6.331	152.299	2.902.631	3.368.772
Exposicions en situació de mora ⁽²⁾					6.584.607
Categoria regulatòria alt risc	0	0	0	0	0
Altres exposicions	6.598.925	0	0	0	6.598.925
Total (mètode estàndard)	36.390.703	4.980.879	23.802.585	20.533.844	92.292.618
Mètode IRB					
Empreses	11.419.581	9.254.052	20.148.721	32.883.837	73.706.191
Minoristes	7.148.231	1.632.244	6.561.115	108.032.258	123.373.847
Total (mètode IRB)	18.567.812	10.886.296	26.709.835	140.916.095	197.080.038
Valor total de l'exposició	54.958.515	15.867.174	50.512.421	161.449.939	289.372.656

1.1.1.6 Distribució geogràfica i per sector econòmic de les posicions deteriorades

1. Distribució de les posicions deteriorades per sector econòmic

La taula 22 presenta el valor de les exposicions en situació de mora, sense incloure la cartera d'immobles derivada de la gestió de la cartera de crèdits, desglossades en funció del tipus de contrapart, a 31 de desembre de 2011, i també el valor de les pèrdues per deteriorament d'actius i provisions per a riscos i compromisos contingents constituïts i comptabilitzats.

Taula 22. Distribució d'exposicions deteriorades i en situació de mora per sector econòmic

(milers d'euros)

Exposicions en situació de mora ⁽¹⁾	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"	% Exposició
Agricultura i pesca	164.076	164.076	2%
Indústria	338.823	338.823	4%
Immobiliària i construcció	6.149.721	6.149.721	64%
Comercial i financeres	1.424.846	1.424.846	15%
Sector Públic	181.744	181.744	2%
Particulars	1.113.634	1.113.634	12%
Altres	194.507	199.184	2%
Valor total	9.567.351	9.572.028	100%
Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions per a riscos i compromisos contingents	5.805.131	5.811.705	61%

⁽¹⁾ Valor de l'exposició original prèvia a l'aplicació dels factors de conversió (CCF).

BuildingCenter, SA i Servihabitat XXI, SAU són les societats dependents que gestionen els actius immobiliaris adquirits en pagament de deutes quan se n'han esgotat les possibilitats raonables de recuperació. El 31 de desembre, el valor comptable net dels actius adjudicats assoleix la xifra de 4.450 milions d'euros, amb una cobertura del 34,4%, dels quals 1.140 milions i amb una cobertura del 36% corresponen a BuildingCenter. La ràtio de cobertura inclou els sanejaments inicials respecte del deute cancel·lat i les provisions registrades amb posterioritat a l'adjudicació dels immobles.

2. Distribució geogràfica de les posicions deteriorades

La distribució per àrees geogràfiques significatives dels valors de les exposicions en situació de mora del Grup "la Caixa" i del Grup CaixaBank, el 31 de desembre del 2011, és la que es detalla tot seguit:

Taula 23. Distribució d'exposicions deteriorades i en situació de mora per àrea geogràfica

(milers d'euros)

Exposicions en situació de mora per àrea geogràfica ⁽¹⁾	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"	% Exposició
Espanya	9.491.900	9.496.577	99,21%
Unió Europea	56.392	56.392	0,59%
Resta del món	19.058	19.058	0,20%
Valor total	9.567.351	9.572.028	100%

⁽¹⁾ Valor de l'exposició original prèvia a l'aplicació dels factors de conversió (CCF).

1.1.1.7 Variacions en les pèrdues per deteriorament i provisions

1. Variacions en el fons de provisions

A continuació es mostra el detall de les modificacions realitzades a les correccions de valor per deteriorament d'actius i a les provisions per a riscos i compromisos contingents del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" en l'exercici 2011.

Taula 24. Moviments del fons de provisions

(milers d'euros)

Grup CaixaBank	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius	Provisions per a riscos i compromisos contingents	Total fons de provisions
Saldo inicial	4.975.174	122.876	5.098.050
Dotació neta	2.223.057	(3.933)	2.219.124
Imports utilitzats amb càrrec a provisions i reversions de pèrdues per deteriorament d'actius registrats durant el període	(1.288.184)	(119)	(1.288.303)
Traspassos i altres	(224.722)	982	(223.740)
Saldo final	5.685.325	119.806	5.805.131

(milers d'euros)

Grup "la Caixa"	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius	Provisions per a riscos i compromisos contingents	Total fons de provisions
Saldo inicial	4.978.650	122.876	5.101.526
Dotació neta	2.223.295	(3.933)	2.219.362
Imports utilitzats amb càrrec a provisions i reversions de pèrdues per deteriorament d'actius registrats durant el període	(1.289.549)	(119)	(1.289.668)
Traspassos i altres	(220.497)	982	(219.515)
Saldo final	5.691.899	119.806	5.811.705

2. Pèrdues per deteriorament i reversions de les pèrdues anteriorment reconegudes

A la taula 25 es presenta el detall de les pèrdues per deteriorament i les reversions de les pèrdues prèviament reconegudes en actius fallits, registrades directament contra el compte de pèrdues i guanys.¹⁸

Taula 25. Pèrdues per deteriorament i reversions de les pèrdues

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Sanejaments	(381.886)	(490.055)
Inversions creditícies	(125.098)	(125.095)
Actius financers – disponibles per a la venda	(242.804)	(348.036)
Actius intangibles	(7.772)	(7.878)
Actiu material d'ús propi	(6.054)	(8.888)
Altres actius	(158)	(158)
Dotacions netes	(2.505.108)	(2.789.216)
Inversions creditícies	(2.195.402)	(2.195.639)
Existències	(148.386)	(421.074)
Participacions - entitats associades	(151.000)	(151.000)
Actiu Material	(10.320)	(21.503)
Altres actius		
Recuperació d'actius	90.490	90.490
Valor total	(2.796.504)	(3.188.781)

1.1.2. Risc de contrapart

1.1.2.1 Gestió del risc de contrapart

1. Metodologia per a l'assignació interna de capital

En la gestió del risc de contrapart, el perfil de la contrapart de "la Caixa" és, majoritàriament, una entitat financera. En aquest sentit, no s'assignen recursos propis específics per risc de contrapart, sinó que es tracta de manera conjunta amb el risc de crèdit.

2. Gestió i sistema de límits

Pel que fa als processos d'autorització, la màxima exposició autoritzada de risc de crèdit amb una contrapartida entitat financera es determina per mitjà d'un càlcul complex, aprovat per la

¹⁸ Vegeu les notes 39 "Pèrdues per deteriorament d'actius financers" i 40 "Pèrdues per deteriorament de la resta d'actius" dels comptes anuals corresponents a l'exercici 2011.

Direcció, basat fonamentalment en els ràtings de les entitats i en l'anàlisi dels seus estats financers. Així, en el marc de l'operativa de la Sala de Tresoreria, s'estableixen les línies de risc autoritzades per a l'operativa amb cadascuna de les contrapartides de mercat financer, i el consum d'aquestes línies és definit per l'exposició al risc de contrapart calculada. Els gestors de la posició (*traders*) tenen accés en temps real a aquesta informació i la consulten sistemàticament abans de fer noves operacions. D'aquesta manera, es minimitza el risc que es produeixi un excedit.

Així mateix, hi ha certes restriccions d'àmbit general en el càlcul dels límits de risc, com ara el fet de no concedir línies de risc a entitats amb determinats ràtings o assignar un límit de risc a un grup bancari.

D'altra banda, hi ha un sistema d'alarmes sobre riscos interbancaris que permet detectar els deteriorament crediticis de les contrapartides bancàries mitjançant la comparació diària entre els ràtings oficials atorgats per les agències de qualificació i els ràtings implícits cotitzats al mercat (CDS). Si el ràting implícit d'una entitat pateix un deteriorament significatiu, se'n fa l'anàlisi necessària per prendre la decisió respecte a la conveniència de modificar el límit de la línia de risc.

És política de l'entitat assignar un límit únic (*Global Limit*) del qual es descompten tots els riscos incorreguts amb la contrapartida, tant per operacions de balanç (dipòsits, renda fixa, *repos*,...) com per operacions de fora de balanç (derivats).

A l'operativa amb la clientela, les operacions de derivats vinculades a una sol·licitud d'actiu (cobertura del risc de tipus d'interès en préstecs) s'aproven de manera conjunta. Tota la resta d'operacions s'aprova en funció del compliment del límit de risc assignat o bé en funció de la seva anàlisi individual. L'aprovació d'operacions correspon a les àrees de riscos encarregades de l'anàlisi i la concessió.

En l'aprovació d'operacions i l'assignació del consum a les línies, a l'inici i diàriament des de llavors, es considera l'Exposició Potencial Futura (*Potential Future Exposure, PFE o Add-On*). L'Exposició Potencial Futura és una estimació del valor màxim que pot tenir una operació durant la seva vida. Per quantificar-la s'aplica el criteri de "difusió pura" a partir de la volatilitat del subjacent, el temps fins a la data d'inici de l'operació, el termini fins al venciment, la moneda de l'operació i el tipus contractat.

3. Eficàcia de les garanties reals

Per garantir l'operativa subjecta a risc de contrapart amb entitats financeres, el Grup "la Caixa" aplica contractes de col·lateral d'efectiu com a garantia real. Un contracte de col·lateral és un acord en virtut del qual dues parts es comprometen a lliurar-se un actiu com a garantia per cobrir la posició neta de risc de crèdit originada pels productes derivats contractats entre ells, i sobre la base d'un acord de compensació previ (*close-out netting*) inclòs a les clàusules dels contractes ISDA o CMOF.

Amb una freqüència habitualment diària es fa la quantificació del risc mitjançant la revaluació, a preus de mercat, de totes les operacions vives, la qual cosa implica la modificació del dipòsit que ha de fer la part deutora.

A més, atès que l'única garantia real són els col·laterals d'efectiu, i no de valors, no hi ha cap correlació que pugui comportar risc d'efectes adversos.

D'altra banda, en el cas hipotètic d'una reducció de la qualificació creditícia del Grup "la Caixa", l'impacte sobre les garanties reals addicionals que "la Caixa" hauria de subministrar no seria significatiu, ja que la gran majoria de les franquícies dels contractes de col·laterals amb què opera l'entitat no estan relacionades amb el ràting.

Tenint en compte que la majoria de contractes amb entitats financeres té el *threshold*¹⁹ a zero i que, en aquells en què hi ha un barem vinculat al ràting el valor de la cartera no acostuma a superar l'import del *threshold*, una disminució de ràting suposaria, en el pitjor dels casos, una sortida d'efectiu no significativa.

1.1.2.2 Exposició al risc de contrapart

1. Exposició al risc de contrapart

La taula 26 mostra, tant per al Grup "la Caixa" com per al Grup CaixaBank, l'efecte dels acords de compensació i de les garanties sobre l'exposició al risc de contrapart dels contractes de derivats exposats al risc de contrapart:

¹⁹ Llindar a partir del qual s'aplica el col·lateral en cas d'impagament per part de la contrapartida.

Taula 26. Exposició al risc de crèdit de contrapart (derivats)

(milers d'euros)

	Importe
Valor Raonable positiu brut dels contractes ⁽¹⁾	11.093.126
Efectes positius per acords de compensació (acords de netting)	5.988.133
Valor Raonable positiu net dels contractes ⁽¹⁾	5.104.993
Exposició creditícia en derivats després de la compensació i de les garanties ⁽²⁾	3.841.174

(1) S'inclou el valor present de les exposicions amb risc de contrapart en cas que aquest sigui superior a 0.

(2) Exposició creditícia dels derivats neta dels efectes dels acords de compensació contractual jurídicament exigibles i dels acords de garanties rebudes. S'inclou qualsevol exposició subjecta a risc de contrapart.

El 31 de desembre de 2011, el valor d'exposició al risc de contrapart del Grup "la Caixa" és de 3.841.174 milers d'euros. D'aquest import, a 3.269.697 milers d'euros se'ls assigna el mètode estàndard per al càlcul dels recursos propis mínims i als 571.477 milers d'euros restants, el mètode basat en qualificacions internes (IRB). L'exposició creditícia en derivats es calcula:

- o Per a contrapartides bancàries més VidaCaixa, com la suma d'exposicions individuals positives pel que fa a client (aplicació d'acords de compensació i de garanties rebudes).
- o Per a la resta de contrapartides, com la suma d'exposicions individuals positives pel que fa a contracte (sense aplicació d'acords de compensació ni de garanties rebudes).

Els efectes positius per acords de compensació (acords de *netting*) per a contrapartides bancàries i VidaCaixa assoleixen, el 31 de desembre del 2011, els 5.988.133 milers d'euros.

2. Operacions amb derivats de crèdit

Totes les operacions amb derivats de crèdit que manté el Grup CaixaBank i el Grup "la Caixa" són tancades amb contrapartides bancàries.

La taula 27 mostra el detall dels valors nociònals dels derivats de crèdit utilitzats.

Taula 27. Valor nociònal de derivats de crèdit

(milers d'euros)

Tipus de derivats de crèdit utilitzats	Valor nociònal	
	Protecció comprada	Protecció venuda
Derivats de crèdit utilitzats per a la pròpia cartera de crèdits de l'Entitat	10.000	-
Derivats de crèdit utilitzats en activitats de negociació de l'Entitat	-	25.000

1.2. Requeriments complementaris d'informació

1.2.1. Risc de crèdit per mètode estàndard

1.2.1.1 Assignació de qualificacions d'agències de qualificació externa o de crèdit a l'exportació

Per fer el càlcul de les exposicions ponderades per risc aplicant el mètode estàndard, s'estableix la ponderació per risc en funció de la qualitat creditícia de l'exposició. "la Caixa" utilitza les agències de qualificació externa designades com a elegibles pel Banc d'Espanya. Aquestes agències de qualificació externes elegibles són Standard & Poor's, Moody's i Fitch.

Atès que les tipologies d'exposició a les quals s'aplica el mètode estàndard són les que s'enumeren a continuació:

- Administracions centrals i bancs centrals,
- Administracions regionals i autoritats locals, i
- Institucions,

les qualificacions externes utilitzades són les de les Administracions centrals, ja que d'elles depèn la ponderació de les Administracions regionals i locals i les Institucions.

Cal esmentar que el Grup "la Caixa" no assigna qualificacions creditícies d'emissions públiques de valors a actius comparables que no es troben a la cartera de negociació.

1.2.1.2 Efecte en les exposicions de l'aplicació de tècniques de reducció del risc i exposicions deduïdes directament de Recursos Propis

En aquest apartat es detallen del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" els valors d'exposició abans i després de l'aplicació de les tècniques de reducció del risc, en funció de la categoria d'exposició i el percentatge de ponderació aplicat en funció del grau de qualitat creditícia de cada exposició.

Taula 28. Efecte de les tècniques de reducció del risc per categoria d'exposició (mètode estàndard)

(milers d'euros)

Grup CaixaBank	Ponderació aplicada	Valor de l'exposició ⁽¹⁾	
		Abans de l'aplicació de tècniques de reducció de risc	Després de l'aplicació de tècniques de reducció de risc
Administracions centrals i bancs centrals		25.729.421	25.729.167
	0%	25.728.232	25.727.978
	50%	501	501
	100%	687	687
Administracions regionals i autoritats locals		13.345.562	13.368.299
	0%	2.347.778	2.347.778
	20%	10.997.012	11.019.749
	100%	773	773
Entitats del sector públic i institucions sense fins de lucre		4.393.907	4.427.299
	20%	4.378.903	4.412.295
	100%	15.004	15.004
Institucions		7.692.495	7.578.891
	0%	1.999.948	1.999.948
	20%	5.323.485	5.328.047
	50%	126.176	126.220
	100%	242.886	124.677
Empreses		19.367.454	18.165.029
	0%	3.808	3.808
	50%	187.241	187.241
	75%	9.110	9.110
	100%	19.167.295	17.964.870
Minoristes		5.394.301	5.239.222
	0%	939.339	939.339
	75%	4.433.644	4.278.565
	100%	21.318	21.318
Exposicions garantitzades per béns immobles		3.355.686	3.337.634
	35%	2.555.963	2.553.841
	50%	380.876	365.561
	100%	418.847	418.232
Exposicions en situació de mora		2.198.646	2.188.350
	50%	4.242	4.242
	100%	340.357	336.016
	150%	1.854.047	1.848.091
Altres exposicions		5.920.806	5.920.806
	0%	1.105.704	1.105.704
	100%	4.815.102	4.815.102
Total		87.398.278	85.954.697

(1) Exposició neta de correccions de valor per deteriorament d'actius i provisions prèviament a l'aplicació de factors de conversió de crèdit (CCF).

(milers d'euros)

Grup "la Caixa"	Ponderació aplicada	Valor de l'exposició ⁽¹⁾	
		Abans de l'aplicació de tècniques de reducció de risc	Després de l'aplicació de tècniques de reducció de risc
Administracions centrals i bancs centrals		25.811.650	25.811.396
	0%	25.810.461	25.810.207
	50%	501	501
	100%	687	687
Administracions regionals i autoritats locals		13.345.562	13.368.299
	0%	2.348.275	2.348.275
	20%	10.996.514	11.019.251
	100%	773	773
Entitats del sector públic i institucions sense fins de lucre		4.393.907	4.427.299
	20%	4.378.903	4.412.295
	100%	15.004	15.004
Institucions		7.400.521	7.286.917
	0%	1.999.803	1.999.803
	20%	5.031.656	5.036.218
	50%	126.176	126.220
	100%	242.886	124.677
Empreses		19.297.847	18.095.422
	0%	3.808	3.808
	50%	187.241	187.241
	75%	9.110	9.110
	100%	19.097.688	17.895.263
Minoristes		5.417.211	5.262.132
	0%	939.339	939.339
	75%	4.456.554	4.301.475
	100%	21.318	21.318
Exposicions garantitzades per béns immobles		3.355.686	3.337.634
	35%	2.555.963	2.553.841
	50%	380.876	365.561
	100%	418.847	418.232
Exposicions en situació de mora		6.261.441	6.251.145
	50%	4.242	4.242
	100%	1.323.625	1.319.285
	150%	4.933.573	4.927.618
Altres exposicions		6.598.925	6.598.925
	0%	1.105.705	1.105.705
	100%	5.493.220	5.493.220
Total		91.882.750	90.439.169

(1) Exposició neta de correccions de valor per deteriorament d'actius i provisions prèviament a l'aplicació de factors de conversió de crèdit (CCF).

Els imports de les exposicions al risc de crèdit que són deduïts directament dels recursos propis²⁰ són les participacions significatives en entitats financeres i entitats asseguradores, així com l'excés de participacions qualificades en entitats no financeres ni asseguradores.²¹

1.2.2. Risc de crèdit pel mètode basat en qualificacions internes (IRB)

1.2.2.1 Informació general

1. Utilització del mètode basat en qualificacions internes

El mes de juliol de 2005 el Consell d'Administració de "la Caixa" va aprovar, en línia amb les indicacions del Banc d'Espanya, el Pla Director d'Implantació de Basilea II. En aquell moment "la Caixa" va sol·licitar formalment al Banc d'Espanya l'autorització per utilitzar models interns en el mesurament del risc de crèdit. Al llarg de l'exercici 2007, el Banc d'Espanya en va efectuar el procés de validació i va emetre, el 25 de juny de 2008, l'autorització corresponent perquè "la Caixa" pogués procedir a partir d'aquell exercici a l'aplicació dels models en el càlcul de les seves exigències de capital.

El Banc d'Espanya ha autoritzat el Grup "la Caixa" a utilitzar el mètode basat en qualificacions internes (mètode IRB) per calcular els requeriments de recursos propis de les exposicions creditícies següents:

- o Exposicions valuades pels models de préstecs hipotecaris a persones físiques (de comportament i admissió), amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.
- o Exposicions valuades pels models per a préstecs personals a persones físiques (de comportament i admissió), amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.
- o Exposicions valuades pels models de targetes a persones físiques (de comportament i admissió), amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.
- o Exposicions valuades pels models de pimes, en les seves variants de mitjanes empreses, petites empreses i microempreses, amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.

²⁰ Vegeu l'apartat 1.1.1 "Descripció del grup consolidable" de la part A d'aquest mateix document.

²¹ Vegeu l'apartat 2.2 "Import dels recursos propis" de la part A d'aquest mateix document.

- Exposicions valuades pel model de pimes promotores, amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.
- Exposicions valuades pel model de corporativa, amb aplicació d'estimacions pròpies de pèrdues en cas d'impagament i dels factors de conversió.
- Exposicions de renda variable valuades pel mètode basat en qualificacions internes, en les seves modalitats de models interns (VaR), PD/LGD i simple ponderació del risc.

Amb efectes en el tancament de l'exercici 2009, el Banc d'Espanya va autoritzar l'ús del mètode IRB per calcular els requeriments de recursos propis de les exposicions creditícies derivades de l'operativa de Microbank de la Caixa, SA, després de la reorganització del Grup Nuevo Micro Bank, SA.

2. Integració de les estimacions internes en la gestió

Els resultats de les eines esmentades anteriorment s'utilitzen per desenvolupar les actuacions següents:

- Suport en la decisió.
- Millora del control de riscos recurrents.
- Establiment de facultats d'aprovació.
- Aprovació d'operacions en canals no presencials.
- Optimització de processos interns.
- Recomanació de preu de les operacions.
- Rendibilitat per client.

3. Procés de gestió i reconeixement de la reducció del risc

El resultat de les tècniques de mitigació de riscos de la cartera IRB es reflecteix en l'estimació dels paràmetres de severitat (LGD).

En l'àmbit d'inversió creditícia, l'assignació de tècniques de mitigació de riscos per al càlcul de capital regulatori es realitza a la base de dades de riscos (Datamart), on és emmagatzemada la informació necessària sobre els col·laterals i els avaladors de cadascuna de les operacions perquè s'utilitzin posteriorment com a tècnica de mitigació de riscos. En el cas de col·laterals o de garanties reals, es consulta el tipus de garantia per determinar el tipus de col·lateral: financer, béns arrels o altres col·laterals. D'altra banda, en el cas dels béns arrels utilitzats com a

col·laterals, es consulta la característica de la garantia hipotecària per determinar si es tracta d'un bé residencial o comercial.

4. Control dels sistemes interns de qualificació

Les unitats de control de què disposa l'entitat són Validació Interna i Auditoria Interna.²²

o Validació interna

El Banc d'Espanya estableix la validació interna com a requisit ineludible previ a la validació supervisora, i exigeix que es faci per part d'un departament independent i especialitzat dins de l'entitat mateixa. A més, cal que es faci de manera contínua a les entitats, complementant les funcions de control tradicionals (auditoria interna i supervisió).

La funció de validació en el Grup "la Caixa" es duu a terme de manera indirecta a través de la direcció de Validació Interna de CaixaBank i s'emmarca dins de la Subdirecció General de Secretaria Tècnica i Validació, que depèn directament de la Direcció General de Riscos, la qual cosa garanteix la independència dels equips de desenvolupament i implantació de models interns.

Els objectius principals de la funció de Validació Interna són emetre una opinió sobre l'adequació dels models interns per ser utilitzats a efectes de gestió i reguladors, identificant tots els usos rellevants, així com avaluar si els procediments de gestió i control del risc s'adeqüen a l'estratègia i el perfil del risc de l'entitat. A més, ha de donar suport a l'Alta Direcció (en particular, al Comitè Global del Risc) en les seves responsabilitats d'autorització de models interns i coordinar el procés de validació supervisora amb el Banc d'Espanya.

La metodologia de treball de Validació Interna es basa en l'elaboració de plans anuals, diferenciant les tasques de compliment regulatori i les revisions específiques planificades.

Les tasques de compliment regulatori es componen de:

- Cicles de validació, consistents en un conjunt de revisions periòdiques que en permeten d'analitzar anualment, per a cada model intern, el rendiment i la

²² Vegeu l'apartat 1.2.1.4 "Auditoria Interna" de la part A d'aquest mateix document.

integració en els processos de gestió del risc. D'aquesta manera, es garanteix una opinió actualitzada de l'estat dels models interns i els seus usos.

- Revisions exhaustives davant de modificacions rellevants en els models IRB, que requereixen l'opinió prèvia de Validació Interna.
- *Reporting* regulatori (Dossier de Seguiment IRB, Memòria de Validació Interna).

Adicionalment, es fan revisions que poden sorgir de la necessitat d'aprofundir en aspectes detectats en els cicles de validació o a petició del supervisor o les àrees afectades.

L'any 2010 es va ampliar l'àmbit d'actuació de Validació Interna i es va incorporar el risc de mercat. Al llarg d'aquest any es va desenvolupar el marc de validació en aquest àmbit i en el primer trimestre de 2011 s'ha emès el primer informe de validació referent a una modificació rellevant en el model intern de risc de mercat (IRC).

1.2.2.2 Descripció del procés intern d'assignació de qualificacions per a cada categoria d'exposició

1. Estructura dels sistemes interns de qualificació

El Grup "la Caixa" disposa de models interns de qualificació creditícia que, a través de l'assignació de qualificacions de solvència o rànings interns als clients, permeten fer una predicció de la probabilitat d'incompliment de cada acreditat i cobreix la pràctica totalitat de l'activitat creditícia. En els segments que queden per cobrir, es realitza la captura d'informació rellevant per construir, en el futur, eines d'estimació de la probabilitat d'incompliment.

Aquests models interns de qualificació creditícia, desenvolupats d'acord amb l'experiència històrica de mora de l'entitat i que incorporen els mesuraments necessaris per ajustar els resultats al cicle econòmic, estan orientats tant al producte com al client. Les eines orientades al producte tenen en compte característiques específiques del deutor relacionades amb el producte en qüestió i s'utilitzen bàsicament en l'àmbit de l'admissió de noves operacions de banca minorista. Les eines orientades al client, per la seva banda, avaluen la probabilitat d'incompliment del deutor de manera genèrica, tot i que en el cas de les persones físiques poden aportar resultats diferenciats per producte.

Les eines orientades al client del Grup "la Caixa" estan constituïdes per *scorings* de comportament per a persones físiques i per rànings d'empreses, i estan implantades a tota la xarxa d'oficines integrades dins de les eines habituals de concessió de productes d'actiu.

Per a empreses, les eines de ràting estan enfocades als clients i varien notablement en funció del segment al qual pertanyen. Les qualificacions obtingudes també se sotmeten a un ajust al cicle econòmic que segueix la mateixa estructura que per a les persones físiques.

El Grup "la Caixa" disposa, a través de CaixaBank, d'una Funció de Ràting Corporatiu per fer la qualificació especialitzada del segment de grans empreses i ha desenvolupat models de qualificació interna. Aquests models són de caràcter "expert" i requereixen la participació dels analistes. La construcció d'aquests models s'ha alineat amb la metodologia d'Standard & Poor's, de manera que s'han pogut utilitzar índexs d'incompliment global publicats per aquesta agència de qualificació que afegeixen fiabilitat a la metodologia.

- o **Estimació de la probabilitat de *default* (PD)**

Es defineix el *default* com la incapacitat de la contrapart per complir les seves obligacions de pagament. El tipus de probabilitat d'incompliment (PD) estimada a l'entitat és "a través del cicle" (*through the cycle*). És a dir, s'associen les puntuacions assignades pels models de qualificació a probabilitats de *default* mitjanes per a un cicle econòmic complet. Aquesta estimació es realitza ancorant la corba de probabilitats d'incompliment a la tendència de llarg termini (tendència central) estimada per a la cartera. Un cop assignada una probabilitat d'incompliment a cada contracte/client, aquesta es tradueix a l'Escala Mestra, categorització a la qual es vinculen els resultats de totes les eines d'*scoring* i ràting, que en facilita la interpretació. La taula 29 mostra, de manera resumida, la correspondència entre l'Escala Mestra i la probabilitat d'incompliment.

Taula 29. Escala mestra de qualificacions creditícies

Escala Mestre Interna	PD Mínima (%)	PD Màxima (%)
0	0,00000	0,02440
1	0,02450	0,07540
2	0,07550	0,18040
3	0,18050	0,42040
4	0,42050	0,99940
5	0,99950	2,33840
6	2,33850	5,36540
7	5,36550	11,83640
8	11,83650	24,15140
9	24,15150	99,99999

o **Estimació de l'exposició en el moment de *default* (EAD)**

L'exposició en el moment de *default* (EAD) es defineix com la quantitat que s'espera que el client degui a l'entitat de crèdit en el supòsit d'una entrada en mora en algun moment durant els propers 12 mesos.

S'entén per EAD el disposat actual (quantitat reflectida a l'actiu del balanç de l'entitat) més un percentatge del concedit no utilitzat (disponible), és a dir, un factor d'equivalència que denominem CCF (*Credit Conversion Factor*) i que representa una estimació quantitativa de quin percentatge de l'import no utilitzat pel client s'estima que serà finalment utilitzat o disposat en el moment d'entrada en morositat.

El mètode utilitzat a l'entitat per fer l'estimació de l'EAD consisteix en l'enfocament de l'horitzó variable (s'estableix un any com a horitzó per calcular els CCF observats).

Actualment, els models d'EAD existents a l'entitat per als compromisos de saldos disponibles s'han desenvolupat en funció del segment del titular i del producte.

o **Estimació de la pèrdua en cas de *default* (LGD)**

L'LGD és la pèrdua econòmica derivada d'un esdeveniment de *default*. Actualment, a l'entitat s'estima una LGD mitjana a llarg termini i també una LGD sota condicions adverses del cicle (*downturn*) per a totes les operacions que no estan en *default*. Així

mateix, per a les operacions que es troben en *default* s'està calculant una estimació sense biaix de la pèrdua (*Best Estimate*).

Els models d'LGD existents a l'entitat s'han desenvolupat en funció del segment del titular i del tipus de garantia.

2. Models de qualificació

A continuació es descriuen els models de qualificació aprovats per utilitzar-los en el càlcul de requeriments de recursos propis pel mètode IRB.

2.1 Particulars i autònoms

- **Comportament Actiu.** Avalua mensualment tots els clients operatius (particulars o autònoms) titulars d'alguna operació amb garantia personal o hipotecària. Té dos usos principals:

- Seguiment del risc viu de totes les operacions amb més de 12 mesos d'antiguitat d'aquests clients.
- Admissió de targetes.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi multivariant (regressió logística). Es basa exclusivament en dades del comportament financer del client.

- **Comportament No Actiu.** Avalua mensualment tots els clients (particulars o autònoms) sense contractes d'actiu, excepte targetes de crèdit. Té dos usos principals:

- Seguiment del risc viu de targetes amb més de 12 mesos d'antiguitat de clients i descoberts.
- Admissió de targetes.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi discriminant. Es basa exclusivament en dades del comportament financer del client.

- **Hipotecari Client.** S'utilitza per a l'avaluació en el moment d'admissió d'operacions amb garantia hipotecària a clients. La qualificació del moment de concessió es manté durant els primers 12 mesos de vida de l'operació.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi discriminant. Es basa en dades relatives a l'operació, sociodemogràfiques i del comportament financer del client.

- **Hipotecari No Client.** S'utilitza per a l'avaluació en el moment d'admissió d'operacions amb garantia hipotecària a no clients. La qualificació del moment de concessió es manté durant els primers 12 mesos de vida de l'operació.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi multivariant (regressió logística). Es basa en dades relatives a l'operació i sociodemogràfiques del client.

- **Personal Client.** S'utilitza per a l'avaluació en el moment d'admissió d'operacions amb garantia personal a clients. La qualificació del moment de concessió es manté durant els primers 12 mesos de vida de l'operació.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi multivariant (regressió logística). Es basa en dades relatives a l'operació, sociodemogràfiques i del comportament financer del client.

- **Personal No Client.** S'utilitza per a l'avaluació en el moment d'admissió d'operacions amb garantia personal a no clients. La qualificació del moment de concessió es manté durant els primers 12 mesos de vida de l'operació.

Per elaborar el model es va utilitzar una metodologia d'anàlisi multivariant (regressió logística). Es basa en dades relatives a l'operació, en característiques del risc del prestatari i en dades del client (sociodemogràfiques, laborals, econòmiques, etc.).

2.2 Empreses

- **Ràting de Pimes i Pimes Promotores.** Els models de Ràting de Pimes i Pimes Promotores tenen com a objectiu assignar una puntuació interna o ràting a les empreses privades classificades com a microempresa, petita empresa, mitjana empresa o pime promotora segons la segmentació de risc intern. Tota la cartera de pimes i pimes promotores s'avalua mensualment i també en el moment de concessió d'una nova operació a una pime o pime promotora si no es disposa de ràting calculat.

Per elaborar els quatre models es va utilitzar una metodologia d'anàlisi multivariant (regressió logística). Es basa en:

- Informació financera: informació disponible als balanços i als comptes de resultats. Per exemple: actius totals, fons propis o benefici net.
 - Informació d'operativa: informació operativa bancària i creditícia de l'empresa client, tant en la seva relació amb "la Caixa" com amb la resta de bancs del sistema financer espanyol (CIRBE). Per exemple: saldo mitjà dels productes de passiu o mitjana de la utilització de la CIRBE.
 - Informació qualitativa: basada en característiques de l'empresa i en la seva posició en el sector. Per exemple: experiència del gerent de l'empresa, règim patrimonial dels immobles, etc.
- **Ràting de Corporativa.** El model de Ràting de Corporativa té com a objectiu assignar una puntuació interna o ràting a les empreses privades i promotores immobiliàries classificades com a grans empreses segons la segmentació interna de risc de "la Caixa". El càlcul del Ràting de Corporativa el realitza una unitat centralitzada, i la periodicitat de recàlcul del ràting dependrà de la recepció de nova informació per incorporar a la valoració, amb una vigència màxima de 12 mesos.

El model de Corporativa està basat en un judici expert, construït seguint la metodologia d'Standard & Poor's, i es basa en la utilització de diferents eines de ràting (*templates* o plantilles) en funció del sector al qual pertany l'empresa.

Les variables que intervenen en el model de Corporativa tenen en compte aspectes qualitatius i quantitius:

- Les variables qualitatives són representatives del risc de negoci, com ara la posició sectorial de l'empresa.
- Les variables quantitatives són en general ràtios financeres, com ara Deute Total sobre EBITDA.

1.2.2.3 Valors d'exposició

Els valors de les exposicions considerades en el mètode de qualificacions internes utilitzen estimacions dels paràmetres de pèrdues en cas d'incompliment o de factors de conversió.

A la taula 30 figura, en funció dels graus de deutor, informació relativa a les exposicions del Grup "la Caixa" el 31 de desembre de 2011.

En el Grup CaixaBank figura l'exposició dels crèdits concedits a les empreses instrumentals immobiliàries integrades a Criteris CaixaHolding, SAU en el segment empreses amb una PD mitjana de 0,729 i una LGD de 40,226%.

Taula 30. Exposició per categoria d'exposició i grau de deutor (mètode IRB)

(milers d'euros)

Categoria de risc en funció de la PD mitjana	Exposició ⁽¹⁾	Pèrdua en cas d'incompliment (LGD) ⁽²⁾ (%)	Ponderació de risc mitjana ⁽³⁾ (%)	Factors de conversió	
				Compromisos no disposats ⁽⁴⁾	CCF Mitjà ⁽⁵⁾ (%)
Empreses	73.706.191	35,40	86,37	20.453.709	62,52
<i>Riscos que no es troben en situació d'incompliment</i>	64.907.192	35,14	89,57	19.253.309	62,70
0,053	1.584.306	44,09	21,28	920.863	59,77
0,120	4.900.573	37,50	29,91	2.579.857	49,54
0,289	11.162.256	41,95	46,58	4.668.848	58,18
0,790	11.793.869	39,04	70,65	3.899.546	68,92
1,668	7.052.279	32,26	75,77	1.583.471	68,01
3,334	9.634.803	32,53	95,12	1.834.829	69,88
7,103	5.911.238	31,31	124,61	1.246.232	60,80
14,890	6.077.888	26,05	128,09	1.194.242	61,10
40,149	6.789.980	31,58	175,29	1.325.421	56,91
<i>Riscos en situació d'incompliment</i>	8.798.999	38,88	63,29	1.200.400	61,16
Minoristes	123.373.847	21,39	25,74	25.138.691	57,07
Exposicions cobertes amb hipoteques sobre immobles	108.304.563	15,88	23,16	19.573.425	54,96
<i>Riscos que no es troben en situació d'incompliment</i>	106.243.558	15,20	23,18	19.517.675	54,28
0,0320	21.410.886	11,65	1,20	7.012.266	42,99
0,1080	27.293.163	15,60	4,18	5.474.245	53,83
0,2630	8.238.538	15,93	8,39	1.575.551	54,80
0,6450	20.044.973	16,23	15,96	2.943.200	56,25
1,4800	7.656.800	16,41	28,17	863.753	57,69
3,2020	7.293.496	16,16	43,85	692.691	59,25
6,5360	6.329.422	16,81	67,66	576.586	60,75
18,1640	2.626.107	15,98	91,84	178.573	62,66
39,7700	5.350.173	16,96	99,03	200.810	70,13
<i>Riscos en situació d'incompliment</i>	2.061.005	40,08	22,32	55.750	89,91

Categoria de risc en funció de la PD mitjana	Exposició ⁽¹⁾	Pèrdua en cas d'incompliment (LGD) ⁽²⁾ (%)	Ponderació de risc mitjana ⁽³⁾ (%)	Factors de conversió	
				Compromisos no disposats ⁽⁴⁾	CCF Mitjà ⁽⁵⁾ (%)
Exposicions minoristes renovables exigibles	5.686.607	75,00	22,62	4.093.920	36,21
<i>Riscos que no es troben en situació d'incompliment</i>	5.679.084	75,00	22,65	4.093.920	36,13
0,040	2.498.506	75,00	2,21	2.021.085	35,91
0,117	857.193	75,00	5,44	639.184	35,28
0,280	899.477	75,00	11,05	674.051	35,41
0,656	413.954	75,00	21,93	262.629	32,32
1,733	598.838	75,00	45,63	339.408	33,40
3,880	213.152	75,00	81,50	98.614	41,35
8,043	151.145	75,00	130,35	49.717	50,32
16,355	27.533	75,00	187,00	7.245	69,73
35,970	19.286	75,00	236,62	1.987	85,39
<i>Riscos en situació d'incompliment</i>	7.523	74,47	8,39	0	100,00
Altres exposicions minoristes	9.382.677	58,72	52,90	1.471.346	94,14
<i>Riscos que no es troben en situació d'incompliment</i>	9.013.359	57,56	54,61	1.451.972	93,90
0,045	826.094	51,51	7,32	110.754	97,43
0,122	1.447.105	59,02	17,75	112.240	96,94
0,246	1.265.710	57,86	28,62	237.288	94,88
0,658	1.783.365	60,29	52,57	330.062	94,43
1,374	953.118	59,45	72,51	182.789	93,28
3,467	1.530.298	56,51	84,08	250.350	90,91
6,419	683.886	54,82	88,60	177.710	87,51
16,341	212.405	53,05	114,23	28.798	92,16
37,572	311.378	58,52	157,24	21.981	95,24
<i>Riscos en situació d'incompliment</i>	369.318	86,41	12,27	19.374	99,93
Valor total	197.080.038	26,63	48,76	45.592.400	59,11

(1) Exposició original abans de l'aplicació de factors de conversió (CCF), determinada per la suma dels imports disposats i no disposats.

(2) Percentatge estimat com a mitjana ponderada per exposició de la LGD. En situació d'incompliment mitjana ponderada per exposició de la LGD best-estimate.

(3) Percentatge estimat com a mitjana ponderada per exposició. Una ponderació del 100% representa un consum de recursos propis del 8%.

(4) Prèviament a l'aplicació de factors de conversió (CCF).

(5) Percentatge estimat com a mitjana ponderada per exposició.

1.2.2.4 Evolució de les pèrdues per deteriorament registrades en l'exercici anterior

A la taula 31 es presenten les dades dels fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions per a riscos i compromisos contingents del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" corresponents als exercicis 2010 i 2011, per a cadascuna de les categories de risc en què l'entitat aplica el mètode basat en qualificacions internes.

Taula 31. Evolució del fons de correcció de valor

(milers d'euros)

Grup CaixaBank	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions per a riscos i compromisos contingents	
	dic-10	dic-11
Exposicions no IRB	742.562	596.572
Empreses	2.628.114	3.544.473
Minoristes. <i>Dels quals:</i>	1.433.942	1.664.086
Exposicions cobertes per hipoteques sobre immobles	889.245	1.179.761
Exposicions minoristes renovables elegibles	48.211	44.283
Altres exposicions minoristes	496.486	440.042
Altres	293.431	0
Total	5.098.050	5.805.131

(milers d'euros)

Grup "la Caixa"	Fons de correcció de valor per deteriorament d'actius i provisions per a riscos i compromisos contingents	
	dic-10	dic-11
Exposicions no IRB	746.038	603.146
Empreses	2.628.114	3.544.473
Minoristes. <i>Dels quals:</i>	1.433.942	1.664.086
Exposicions cobertes per hipoteques sobre immobles	889.245	1.179.761
Exposicions minoristes renovables elegibles	48.211	44.283
Altres exposicions minoristes	496.486	440.042
Altres	293.431	0
Total	5.101.526	5.811.705

Les pèrdues per deteriorament d'actius del Grup "la Caixa" s'han vist incrementades en l'exercici 2011, ja que han passat d'un import de dotacions netes de 1.907.541 milers d'euros en l'exercici 2010 a 2.195.639 milers d'euros en l'exercici 2011.²³

El desembre del 2011, tenint en compte la totalitat de provisions disponibles per fer front a les pèrdues esperades d'IRB, el dèficit de provisions del Grup "la Caixa" se situa en 525 milions d'euros. En l'exercici 2010 aquest dèficit era de 1.031 milions d'euros. El dèficit de provisions del Grup CaixaBank el 31 de desembre de 2011 se situa en 545 milions d'euros.

1.2.2.5. Anàlisi comparativa d'estimacions i resultats obtinguts

1. Introducció

L'anàlisi següent mostra l'evolució històrica de la freqüència d'incompliments observada a cadascuna de les carteres principals: ODF²⁴ per les sigles d'*Observed Default Frequency* en anglès.

L'estimació de pèrdua esperada pretén recollir, per als incompliments per incórrer en l'exercici següent així com per als actuals, el valor actualitzat de les pèrdues per suportar en els comptes de resultats futurs. Les primeres estimacions acceptades en l'àmbit regulador han estat les del tancament del 2008.

Per l'esmentat anteriorment, fins que no es tanquin els cicles de recuperació d'incompliment i es puguin recopilar els impactes en els diferents comptes de resultats, aquest tipus de comparativa no és viable. Així, tot seguit es presenta la comparativa existent entre les probabilitats d'incompliment de la cartera per al 2011, utilitzada per al càlcul de requeriments de recursos propis i les freqüències observades, atès que els horitzons d'anàlisi ja estan tancats.

²³ Vegeu la nota 37 "Pèrdues per deteriorament d'actius financers (net)" dels comptes anuals del Grup "la Caixa" corresponents a l'exercici 2011.

²⁴ L'ODF en una data determinada es correspon amb el percentatge de contractes (o clients en el cas de persones jurídiques) que, estant sanes a l'inici, entren en situació d'incompliment durant l'any.

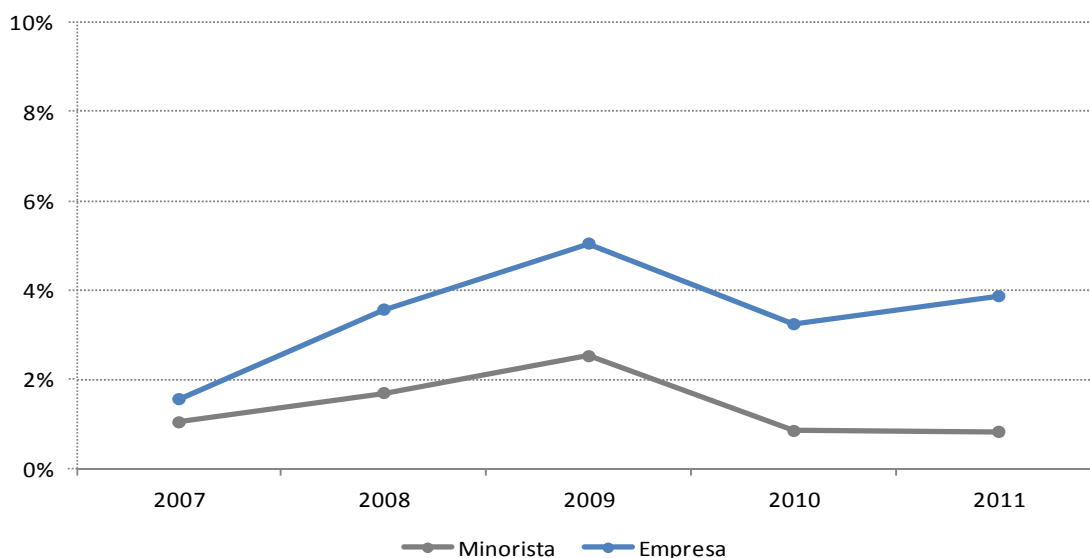
2. Sèries d'ODF històriques

Taula 32. Sèries d'ODF

ODF històrica					
	2007	2008	2009	2010	2011
Minorista	1,03%	1,69%	2,52%	0,84%	0,82%
Empresa	1,55%	3,56%	5,04%	3,23%	3,86%

El deteriorament de l'escenari macroeconòmic manté les ODF a nivells elevats, coherents amb el moment del cicle actual. Atesa aquesta situació, cal destacar que el 2011 s'ha observat un deteriorament en l'evolució de les variables macroeconòmiques, com en el cas del PIB, que ha passat a ser negatiu en els últims trimestres. Tot i així, els nivells d'ODF es mantenen en línia amb els obtinguts en el període anterior.

Gràfic 1. Evolució d'ODF

3. Comparativa d'ODF i PD-TtC

L'estimació reguladora de necessitats de recursos propis per a la cobertura de pèrdues esperades i inesperades d'un exercici es realitza a partir de l'avaluació de la probabilitat d'incompliment (d'ara endavant, PD per *Probability of Default*) de cada client/contracte sobre la base de la informació existent al tancament de l'exercici anterior.

Per compliment normatiu, i amb la voluntat de mantenir estabilitat en les estimacions, la PD *Through the Cycle* (d'ara endavant, PD) d'una cartera al tancament de l'any no pretén preveure els incompliments de l'exercici següent, sinó valorar la probabilitat d'incompliment en mitjana del cicle.

Així, de manera natural, les ODF en moments de debilitat en el cicle econòmic, com l'actual, haurien de ser superiors a les PD estimades per a aquests exercicis. Però tal com s'observa a les taules següents les PD mantenen o superen els nivells d'ODF en gairebé tots els trams d'escala mestra, cosa que denota el caràcter conservador de l'ajust a cicle implementat en l'estimació.

En funció de l'avaluació dels contractes davant de persones físiques, o dels ràtings de persones jurídiques, cada cartera es segmenta en diferents nivells de qualitat creditícia, definits en l'escala mestra, amb diferents nivells de PD.

La bondat dels models es pot analitzar comparant l'ODF realment obtinguda en un exercici amb l'estimació de PD realitzada al seu inici, per a cada tram de qualitat creditícia de cada cartera. En aquesta anàlisi es pretén:

- Confirmar que la relació entre ODF i Escala Mestra sigui monòtona creixent.
- Comparar els nivells per analitzar la ciclicitat de l'estimació i la realitat.

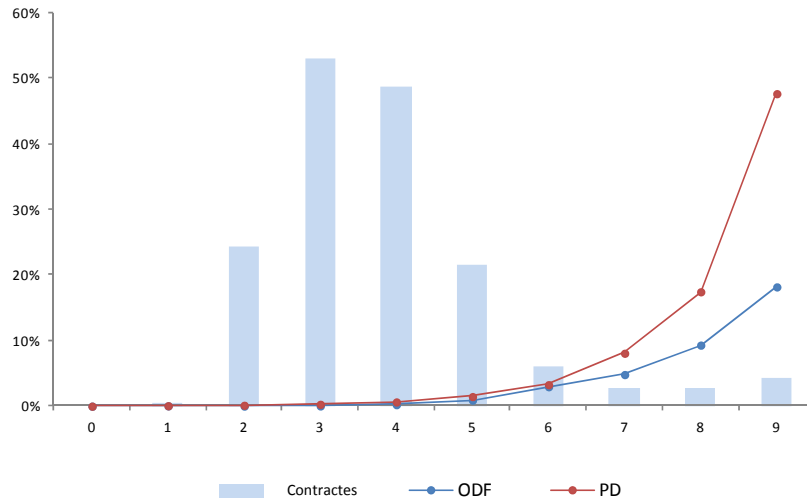
En aquest capítol es contrasta, per a cada tram de risc en cadascuna de les carteres:

- Les ODF de l'exercici 2011
- Les PD per a l'any 2011, estimades al tancament del 2010

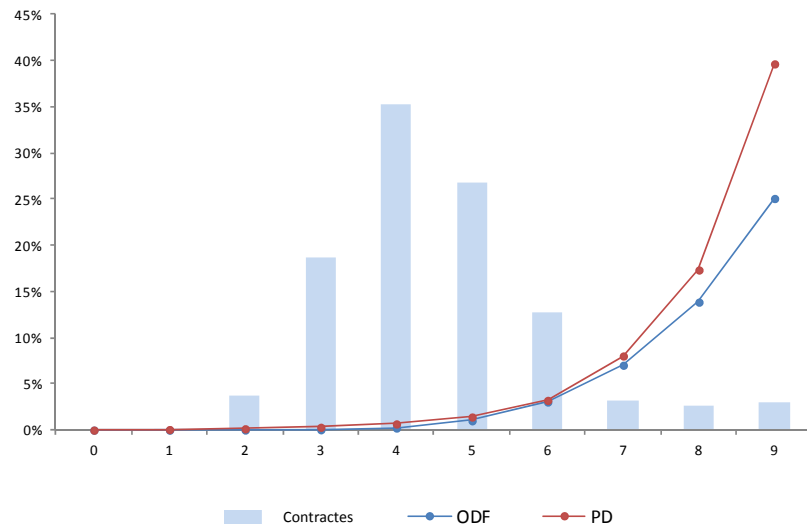
Conjuntament, per facilitar la comprensió de les dades, es mostra la distribució del nombre de contractes en minorista i el nombre de clients en persones jurídiques existents al tancament del 2011.

També, de manera il·lustrativa, s'inclou la informació sobre les ODF 2009, per apreciar la reducció de freqüències d'incompliments en cada tram de risc, tenint en compte que les PD per tram de risc s'han mantingut estables.

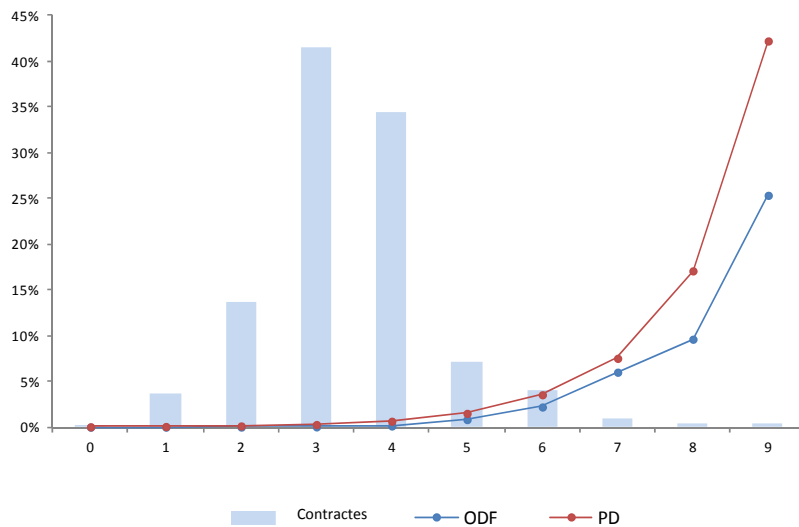
Gràfic 2. Hipotecari

Gràfic 3. Consum

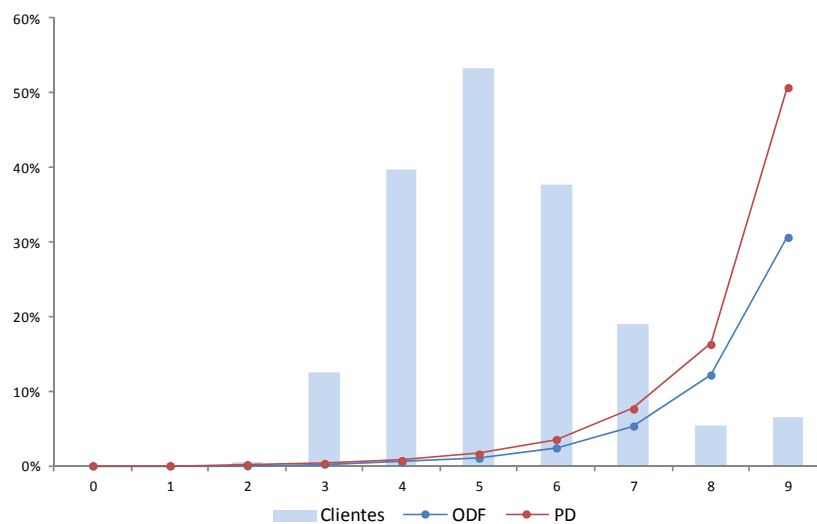
Gràfic 4. Targetes

A les carteres de particulars es confirma que la sèrie de freqüència d'incompliments observada és una funció monòtona creixent respecte a l'escala mestra i, per tant, respecte a la freqüència estimada a través de la PD del segment. Aquest fet indica que per a aquests segments els models interns de "la Caixa" discriminen correctament els clients per nivell de risc.

Pel que fa al nivell, les carteres de particulars mostren PD als mateixos nivells que les ODF, i fins i tot superiors, malgrat la situació adversa del cicle. Per tant, podem denotar el caràcter conservador del procediment d'ajust a cicle implementat en l'estimació de la PD.

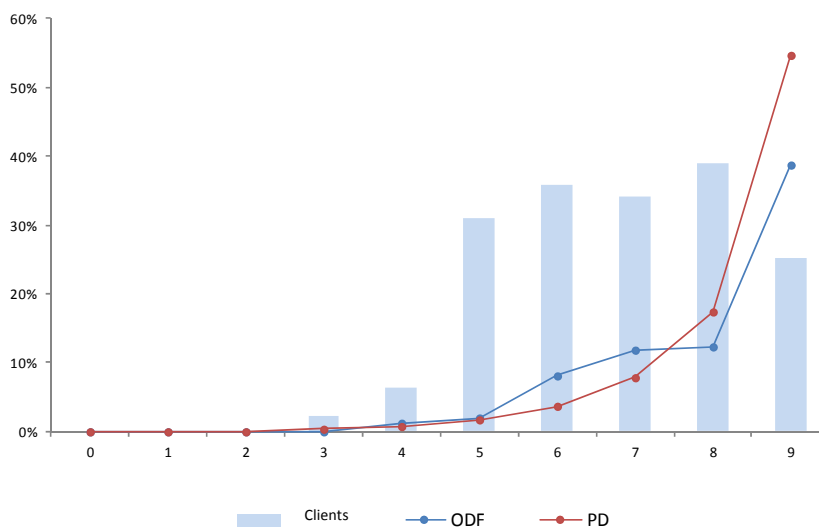
Gràfic 5. Pime no promotora

La sèrie de freqüència d'incompliments observada a la cartera de pimes no promotores és una funció monòtona creixent respecte a l'escala mestra i, per tant, respecte a la freqüència estimada a través de la PD del segment. Aquest fet indica que per a aquests segments els models interns de "la Caixa" discriminen correctament els clients per nivell de risc.

La cartera presenta una PD que, a causa dels ajustos conservadors introduïts a l'ajust al cicle, se situa per sobre de la freqüència d'incompliment observada l'any 2011.

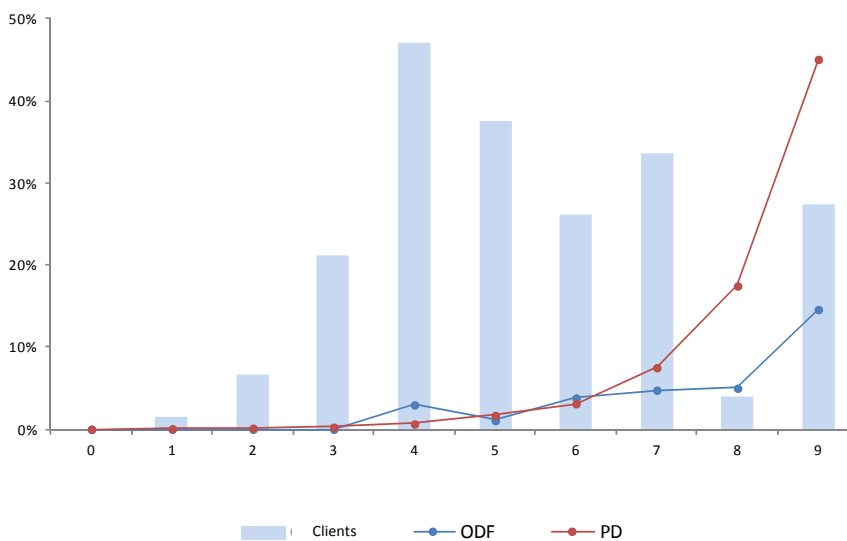
Gràfic 6. Pime promotora

La sèrie de freqüència d'incompliments observada a la cartera de pimes promotores és una funció monòtona creixent respecte a l'escala mestra i, per tant, respecte a la freqüència estimada a través de la PD del segment. Aquest fet indica que per a aquests segments els models interns de "la Caixa" discriminen correctament els clients per nivell de risc.

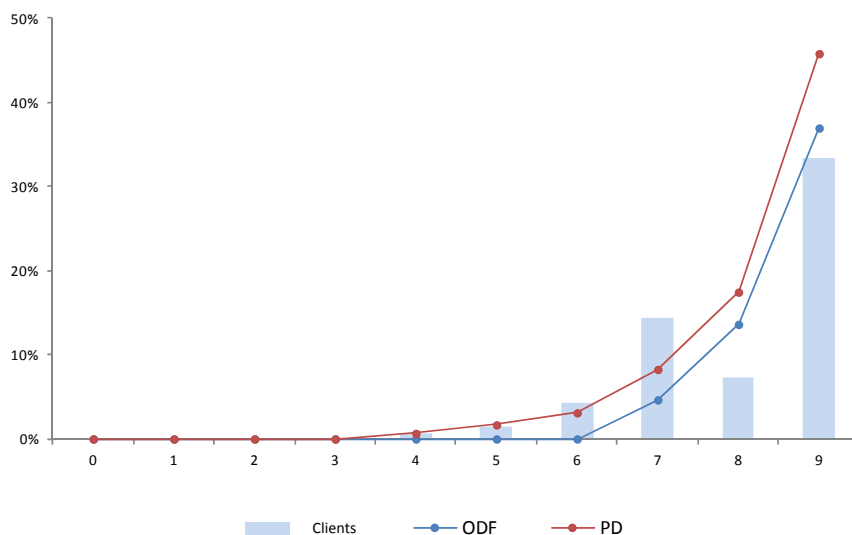
Com és lògic en un context econòmic tan desfavorable per a aquest segment, l'ODF se situa en alguns trams per sobre de la PD.

Gràfic 7. Gran empresa no promotora

En el segment de gran empresa, el baix nombre de clients existents fa que l'ODF per escala mestra no sigui estadísticament representativa i en aquest cas no es pot exigir monotonia a la funció, tot i que es compleix a gairebé tots els trams.

Gràfic 8. Gran empresa promotora

En el cas de grans promotors, l'ODF de 2011 està per sota dels nivells de PD per a cada tram.

1.2.3. Operacions de titulització

1.2.3.1 Informació general de l'activitat de titulització

1. Objectius i funcions del Grup

Els objectius del Grup "la Caixa" a l'hora de dur a terme operacions de titulització han estat, fins ara, de dos tipus:

- Fonamentalment consisteix a utilitzar els bons resultants del procés de titulització com a col·lateral admissible davant del Banc Central Europeu. El Grup "la Caixa" recompra aquests bons i d'aquesta manera aconsegueix diversificar les possibles fonts de finançament de què disposa l'entitat en una situació adversa dels mercats financers.
- De manera més esporàdica, es duen a terme processos de titulització d'actius per obtenir finançament a un cost competitiu per mitjà de la col·locació dels trams de bons garantits per mitjà de programes patrocinats per l'Estat (FTPYME), per la Generalitat de Catalunya (FTGENCAT), la Junta d'Andalusia i l'ICO, sempre que les condicions de mercat ho permetin.

D'altra banda, cal destacar que el Grup "la Caixa" té principalment una funció originadora, és a dir, que transforma part de la seva cartera de préstecs i crèdits homogenis en títols de renda fixa per mitjà de la transferència dels actius als diferents fons de titulització, els participants dels quals assumeixen els riscos inherents a les operacions titulitzades. Com s'ha comentat anteriorment, en dur a terme la seva activitat de titulització, "la Caixa" no té l'objectiu d'obtenir liquiditat ni d'aconseguir la transferència del risc, per la qual cosa adquireix la pràctica totalitat de la majoria de bons emesos pels corresponents fons de titulització com a contrapartida als actius que li han estat transferits.

A continuació, es detallen les diferents àrees implicades en els processos de titulització i el paper que desenvolupen:

- **Mercats.** És l'àrea encarregada de determinar l'objectiu i l'envergadura de l'operació, d'obtenir l'aprovació de l'òrgan directiu intern, del disseny financer de l'operació, de determinar els marges dels bons i de coordinar la direcció i la col·locació de bons.
- **Polítiques i procediments d'admissió.** S'ocupa de determinar els criteris de selecció i anàlisi de la cartera, de subministrar la informació històrica complementària requerida per les agències de qualificació externes i de gestionar les tasques d'auditoria dels actius.

- **Sistemes d'informació: segments i serveis.** S'encarrega de fer l'extracció de les carteres (preliminar, provisional i definitiva) i els respectius quadres d'amortització.
- **Assessoria Jurídica.** És l'àrea encarregada d'obtenir l'aprovació de l'òrgan societari intern corresponent i de supervisar la documentació generada.
- **Intervenció i comptabilitat.** S'ocupa de la comptabilització de l'operació.

Així mateix, cal destacar el paper que té l'entitat GestiCaixa, SGFT, SA com a gestora de fons de titulització de "la Caixa", la funció principal de la qual és la constitució, l'administració i la representació legal dels fons de titulització d'actius i la intervenció en la seva estructuració.

2. Polítiques comptables

Als efectes de la norma vint-i-tresena de la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, cal que es produeixi la transferència substancial del risc perquè es puguin donar de baixa els actius subjacents d'una titulització. Atès que el Grup "la Caixa" recompra la majoria de bons de les titulitzacions originades, aquesta transferència no es produeix, de manera que no és possible donar de baixa del balanç els actius que han estat objecte de titulització. Això no obstant, la disposició transitòria primera de la circular esmentada indica que no caldrà modificar el registre de les operacions que es produeixin abans de l'1 de gener de 2004, que van ser donades de baixa del balanç com a resultat de la normativa anterior. A causa d'aquest fet i tal com s'informa als comptes anuals de "la Caixa" de l'exercici 2011, únicament hi figuren donats de baixa del balanç de l'entitat aquells actius que van ser titulitzats abans de l'1 de gener de 2004, la resta romanen a l'actiu del Grup "la Caixa".²⁵

Com que no es compleixen els requisits exposats a les normes cinquanta-cinquena i cinquanta-sisena de la Circular 3/2008 per considerar que existeix transferència efectiva i significativa del risc, el mètode de càlcul emprat per calcular els requeriments de capital per a les operacions de titulització és el mateix que s'aplica als actius que han estat titulitzats.

El Grup "la Caixa" no ha desenvolupat l'operativa de titulitzacions sintètiques.

En l'activitat de titulitzacions, el Grup "la Caixa" utilitza les quatre agències de qualificació externa considerades com a admissibles pel regulador (Moody's, S&P, Fitch i DBRS).

²⁵ Vegeu la taula 33.

Habitualment s'utilitzen dues d'elles en cada operació, independentment de quin sigui el tipus d'actiu titulitzat.

1.2.3.2 Exposicions en operacions de titulització i import dels actius titulitzats

1. Import agregat de les posicions de titulització

La taula 33 detalla les posicions mantingudes en bons de titulització pel Grup "la Caixa", a través de CaixaBank, el 31 de desembre de 2011, en funció del tipus d'exposició. Cal indicar que la majoria dels bons emesos pels fons de titulització com a contrapartida dels actius crediticis transferits han estat adquirits el Grup.

Taula 33. Posicions de titulització per tipus d'exposició

(milers d'euros)

Tipus d'exposició	Exposició ⁽¹⁾
Bons de titulització tram preferent	18.414.695
Bons de titulització tram subordinat	6.016.740
Subscripció bons de reserva	780.443
Valor total	25.211.878

(1) Valor de l'exposició original.

La taula 34 informa sobre el total de les exposicions titulitzades de crèdits efectuades i pendents d'amortització el 31 de desembre de 2011.

Taula 34. Titulització de crèdits sobre clients

(milers d'euros)

Tipus de exposició	Exposició
Operacions donades de baixa del balanç	1.491.978
Operacions mantingudes en el balanç	22.981.649
Valor total	24.473.627

2. Altra informació quantitativa de les posicions de titulització

Tot seguit es mostra el detall dels actius titulitzats pel Grup "la Caixa", a través de CaixaBank, en funció del tipus d'actiu titulitzat, el 31 de desembre de 2011:

Taula 35. Distribució per tipus d'actius titulitzats

(milers d'euros)

	Saldo viu	Del qual: saldo viu operacions deteriorades i en mora	Pèrdues per deteriorament efectives
Hipoteques residencials	9.925.805	48.406	87.064
Arrendament financer	1.204.167	0	0
Préstecs al consum	3.021.373	551	62.254
Préstecs a Empreses i pimes	10.322.282	388.092	220.197
Total	24.473.627	437.049	369.515

L'activitat de titulització de l'exercici 2011 es resumeix en l'emissió de quatre nous acords de titulització, el detall dels quals es presenta a continuació:

- FONCAIXA LEASINGS 1, FTA. Amb un import inicial de la titulització de 1.420.000 milers d'euros, en la data de constitució, el 45,56% dels actius subjacents titulitzats corresponien a arrendament financer de mobiliari i el 54,44% restant, a arrendament financer d'immobiliari.
- FONCAIXA EMPRESAS 3, FTA. Amb un import inicial de la titulització de 1.400.000 milers d'euros, en la data de constitució, el 54,34% dels actius subjacents titulitzats corresponien a préstecs amb garantia hipotecària i el 45,66% restant, a préstecs amb garantia personal.
- FONCAIXA AUTÓNOMOS 1, FTA. Amb un import inicial de la titulització de 1.130.000 milers d'euros, en la data de constitució, el 70,26% dels actius subjacents titulitzats corresponien a préstecs amb garantia hipotecària i el 29,74% restant, a préstecs amb garantia personal.
- FONCAIXA CONSUMO 1, FTA. Amb un import inicial de la titulització de 3.080.000 milers d'euros, en la data de constitució, el 69,96% dels actius subjacents titulitzats corresponien a préstecs amb garantia hipotecària i el 30,04% restant, a préstecs amb garantia personal.

1.2.4. Tècniques de reducció del risc de crèdit

1.2.4.1 Informació general

A continuació es resumeixen les principals tècniques de reducció del risc de crèdit acceptades habitualment en el desenvolupament de l'operativa del Grup "la Caixa".

1. Polítiques i processos de compensació de les posicions de balanç i de fora de balanç

Els acords de compensació d'operacions de balanç, inclosos a les clàusules dels contractes ISDA o CMOF, s'utilitzen com a tècniques de mitigació del risc de crèdit, ja que permeten realitzar una compensació entre contractes d'un mateix tipus. En aquest sentit, els saldos d'efectiu existents i recíprocs entre l'entitat i la contrapart es compensen i, consegüentment, es presenten al balanç de situació consolidat pel seu import net i se'n fa la liquidació per diferències.

El Grup "la Caixa" no aplica cap compensació entre les posicions de balanç i de fora de balanç. Només l'operativa de derivats (fora de balanç) és objecte d'acords de compensació (*netting*).

2. Tipus de garanties reals, polítiques i procediments de gestió i valoració

Fins i tot quan les decisions de risc a l'entitat es basen en la capacitat de devolució de l'acreditat, és fonamental cobrir contingències imprevistes per mitjà de l'acceptació de garanties addicionals.

Garanties personals

Destaquen les operacions de risc pur amb empreses, en les quals es considera rellevant l'aval dels socis, siguin persones físiques o jurídiques, com a responsables màxims del curs de l'operació. Quan es tracta de persones físiques, l'estimació de la garantia es fa a partir de les declaracions de béns i quan l'avalador és persona jurídica, s'analitza en el procés de concessió com a titular.

Garanties reals

Els principals tipus de garanties reals acceptats a l'operativa diària són els següents:

- **Garanties pignorades.**

Aplicable a préstecs, crèdits oberts, comptes de crèdit, avals, línies de risc o lísings, per mitjà de penyora d'operacions de passiu o intermediació de CaixaBank. A la pràctica totalitat dels casos, CaixaBank ha de ser l'entitat dipositària de la garantia pignorada i la pignoració roman fins que l'actiu venç o es cancel·la anticipadament o mentre no es doni de baixa. Els principals tipus de garanties financeres acceptades són:

- Comptes d'estalvi a la vista: es fa la pignoració d'un import concret. De la resta es pot disposar lliurement i fins i tot servir com a garantia d'una altra operació activa.
 - Imposicions a termini i làmines d'estalvi: s'hi aplica la retenció efectiva de la totalitat de l'import del producte.
 - Participacions en fons d'inversió: la retenció de la garantia s'aplica al nombre de participacions que sumen l'import pignorat, en funció de la valoració en el moment de la pignoració. La resta de participacions poden ser pignorades en altres operacions d'actiu. Els percentatges establerts per a la pignoració varien en funció del tipus d'inversió entre el 100% per als FIM i FIAMM, i el 50% per als de renda variable, mixtos o en divises.
 - Pòlisses d'assegurança: pignoració de la pòlissa associada i pel valor més petit entre el valor de rescat i l'import dels capitals, pensions i aportacions. La pòlissa pignorada queda afectada pel total.
 - Cèdules hipotecàries: s'aplica la pignoració al nombre de títols que sumen l'import pignorat. La resta de títols es podran utilitzar com a garantia en altres operacions d'actiu.
 - Drets i valors: aplicable a títols de deute públic, obligacions, bons, accions i pagarés. La majoria de valors de renda fixa o variable acceptats com a garantia cotitzen a mercats oficials. Els aplicatius de CaixaBank recullen l'evolució diària del valor dels títols pignorats. Per regla general, el percentatge de pignoració aplicable és del 50% del valor efectiu en el cas de renda variable (en cas de depreciació important, es requereix a l'acreditat l'aportació de garanties addicionals), i del 85% per a la renda fixa, encara que en determinats casos el sistema aplica percentatges inferiors o fins i tot n'impedeix la pignoració.
- **Factures a càrrec d'un organisme públic i certificació d'obres, subministraments o serveis o subvenció lliurada per un ens públic.**

Són operacions de préstec o compte de crèdit a les quals s'afegeix l'afectació d'un dret de cobrament a favor de l'entitat. En tots els casos cal formalitzar un contracte de cessió de crèdit juntament amb el contracte de préstec o la pòlissa de compte de crèdit.

o **Garanties hipotecàries.**

La norma interna estableix de manera expressa els aspectes següents:

- El procediment d'admissió de garanties i els requeriments necessaris per formalitzar les operacions, com ara la documentació que cal lliurar a l'entitat i la certesa jurídica que aquesta ha de tenir.
- Processos de revisió de les taxacions registrades per assegurar el seguiment i el control correctes de la garantia. Es duen a terme processos periòdics de contrast i de validació dels valors de taxació amb la finalitat de detectar possibles anomalies en l'actuació de les societats de taxació que presten els seus serveis a CaixaBank.
- Política de desemborsament, que afecta principalment les operacions de promocions immobiliàries, perquè les disposicions es facin en funció de la valoració per part d'una societat de taxació del grau d'acabament de les obres.
- *Loan to value* (LTV) de l'operació. Els capitals per concedir en operacions hipotecàries estan limitats a uns percentatges sobre el valor de la garantia, valor que es defineix com el menor de tres: el de taxació, l'estimat pel sol·licitant i, en cas que sigui una operació d'adquisició, el que consta a l'escriptura pública de compravenda. Els sistemes informàtics calculen el nivell d'aprovació necessari per a cada tipus d'operació.

3. Derivats de crèdit: garants i contrapart

Finalment, el Grup "la Caixa" utilitza puntualment derivats de crèdit per a la cobertura del risc de crèdit. Així mateix, no es detecta la participació significativa de cap contrapart en la contractació de derivats de crèdit de cobertura. El Grup "la Caixa" en fa la contractació amb entitats de crèdit amb alta qualificació creditícia i, en la pràctica totalitat, estan emparats en un contracte de col·lateral.

1.2.4.2 Informació quantitativa

La taula 36 presenta la informació relativa a les exposicions, segons el tipus de garantia aplicada en la mitigació del risc de crèdit, del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa", el 31 de desembre del 2011.

Taula 36. Exposició en funció de l'aplicació de tècniques de mitigació

(milers d'euros)

Tipus de Garantia Aplicada en la Mitigació del Risc de Crèdit	Valor exposició		
	Mètode Estàndard	Mètode IRB	Total
Garanties hipotecaries	3.368.772	140.936.760	144.305.532
Garanties reals	1.425.727	3.628.352	5.054.079
Garanties personals ⁽¹⁾	83.008.955	55.754.409	138.763.364
Total Grup CaixaBank	87.803.454	200.319.521	288.122.975

(1) S'inclouen contractes avalats pel sector públic estatal.

(milers d'euros)

Tipus de Garantia Aplicada en la Mitigació del Risc de Crèdit	Valor exposició		
	Mètode Estàndard	Mètode IRB	Total
Garanties hipotecaries	3.368.772	140.856.533	144.225.305
Garanties reals	1.425.727	3.628.352	5.054.079
Garanties personals ⁽¹⁾	87.498.119	52.595.153	140.093.272
Total Grup "la Caixa"	92.292.618	197.080.038	289.372.656

(1) S'inclouen contractes avalats pel sector públic estatal.

Adicionalment, cal destacar que, tal com s'esmenta a l'apartat anterior, hi ha acords de compensació en productes derivats, inclosos a les clàusules dels contractes ISDA o CMOF.

2. Informació sobre el risc associat a les participacions accionaries

2.1. Descripció, comptabilització i valoració

La cartera de participacions del Grup "la Caixa" inclou companyies de primer nivell, amb una important presència en els seus respectius mercats i amb una capacitat de generar valor i rendibilitat recurrent. En general, es tracta de participacions de caire estratègic, amb participació de "la Caixa" en els seus òrgans de govern i en la definició de les seves polítiques i estratègies futures. Els comptes anuals del Grup "la Caixa" corresponents a l'exercici 2011 presenten el detall de les entitats incloses a la cartera de participacions accionaries del Grup "la Caixa" amb indicació del seu sector d'activitat i el seu àmbit d'actuació.²⁶

La inversió en aquestes companyies és registrada als capítols següents d'actiu:

- **Participacions.**²⁷ Inversions en el capital d'entitats multigrup²⁸ o associades.
- **Actius financers disponibles per a la venda.** Resta de participacions, amb excepció d'aquelles que estiguin incloses a la cartera de negociació o d'actius no corrents en venda.

A continuació es presenten les polítiques comptables i els mètodes de valoració de cadascun dels capítols esmentats.

1. Participacions

Es valoren per mitjà de l'aplicació del mètode de la participació, utilitzant la millor estimació del seu valor teòric comptable en el moment de la formulació dels comptes anuals.

El Grup "la Caixa" té establerta una metodologia per a l'avaluació trimestral d'indicadors que assenyalen l'aparició d'indicis de deteriorament en el valor registrat d'aquestes societats. Concretament, s'avalua la cotització de la societat al llarg del període considerat i també els preus objectius publicats per analistes independents de reconegut prestigi. A partir d'aquestes

²⁶ Vegeu les notes 6 "Combinacions de negoci, adquisició i venda de participacions en el capital d'entitats dependents", 11 "Actius financers disponibles per a la venda" i 16 "Participacions", i els Annexos 2, 3 i 4 dels comptes anuals del Grup "la Caixa" corresponents a l'exercici 2011.

²⁷ A l'efecte de solvència les entitats dependents no consolidables per la seva activitat estan registrades en aquest epígraf, ja que es comptabilitzen pel mètode de la participació.

²⁸ Són una excepció les entitats multigrup l'activitat de les quals és la tinença d'accions. Vegeu el punt 1.1.1 de la part A d'aquest mateix document i la nota 2.1 "Combinacions de negocis i principis de consolidació" dels comptes anuals de Grup "la Caixa" corresponents a l'exercici 2011.

dades, el Grup "la Caixa" determina el valor raonable associat a la participació i, en cas que se superi àmpliament el valor registrat d'aquestes societats, es considera que no hi ha indicis de deteriorament.

Quan es considera que hi pot haver indicis de deteriorament, el Grup "la Caixa" fa proves addicionals per avaluar el valor raonable de les participacions i comprovar la correcció de valor que tenen registrada. S'utilitzen mètodes de valoració generalment acceptats, com ara models de descompte de fluxos de caixa (DCF), corbes de regressió, models de descompte de dividendes (DDM) i altres. Les projeccions de balanç i del compte de resultats de les participacions bancàries es fan, en la majoria dels casos, a 5 anys atès que tenen caràcter d'inversions estables a llarg termini, mentre que els terminis de projecció per a participacions industrials s'adeqüen a les característiques de cada negoci, fonamentalment la vida residual de les concessions. S'utilitzen hipòtesis moderades obtingudes de fonts d'informació de reconegut prestigi i taxes de descompte individualitzades per a cada negoci i país. No es consideren potencials primes de control en la valoració. Les taxes de creixement utilitzades per calcular el valor residual més enllà del període cobert per les projeccions realitzades es determinen en funció de les dades del darrer període projectat i no superen mai el PIB nominal estimat del país o països en què les entitats participades desenvolupen la seva activitat.

2. Actius financers disponibles per a la venda

Els actius financers disponibles per a la venda es valoren sempre pel seu valor raonable, i els canvis en el seu valor, nets del seu impacte fiscal, es registren amb contrapartida al Patrimoni Net. En el cas de les participacions en entitats cotitzades, el seu valor raonable serà el valor de mercat i, quan no cotitzin, es valoraran pel seu cost d'adquisició minorat per qualsevol pèrdua per deteriorament que s'hagi manifestat. En el moment de la venda es comptabilitzarà la pèrdua o el benefici corresponent registrat prèviament en el Patrimoni Net al compte de resultats.

En general, se'n fa el sanejament amb càrrec a resultats quan hi ha evidències objectives de deteriorament. Es preveu l'aparició d'aquestes evidències en cas que es verifiqui una reducció del 40% en el seu valor raonable o que s'observi una situació de pèrdua continuada durant un període superior a 18 mesos.

2.2. Valor, exposició i guanys i pèrdues derivats de participacions i instruments de capital de les participacions accionaries

2.2.1. Valor raonable i en llibres de les participacions accionaries

La taula 37 detalla el valor raonable i en llibres de les participacions i instruments de capital del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" no inclosos a la cartera de negociació ni a la cartera d'actius financers a valor raonable amb canvis a pèrdues i guanys el 31 de desembre de 2011.

Taula 37. Valor en llibres de les participacions i els instruments de capital no inclosos a la cartera de negociació

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Actius disponibles per a la venda	3.632.673	3.769.382
Accions de societats cotitzades ⁽¹⁾	3.362.641	3.362.641
Accions de societats no cotitzades	113.443	121.937
Participacions al patrimoni de fons d'inversió i altres	156.589	284.804
Participacions	8.882.326	16.242.833
Cotitzades	7.720.429	14.355.718
No cotitzades	1.161.897	1.887.115
Valor total	12.514.999	20.012.215

(1) El valor en llibres d'aquest actius equival al seu valor raonable.

Taula 38. Valor raonable de les participacions i els instruments de capital no inclosos a la cartera de negociació

(milers d'euros)

	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Actius disponibles per a la venda	3.632.673	3.769.382
Accions de societats cotitzades ⁽¹⁾	3.362.641	3.362.641
Accions de societats no cotitzades	113.443	121.937
Participacions al patrimoni de fons d'inversió i altres	156.589	284.804
Participacions	8.567.517	16.186.667
Cotitzades	7.405.620	14.299.552
No cotitzades	1.161.897	1.887.115
Valor total	12.200.190	19.956.049

(1) El valor en llibres d'aquest actius equival al seu valor raonable.

El 31 de desembre del 2011, el valor de mercat de la cartera de participades cotitzades del Grup "la Caixa" i del Grup CaixaBank, que inclou les classificades com a "Participacions" i com a "Actius financers disponibles per a la venda – Instruments de capital", assoleix els 17.662 i 10.768 milions d'euros, respectivament, amb unes plusvàlues latents de 537 milions d'euros en el cas del Grup "la Caixa" i unes minusvàlues latents de 77 milions d'euros en el cas del Grup CaixaBank.

2.2.2. Valor d'exposició de les participacions accionaries

1. Valor d'exposició

El 31 de desembre de 2011 el valor de les exposicions del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa" al risc associat a la cartera de participacions accionaries era de 6.416.549 i 12.835.888 milers d'euros,²⁹ respectivament. Aquest import inclou el valor de la cartera d'actius financers disponibles per a la venda, participacions en entitats associades i en entitats dependents no consolidables per la seva activitat.

La taula 39 mostra tot seguit els imports d'aquestes exposicions,³⁰ en funció de si es tracta d'instruments cotitzats o no cotitzats.

Taula 39. Exposicions en participacions de capital no incloses a la cartera de negociació

(milers d'euros)

Exposició	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Actius disponibles per a la venda	2.529.464	2.432.232
Accions de societats cotitzades	2.426.998	2.321.273
Total Mètode Simple	202.741	303.888
Total Mètode de Models Interns	73	10.620
Total Mètode PD/LGD	2.224.184	2.006.765
Accions de societats no cotitzades en carteres no suficientment diversificades (Mètode Simple)	102.466	110.960
Participacions (dependents, multigrup i associades)	3.887.085	10.403.655
Participacions cotitzades	3.771.334	9.217.598
Participacions no cotitzades	115.751	1.186.058
Valor total	6.416.549	12.835.888

²⁹ Vegeu l'apartat 3.2 "Requeriments de recursos propis mínims per risc associat a la cartera industrial" de la part A d'aquest mateix document.

³⁰ El valor de l'exposició no inclou les deduccions de recursos propis que són el fons de comerç i els actius intangibles, les participacions significatives en entitats de crèdit i en entitats asseguradores i les participacions qualificades. Addicionalment, no s'inclouen les plusvàlues latents en instruments de capital disponibles per a la venda registrades amb contrapartida a Patrimoni Net.

2. Altra informació

Tot seguit es mostra el detall del valor de l'exposició en participacions accionaries d'acord amb l'aplicació del mètode simple de ponderació i desglossada per categoria de ponderació de risc:

Taula 40. Exposicions de renda variable (mètode simple)

(milers d'euros)

Ponderacions de risc	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
Exposicions de Renda Variable no cotitzades incloses en cartera suficientment diversificades (ponderades al 190%)	0	0
Exposicions de renda variable negociables en mercats organitzats (ponderades al 290%)	202.741	303.888
Resta d'exposicions de renda variable (ponderades al 370%)	103.060	111.554
Total exposició en renda variable	305.801	415.441

La taula 40 presenta el valor de l'exposició al risc associat a la cartera de participacions accionaries, la pèrdua en cas d'incompliment i la ponderació de risc mitjana.³¹

Taula 41. Exposició per categoria d'exposició i grau de deutor

(milers d'euros)

Categoria de risc en funció de la PD mitjana	Ponderació de risc mitjana ² (%)	Grup CaixaBank	Grup "la Caixa"
0,0900	96,45%	966.084	1.429.298
0,1283	114,99%	2.224.184	2.006.765
0,1873	137,79%	55.953	4.947.627
0,2701	162,67%	2.805.250	3.359.840
0,3846	188,91%	1.813	206.096
0,9408	258,36%	11.539	53.018
1,8314	305,15%	31.632	292.919
3,3741	346,60%	11.072	111.116
14,1571	520,31%	2.794	2.794
41,6476	535,21%	355	355
Total mètode PD/LGD¹		6.110.676	12.409.828

(1) Sempre s'hi aplicarà un 90%.

(2) Mitjana ponderada per exposició. Una ponderació del 100% representa un consum de recursos propis del 8%.

³¹ Aquesta informació es presenta únicament per a les exposicions de renda variable a les quals s'aplica el mètode PD/LGD.

2.2.3. Ajustos de valoració en instruments de capital disponibles per a la venda

El moviment dels ajustos de valoració en instruments de capital disponibles per a la venda del Grup CaixaBank i del Grup "la Caixa", que ha tingut lloc durant l'exercici 2011, amb indicació dels imports transferits al compte de resultats³² és el següent:

Taula 42. Variació anual dels ajustos de valoració en instruments de capital disponibles per a la venda

Grup CaixaBank

(milers d'euros)

Saldo ajustos de valoració el 31/12/2010	Imports transferits al compte de resultats ⁽¹⁾	Plusvàlues i minusvàlues per valoració ⁽²⁾	Passius i actius fiscals diferits	Saldo ajustos de valoració el 31/12/2011 ⁽³⁾
2.042.202	(38.169)	(1.873.806)	573.434	703.661

(1) Després d'impostos.

(2) Abans d'impostos.

(3) Inclou els ajustos per valoració dels interessos minoritaris

Grup "la Caixa"

(milers d'euros)

Saldo ajustos de valoració el 31/12/2010	Imports transferits al compte de resultats ⁽¹⁾	Plusvàlues i minusvàlues per valoració ⁽²⁾	Passius i actius fiscals diferits	Saldo ajustos de valoració el 31/12/2011 ⁽³⁾
1.195.651	(96.068)	(850.471)	290.805	539.917

(1) Després d'impostos.

(2) Abans d'impostos.

(3) Inclou els ajustos per valoració dels interessos minoritaris

³² Vegeu la nota 24.2 "Ajustos per valoració" dels comptes anuals del Grup "la Caixa" corresponents a l'exercici 2011.

3. Informació sobre el risc de mercat de la cartera de negociació

3.1. Requeriments generals

Pel que fa a solvència, la cartera de negociació està integrada per aquells actius i passius financers que l'entitat manté amb intenció de negociació, o que formen part d'una cartera d'instruments financers (identificats i gestionats conjuntament) per a la qual hi ha una evidència d'intenció de negociació.

D'acord amb la Circular 3/2008, hi ha "intenció de negociació" quan les posicions es mantenen amb l'objectiu de realitzar-les a curt termini o de beneficiar-se a curt termini de les diferències entre el preu d'adquisició i el de venda, o de les variacions d'altres preus o del tipus d'interès.

A diferència de la cartera de negociació establerta a la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya, la cartera de negociació pel que fa al càlcul dels requeriments de recursos propis també està integrada per instruments financers que serveixen de cobertura a altres elements d'aquesta cartera i, en compliment de determinats requisits, per cobertures internes (posicions que compensen d'una manera significativa el risc d'una posició o d'un conjunt de posicions no inclòs a la cartera de negociació). En aquest sentit, la cartera de negociació pel que fa a solvència té més abast que la cartera de negociació determinada a la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya.

La Circular 4/2011 estableix càlculs addicionals de requeriments de recursos propis per risc incremental d'impagament i migracions de crèdit i VaR estressat (VaR associat a un període anual històric d'estrès).

L'import dels requeriments de recursos propis mínims per risc de posició de la cartera de negociació i tipus de canvi era, el 31 de desembre de 2011, de 161.279 milers d'euros (consums per risc incremental d'impagament i migracions, VaR estressat i risc específic pendents d'aprovació pel Banc d'Espanya), i els requeriments de recursos propis mínims per risc de contrapart de la cartera de negociació eren de 211.461 milers d'euros (mentre que els requeriments totals per risc de contrapart eren de 231.925 milers d'euros).

3.2. Models interns

El Grup "la Caixa" s'exposa al risc de mercat per moviments desfavorables dels factors de risc següents: tipus d'interès i tipus de canvi, preu de les accions i mercaderies, inflació, volatilitat i

moviments en els diferencials de crèdit de les posicions de renda fixa privada. Diàriament es reporten estimacions de la sensibilitat i del VaR, tant pel que fa a les totals com a les segmentades per factor de risc i per unitats de negoci.

Cal destacar que, el mes de juliol de 2006 el Grup "la Caixa" va sol·licitar l'autorització al Banc d'Espanya per utilitzar el model intern de risc de mercat de la cartera de negociació, de risc de tipus de canvi i or, i de preu de matèries primeres per calcular el consum de recursos propis regulatoris. Així mateix, en l'exercici 2007 el Banc d'Espanya, després del procés de validació desenvolupat, va autoritzar l'ús d'aquest model intern, que es va començar a aplicar en el càlcul de recursos propis reguladors corresponent al 31 de desembre del 2007. Així mateix, en l'exercici 2011 es va sol·licitar al Banc d'Espanya l'autorització per calcular els recursos propis regulatoris per risc incremental d'impagament i migracions i VaR estressat per mitjà de models interns, en curs de validació per part del supervisor en la data d'elaboració d'aquest informe.

Tot seguit es resumeixen les metodologies utilitzades per al compliment dels requisits establerts a la norma noranta-tresena de les Circulars 3/2008 i 4/2011 per poder calcular el consum de recursos propis segons el model intern del Grup "la Caixa".

1. Característiques dels models utilitzats

En línies generals, hi ha dos tipus de mesures que constitueixen el denominador comú i estàndard de mercat per mesurar el risc de mercat: la sensibilitat i el VaR.

- La sensibilitat calcula el risc com a l'impacte en el valor de les posicions d'un petit moviment dels factors de risc, i segueix el procediment següent:
 - Per al risc de tipus d'interès i inflació, es calcula la variació del valor actual de cadascun dels fluxos futurs (reals o previstos) davant de variacions d'un punt bàsic (0,01 %) en tots els trams de la corba.
 - Per al risc de tipus de canvi, es calcula la variació del contravalor de cadascun dels fluxos en divisa davant de variacions d'un punt percentual (1%) en el tipus de canvi.
 - Per al risc de preu d'accions o altres instruments de renda variable, es calcula la variació del valor actual de la posició o de la cartera davant d'una variació d'un punt percentual (1%) dels preus dels seus components.
 - Per al risc de volatilitat (variabilitat dels tipus o dels preus), que incorpora les operacions amb característiques d'opció (*caps* i *floors* de tipus d'interès i opcions

sobre divisa o renda variable), es calcula la variació del valor actual de cadascun dels fluxos futurs davant de variacions de les volatilitats cotitzades en tots els trams de la corba, en els tipus de canvi i/o en els preus dels actius.

- Per al risc de correlació d'accions (dependència entre els preus), es calcula la variació del valor actual de la posició de la cartera davant d'una variació en la correlació d'un punt percentual (1%) dels preus dels seus components. Aquest risc només és present en opcions exòtiques sobre renda variable.

Aquestes anàlisis de sensibilitat donen informació sobre l'impacte d'un increment dels tipus d'interès, dels tipus de canvi, dels preus, de les correlacions i de les volatilitats sobre el valor econòmic de les posicions, però no comporten cap hipòtesi sobre la probabilitat del moviment esmentat.

o D'altra banda, per homogeneïtzar el mesurament del risc del conjunt de la cartera i per incorporar certes hipòtesis sobre la magnitud del moviment dels factors de risc de mercat, s'utilitza el VaR per a l'horitzó temporal d'un dia i amb un interval de confiança estadística del 99%. És a dir, que 99 de cada 100 vegades les pèrdues reals seran inferiors a les estimades pel VaR. Les metodologies utilitzades per obtenir aquest mesurament són el VaR paramètric i el VaR històric:

- El VaR paramètric es basa en el tractament estadístic dels paràmetres amb la volatilitat i les correlacions dels moviments dels preus i dels tipus d'interès i de canvi dels actius que componen la cartera i, seguint les recomanacions del Comitè de Supervisió Bancària de Basilea, s'aplica sobre dos horitzons temporals: 75 dies, donant més pes a les observacions més recents, i un any, equiponderant totes les observacions.
- El càlcul del VaR històric es fa per mitjà del càlcul de l'impacte sobre el valor de la cartera actual de les variacions històriques dels factors de risc. Es tenen en compte les variacions de l'últim any i amb un interval de confiança del 99%.

El valor del VaR diari es defineix com el màxim de les tres quantificacions de les dues metodologies utilitzades. Cal destacar que el VaR històric resulta molt adequat per completar les estimacions obtingudes per mitjà del VaR paramètric, ja que aquest no incorpora cap hipòtesi sobre el comportament estadístic dels factors de risc (el paramètric assumeix fluctuacions modelitzables a través d'una distribució estadística "normal"). Addicionalment, el

VaR històric incorpora la consideració de relacions no lineals entre els factors de risc, especialment necessària per a les operacions d'opció, la qual cosa el fa també especialment vàlid.

L'empitjorament de la qualificació creditícia dels emissors dels actius pot motivar també una evolució desfavorable dels preus cotitzats pel mercat. Per aquest motiu, la Direcció Corporativa de Models de Risc de Mercat completa la quantificació del risc de mercat amb una estimació de les pèrdues derivades de moviments en la volatilitat del diferencial de crèdit de les posicions en renda fixa privada (*Spread VaR*), que constitueix una estimació del risc específic atribuïble als emissors dels valors. Aquest càlcul es fa prenent en consideració la potencial menor liquiditat d'aquests actius i amb un interval de confiança del 99%.

L'agregació del *Market VaR* (derivat de les fluctuacions dels tipus d'interès i de canvi, i de la volatilitat de tots dos) i de l'*Spread VaR* es duu a terme de manera conservadora, assumint una correlació zero entre els dos grups de factors de risc.

El càlcul del VaR estressat consisteix en el còmput del VaR històric amb un interval de confiança del 99% a partir de les variacions diàries en els preus de mercat que es produeixen en un període estressat d'un any significatiu per al posicionament de la cartera.

El risc incremental d'impagament i migracions és una estimació amb un interval de confiança del 99,9% a l'horitzó d'un any de les pèrdues associades a impagaments i canvis de ràting crediticis de la cartera inclosa en el perímetre del model.

2. Validació de la fiabilitat i la coherència dels models interns

Per verificar la idoneïtat de les estimacions de risc, es comparen els resultats diaris amb la pèrdua estimada pel VaR, la qual cosa constitueix l'anomenat exercici de *back test*. Tal com exigeixen els reguladors bancaris, es fan dos exercicis de validació del model d'estimació de riscos:

- *Back test net*, que relaciona la part del resultat diari *marked-to-market* (és a dir, el derivat del canvi en el valor de mercat) de les posicions vives en el tancament de la sessió anterior amb l'import del VaR estimat amb horitzó temporal d'un dia, calculat amb les posicions vives en el tancament de la sessió anterior. Aquest exercici és el més adequat per autoavaluar la metodologia utilitzada per quantificar el risc.

- o Addicionalment, s'avalua el resultat total obtingut durant el dia (incloent-hi, per tant, l'operativa intradia que s'hagi pogut realitzar) amb l'import del VaR en l'horitzó d'un dia calculat amb les operacions vives en el tancament de la sessió anterior (*back test brut*). D'aquesta manera, s'avalua la importància de l'operativa intradia en la generació de resultats i en l'estimació del risc total de la cartera.

3. Proves de tensió

Per últim, i amb l'objectiu d'estimar les possibles pèrdues de la cartera en situacions extraordinàries de crisi, es fan dos tipus d'exercicis d'estrès sobre el valor de les posicions de Tresoreria:

- o Anàlisis d'estrès sistemàtiques: es calcula la variació del valor de la cartera davant d'una sèrie determinada de canvis extrems en els principals factors de risc. Seguint les recomanacions del Comitè de Supervisió Bancària de Basilea i les bones pràctiques bancàries, es tenen en compte fonamentalment els factors de risc següents: els moviments paral·lels de tipus d'interès (pujada i baixada), els moviments de pendent a diferents trams de la corba de tipus d'interès (pronunciament i aplanament), l'augment i la disminució del diferencial entre els instruments subjectes a risc de crèdit i el deute públic (diferència *bo-swap*), els moviments paral·lels de la corba de tipus d'interès del dòlar (pujada i baixada), l'augment i la disminució de la volatilitat de tipus d'interès, l'apreciació i la depreciació de l'euro en relació amb el dòlar, el ien i la lliura, l'augment i la disminució de la volatilitat dels tipus de canvi, l'augment i la disminució del preu de les accions i les mercaderies, l'augment i la disminució de la volatilitat de les accions i de les mercaderies i, finalment, l'augment de la volatilitat de les accions i de les matèries primeres.
- o Anàlisis d'escenaris històrics: es considera l'impacte que tindrien sobre el valor de les posicions situacions que s'hagin produït a la realitat, com ara la caiguda del Nikkei l'any 1990, la crisi del deute nord-americà i la crisi del peso mexicà l'any 1994, la crisi asiàtica del 1997, la crisi del deute rus l'any 1998, la creació i l'explosió de la bombolla tecnològica els anys 1999 i 2000, respectivament, els atacs terroristes de major impacte sobre els mercats financers dels darrers anys, la crisi de crèdit de l'estiu del 2007 o la crisi de liquiditat i de confiança ocasionada per la fallida de Lehman Brothers el mes de setembre de 2008 o l'increment dels diferencials de crèdit dels països perifèrics de la

zona euro pel contagi de la crisi de Grècia i Irlanda l'any 2010 o la crisi de deute espanyol l'any 2011.

Per completar aquests exercicis d'anàlisi del risc en situacions extremes, es determina l'anomenat "pitjor escenari", que és la situació dels factors de risc produïts en el darrer any i que implicaria la major pèrdua sobre la cartera actual. Posteriorment, s'analitza l'anomenada "cua de la distribució", que és la magnitud de les pèrdues que es produïrien si el moviment de mercat que les provoqués es calculés amb un interval de confiança del 99,9% per mitjà de l'*Extreme Value Theory*.

4. Seguiment i control³³

Com a part del seguiment necessari i del control dels riscos de mercat assumits, la Direcció aprova una estructura de límits globals de VaR, d'estrès i de pèrdues suportades (diàries i mensuals) i de sensibilitats i de VaR per factor de risc per a l'activitat de la Sala de Tresoreria. La Direcció General Adjunta de Tresoreria i Mercats de Capitals mateixa gestiona els factors de risc en funció de la relació rendibilitat-risc que determinen les condicions i les expectatives del mercat. La Direcció Corporativa de Models de Risc és responsable de fer el seguiment d'aquests riscos. Per acomplir la seva tasca, aquesta àrea fa diàriament un seguiment de les operacions contractades, el càlcul del resultat que suposa l'afectació de l'evolució del mercat a les posicions (resultat diari *marked-to-market*), la quantificació del risc de mercat assumit, el seguiment del compliment dels límits i l'anàlisi de la relació del resultat obtingut davant del risc assumit.

Per fer tot això, cal destacar que la Direcció Corporativa de Models de Risc disposa de suficients recursos humans amb elevada capacitat tècnica per poder utilitzar el model intern de Risc de Mercat.

Com s'ha comentat anteriorment, la Direcció Corporativa de Models de Risc és responsable de fer el seguiment diari del compliment de límits de risc de mercat i, si s'escau, de la comunicació d'excessos a l'Alta Direcció i a la unitat prenedora del risc que correspongui, amb indicació a aquesta que ha de procedir a la reestructuració o al tancament de les posicions que provoquen aquesta situació o a l'obtenció d'autorització explícita de l'òrgan competent perquè en faci el manteniment. L'informe de riscos, que és objecte de distribució diària, recull de manera explícita el contrast entre el consum efectiu i els límits autoritzats. A més, diàriament es

³³ Vegeu l'apartat 1.2.4. "Risc de mercat de la cartera de negociació" de la part A d'aquest mateix document per obtenir més informació de l'estructura i l'organització de la funció de gestió del risc de mercat.

reporten estimacions de la sensibilitat i del VaR, tant pel que fa a les totals com a les segmentades per factor de risc i per unitats de negoci.

La Direcció Corporativa de Models de Risc elabora i distribueix diàriament a la Direcció, als responsables de la Sala de Tresoreria i a Auditoria Interna els informes relatius al seguiment del risc de mercat de:

- Tota l'activitat de tresoreria.
- La posició que constitueix el perímetre del Model Intern de Risc de Mercat per al còmput de recursos propis, aquest apartat inclou els derivats de renda variable sobre participades de CaixaBank.
- La posició estructural de CaixaBank en divisa estrangera.

De manera genèrica aquest seguiment consta de tres seccions diferenciades: mesurament del risc a dia, *back testing* i *stress test*.

Amb una periodicitat mensual, la Direcció Corporativa de Models de Risc elabora una recopilació d'informes anomenada "Resum Executiu", que la Direcció General Adjunta de Tresoreria i Mercats de Capitals presenta al Comitè de Direcció, i la secció corresponent a "Risc de Mercat" i l'informe "Descripció del posicionament del Grup en actius de renda variable, renda fixa i derivats" del "Quadre de Comandament de Riscos", que s'eleva al Comitè Global del Risc de l'entitat.

Cal destacar que la Direcció Executiva de Gestió Global de Riscos, en què s'engloba la Direcció Corporativa de Models de Risc, fa una funció de supervisió que té l'objectiu genèric de tutelar la sanitat del risc i preservar els mecanismes de solvència i garantia, alhora que assegura la gestió integral dels diferents riscos garantint-ne la visió general.

Per últim, cal esmentar que les activitats de tresoreria i mercats del Grup "la Caixa" i els sistemes de mesurament i control de riscos utilitzats en aquests àmbits són objecte d'auditoria interna permanent. Així, en el darrer informe emès l'any 2011, Auditoria Interna va concloure que les metodologies i els procediments per gestionar, mesurar i controlar el risc de mercat associat a l'activitat de negociació a mercats financers són adequats i que compleixen els requisits establerts pel Banc d'Espanya.

4. Informació sobre el risc operacional

El Mètode Estàndard per calcular el capital per risc operacional és el mètode que aplica el Grup "la Caixa" des de l'any 2008. L'adopció d'aquest mètode va ser acordada pel Consell d'Administració el 18 de setembre de 2008 i comunicada per la Direcció General de Supervisió al Banc d'Espanya el 30 de setembre de 2008.

En aquest sentit, el Grup "la Caixa" ha definit un procediment per calcular el consum de capital per risc operacional que segueix les normes establertes per la Circular 3/2008 del Banc d'Espanya i la Guia per a l'aplicació del mètode estàndard. Aquest procediment ha estat aprovat per la Direcció Executiva de Gestió Global de Riscos.

El procediment de consum de capital per risc operacional segons el mètode estàndard inclou els aspectes següents:

- Determinació dels ingressos rellevants.
- Assignació dels ingressos rellevants a línies de negoci.
- Ponderació de les línies de negoci del Grup "la Caixa".
- Càlcul del consum de capital per risc operacional segons el mètode estàndard.

1. Determinació dels ingressos rellevants

En primer lloc, es determinen els ingressos rellevants fent la suma dels imports comptabilitzats en els epígrafs que la Circular 4/2004 del Banc d'Espanya estableix al compte de pèrdues i guanys consolidat a l'efecte del càlcul de recursos propis (format reservat) del Grup "la Caixa".

Adicionalment, es fan els càlculs del consum de capital per risc operacional en l'àmbit individual per a les entitats següents requerides pel Banc d'Espanya:

- CaixaBank, SA
- "la Caixa"
- FinConsum, EFC, SA
- Nuevo Micro Bank, SAU
- Corporación Hipotecaria Mutual, EFC, SA

Per fer aquests càlculs individuals, els ingressos rellevants s'obtenen dels mateixos epígrafs corresponents als comptes de pèrdues i guanys a l'efecte del càlcul de recursos propis (format reservat) del Grup "la Caixa".

Per aconseguir una major aproximació al perfil de risc operacional del Grup "la Caixa", també s'analitzen, en l'àmbit individual, les entitats següents: Criteria CaixaHolding, SAU, ServiHabitat XXI, SA i InverCaixa Gestión SGIIC, SA.

2. Criteris per a l'assignació dels ingressos rellevants a línies de negoci

A partir de la informació de les magnituds comptables d'aquests epígrafs de cada entitat, es procedeix a l'assignació dels ingressos rellevants a línies de negoci. Aquesta assignació, que es realitza per a cada entitat del Grup, es fa en funció de:

- L'activitat principal que origina la comptabilització a cadascun d'ells.
- El tipus de clients objectiu de cada entitat.
- Els requeriments normatius establerts.

Així, per exemple, l'epígraf 3 "Rendiments d'instruments de capital" del compte de pèrdues i guanys, que inclou principalment els imports procedents de dividends d'instruments de capital disponibles per a la venda, s'assigna a la línia de negoci de Banca Comercial.

3. Criteris per ponderar les línies de negoci de CaixaBank

La distribució per línies de negoci dels epígrafs del compte de pèrdues i guanys es duu a terme a partir de la informació facilitada pel Sistema de Gestió Intern (IGC, Informació de Gestió Corporativa) de les diferents activitats, productes i serveis que CaixaBank presta als seus clients.

Per calcular aquesta ponderació s'apliquen dos criteris:

- **Tipologia de clients.** Es classifica en funció del tipus de client que origina l'ingrés/la despesa i de la seva classificació per segment. D'aquesta manera:
 - Banca minorista: particulars, autònoms i microempreses.
 - Banca comercial: pimes, grans empreses i sector públic.

- **Productes/Serveis.** Es classifiquen a la línia de negoci que correspongui segons els criteris d'assignació de la Circular 3/2008 i de la Guia per a l'aplicació del mètode estàndard. Així, per exemple:
 - Comissions de comercialització de fons d'inversió a la línia d'intermediació minorista.
 - Comissions de préstecs sindicats: finançament empresarial.

Un cop determinats els ingressos rellevants i distribuïts a la línia de negoci que els correspon, s'aplica la Beta que indica la Circular 3/2008 per a cada línia de negoci, se'n fa la mitjana dels tres darrers anys i s'obté el capital necessari per risc operacional.

5. Informació sobre el risc de tipus d'interès en posicions no incloses a la cartera de negociació

5.1. Gestió del risc de tipus d'interès en posicions no incloses a la cartera de negociació

El risc de tipus d'interès a posicions no incloses a la cartera de negociació, com s'ha comentat anteriorment,³⁴ es produeix quan els canvis a l'estructura de la corba de tipus de mercat afecten les masses d'actiu i passiu i en provoquen la renovació a tipus diferents dels anteriors amb efectes en el seu valor econòmic i en el marge financer.

El Consell de "la Caixa" ha delegat la gestió i el control d'aquest risc a la Direcció de l'entitat, a través del Comitè Global del Risc i del Comitè de Gestió d'Actius i Passius (d'ara endavant, "COAP").

El Comitè Global del Risc és el responsable de l'aprovació del marc de gestió del risc de tipus d'interès i delega l'actualització i la fixació de límits operatius de gestió al COAP.

La Direcció d'Àrea d'Anàlisi de Risc de Balanç, en dependència de la Subdirecció General de Mercats, s'encarrega d'analitzar aquest risc i de proposar al COAP les operacions de cobertura d'acord amb els objectius descrits anteriorment.

El COAP es reuneix amb una periodicitat mensual i, amb la informació subministrada per la Subdirecció General de Mercats, fa el seguiment, l'anàlisi i les propostes per gestionar el risc estructural de tipus d'interès per al Comitè Global del Risc.

Mensualment s'informa sobre la situació del risc estructural de balanç tant en termes de valor econòmic com de marge d'interessos.

Hi ha un seguit d'hipòtesis clau relacionades amb la gestió del risc de tipus d'interès estructural de balanç.

Les hipòtesis de cancel·lació anticipada dels productes d'actiu i passiu s'obtenen per mitjà de la utilització de models interns basats en l'experiència històrica que recullen variables del comportament dels clients, dels productes mateixos, variables estacionals i variables macroeconòmiques. Per a les masses sense venciment contractual, se n'analitza la sensibilitat

³⁴ Vegeu l'apartat 1.2.6 "Risc de tipus d'interès a posicions no incloses a la cartera de negociació" de la part A "Aspectes generals" d'aquest mateix document.

als tipus d'interès, juntament amb el termini de venciment esperat, considerant la possibilitat que té el client de cancel·lar anticipadament els seus productes basada en l'experiència històrica.

El tractament dels comptes a la vista pretén adaptar el venciment indeterminat dels saldos a un venciment concret basant-se en l'estudi dels clients realitzat per l'entitat i en l'experiència històrica. Per fer això s'utilitzen dos criteris (la modificació del tipus d'interès i el grau de permanència d'aquests saldos) tenint sempre en compte el principi de prudència en la modelització.

5.2. Impacte de les variacions del tipus d'interès

Finalment, es comenta l'impacte de les variacions del tipus d'interès sobre el valor econòmic i sobre el marge financer. La informació presentada només recull la divisa euro, ja que és l'única en què hi ha una posició important sensible als tipus d'interès.³⁵

En referència a l'impacte de les variacions dels tipus d'interès sobre el valor econòmic i sobre el marge financer, s'han aplicat els mateixos criteris que els establerts per emplenar l'estat RP51 del Banc d'Espanya.

Amb data 31 de desembre de 2011, el moviment paral·lel de tipus d'interès aplicat per a l'estimació de l'impacte sobre el valor econòmic i sobre el marge financer és de baixada de -205 punts bàsics.

Taula 43. Impacte del risc de tipus d'interès

(milers d'euros)

Divisa	Impacte sobre el Valor Econòmic	Impacte sobre el Marge Financer
Euro	-17.651	-189.434

Aquestes dades s'inclouen dins dels estats de solvència dels recursos propis a efectes informatius, ja que no representen exigències reguladores de capital. Es tracta de l'estimació dels hipotètics impactes d'un desplaçament extraordinari de la corba de tipus d'interès.

³⁵ Posició important sensible als tipus d'interès definida com a actiu o passiu a la divisa superior de mitjana, durant els sis mesos immediatament anteriors, al 5% de l'actiu o el passiu total de l'entitat.

6. Informació sobre remuneracions

Mitjançant la Llei 2/2011, de 4 de març, d'economia sostenible i, en particular, a través de la Llei 6/2011, d'11 d'abril, per la qual es modifica la Llei 13/1985 de coeficients d'inversió, recursos propis i obligacions d'informació dels intermediaris financers, es va dur a terme la primera fase d'incorporació al nostre ordenament de les Directives 2009/111/CE i 2010/76/UE.

Posteriorment, el Reial decret 771/2011, de 3 de juny, pel qual es modifica el Reial decret 216/2008, de recursos propis de les entitats financeres, va desenvolupar la norma legal i va avançar substancialment en el procés de transposició de les dues directives comunitàries esmentades, dedicant una regulació específica a la política de remuneracions de les entitats de crèdit.

De la seva banda, el Banc d'Espanya, per mitjà de la Circular 4/2011, de 30 de novembre, va completar la transposició de la normativa comunitària i va establir els criteris generals del disseny de les polítiques retributives respecte de determinades categories de treballadors que, en l'exercici de les seves funcions, puguin tenir efecte sobre el perfil de risc de les entitats de crèdit.

Així, un element rellevant que estableix la Circular 4/2011 del Banc d'Espanya consisteix en l'obligació d'informar amb transparència sobre la política de remuneracions dels directius i col·lectius de treballadors les decisions dels quals puguin afectar el perfil de risc de les entitats de crèdit.

En particular, la norma 117 bis de l'esmentada Circular es refereix a la "Informació sobre remuneracions", que conté la informació que caldrà publicar i actualitzar periòdicament, almenys una vegada a l'any. Aquesta informació figura en aquest document *Informació amb Rellevància Prudencial*.

6.1 Política de remuneració: composició i mandat del comitè de remuneracions.

Durant els anys 2010 i 2011, l'Àrea de Recursos Humans del Grup "la Caixa", per delegació del Comitè de Direcció, va gaudir de la col·laboració d'assessors externs (Garrigues Abogados y Asesores Tributarios, i Towers Watson) per fer diferents estudis i anàlisis destinats a dissenyar i implantar l'adaptació de la política de remuneracions del Grup "la Caixa" als requeriments legals exigits.

D'acord amb els treballs duts a terme, l'Àrea de Recursos Humans de l'entitat va proposar la política de remuneracions aplicable als alts directius, als efectes de l'aplicació del RD 771/2011, i al col·lectiu de treballadors identificat pel fet de tenir funcions amb efectes potencials sobre el perfil de risc del Grup. Posteriorment, aquesta política fou aprovada tant per la Comissió de Nomenaments i Retribucions de CaixaBank com per la de "la Caixa".

Els elements principals en el disseny i la implantació de la política de remuneracions adaptada a la normativa vigent són els següents:

- col·lectiu identificat,
- mètode d'ajustament ex ante per a cada col·lectiu,
- mètode d'ajustament ex post per a cada col·lectiu,
- política d'ajornament, i
- criteris de lliurament d'accions o altres instruments de patrimoni.

Així mateix, cal assenyalar que a "la Caixa" la Comissió de Nomenaments i Retribucions està formada, el 31 de desembre de 2011, pels membres següents:

- Sr. Isidro Fainé Casas (president),
- Sr. Salvador Gabarró Serra (vocal), i
- Sr. Jordi Mercader Miró (vocal).

Pel que fa a CaixaBank, la Comissió de Nomenaments i Retribucions està formada en la mateixa data pels membres següents:

- Sr. Juan Rosell Lastortras (president),
- Sra. Isabel Estapé Tous (vocal), i
- Sr. Javier Godó Muntañola (vocal).

Al llarg de l'any 2011 la Comissió de Nomenaments i Retribucions de CaixaBank s'ha reunit en 9 ocasions.

D'altra banda, durant el mateix període la Comissió de Nomenaments i Retribucions de "la Caixa" s'ha reunit en 6 ocasions.

6.2 Descripció del col·lectiu identificat

Els diversos grups de treballadors inclosos en l'anomenat "col·lectiu identificat" són els següents:

1. Alts directius (als efectes de l'aplicació del RD 771/2011)

Als efectes de determinar el col·lectiu identificat per a l'aplicació del RD 771/2011, es consideren alts directius el vicepresident executiu i conseller delegat de CaixaBank, els directors generals i directors generals adjunts de CaixaBank, els directors executius territorials de CaixaBank, i els directors executius de CaixaBank, i els directors executius de "la Caixa" amb impacte material en risc de crèdit o de mercat.

2. Prenedors de risc de crèdit

S'hi inclouen els professionals amb càrrecs directius que participen en el procés de gestió de riscos i que tenen assignades facultats i decisions en matèria de risc de crèdit amb facultats sobre un nivell predeterminat de risc, segons estableix la normativa interna de l'entitat.

3. Impulsors de risc de crèdit

Incorpora directors de segment de negoci o de producte que, malgrat no tenir assignades facultats en matèria de risc de crèdit, impulsen la captació d'operacions de crèdit des de la seva posició de direcció, les decisions que prenen tenen un impacte material en el consum de capital per risc de crèdit de l'entitat.

4. Prenedors de risc de mercat

Considera aquells directius les decisions dels quals tenen un impacte significatiu en el consum de capital per risc de mercat de l'entitat.

5. Directors de l'Àrea de Control i de l'Àrea Financera

S'identifiquen aquells directius de les Àrees de Control i Financera que tenen rellevància pel que fa a la seva funció i/o per la participació en alguns comitès que configuren l'estructura de gestió de risc a CaixaBank, com ara:

- Comitè Global del Risc.
- Comitè de Crèdits.
- Comitè de Valoració i Adquisició d'Actius Immobiliaris.
- Comitè de Seguiment del Risc.
- Comitè de Polítiques de Concessió.

6.3 Informació qualitativa de la remuneració del col·lectiu identificat

Cadascun dels directius i treballadors de l'entitat inclosos en el col·lectiu identificat està assignat a un programa de retribució variable o *bonus*, d'acord amb la funció que desenvolupa. Cada àrea funcional de l'entitat disposa d'un programa específic de *bonus* amb un disseny o unes mètriques específiques que incorpora un seguit de reptes i condicions que determinen la retribució variable de les persones de cada àrea. Les àrees principals que disposen d'aquests programes són Banca Comercial, Banca Privada, Banca d'Empreses, Banca Transaccional, Mercats, Banca d'Inversió, Banca Corporativa i les àrees de Serveis Centrals i Serveis Territorials.

Per a les àrees de Serveis Centrals i Territorials, el model de retribució variable s'anomena "Programa de reptes", en què s'inclouen tots aquells directius del col·lectiu identificat que desenvolupen la seva tasca en àrees de suport al negoci. Es tracta principalment de diverses àrees de Serveis Centrals de control o financers, incloent-hi també diversos treballadors emmarcats en els departaments de risc per la seva importància pel que fa al perfil de risc de l'entitat. Els reptes que s'acorden en aquestes àrees són fruit principalment de la proposta específica de cada treballador d'acord amb el seu responsable funcional i els reptes de l'àrea.

La resta de programes de *bonus* esmentats anteriorment per a altres àrees de l'entitat corresponen a diverses àrees de negoci. Els "reptes" que s'estableixen està relacionats principalment amb l'activitat comercial que fa cada segment de negoci.

L'import de *bonus* que pot meritjar cada treballador que pertany al programa específic s'estableix en funció del seu rendiment. Aquesta quantia inicial es veu modificada, així mateix, per un "factor corrector de *bonus*" que la direcció de l'entitat estableix cada any, tot això

conforme als requeriments establerts a la normativa d'aplicació, amb l'objectiu d'incorporar a les polítiques retributives ajustaments específics en funció de certs perfils de risc predeterminats per la direcció de l'entitat. Aquest factor corrector mira de recollir principalment els resultats globals de l'entitat i altres aspectes de caire més qualitatiu.

Amb caràcter general, aquest factor corrector és aplicable a tots els treballadors de manera homogènia i pot oscil·lar entre un mínim de 0,85 i un màxim d'1,15.

Tot seguit es resumeixen els principis generals de remuneració de "la Caixa" i CaixaBank en el marc dels quals les entitats desenvolupen les seves polítiques retributives per a cadascun dels segments de treballadors i negocis.

- L'entitat basa la seva estratègia d'atracció i retenció del talent dels seus treballadors a facilitar-los la participació en un projecte social i empresarial distintiu, i la possibilitat de desenvolupar-se professionalment en unes condicions de compensació total per sobre de la mitjana del sector d'entitats financeres del mercat espanyol.
- La política de compensació total de l'entitat està orientada a impulsar comportaments que assegurin la generació de valor i a la sostenibilitat dels resultats a llarg termini, tot això conforme al perfil de risc definit per l'entitat.
- En aquest marc de compensació, l'entitat aposta per un posicionament competitiu en la suma de retribució fixa i beneficis socials, i basa la seva capacitat d'atracció i retenció del talent principalment en tots dos components retributius.
- Els reptes individuals dels treballadors es defineixen sobre la base de l'acord que aquests estableixen amb els seus responsables funcionals.
- L'entitat té com a principi retributiu general que la part variable tingui una proporció reduïda en relació amb la retribució total per tots els conceptes. Malgrat això, per a àrees de negoci específiques, el component variable pot tenir un pes superior a la mitjana del conjunt de l'entitat.
- El sistema de promoció de l'entitat es basa en la valoració de les competències, el rendiment, el compromís i els mèrits professionals dels treballadors.

En relació amb la política general de remuneracions, tot seguit es descriuen els criteris d'ajornament en el pagament del *bonus* meritat i, si és el cas, de lliurament d'accions de l'entitat exclusivament als directius inclosos en el col·lectiu identificat:

1. Professionals afectats per l'ajornament de la retribució variable i pel lliurament d'accions (o instruments de patrimoni equivalents):

- S'aplicarà l'ajornament en l'abonament de la retribució variable i en el lliurament d'accions al vicepresident executiu i conseller delegat, i per a qualsevol membre d'alts directius (als efectes de l'aplicació del RD 771/2011) que percebi retribució variable amb independència de la quantia.
- En el grup de treballadors inclosos en els col·lectius següents: (i) prenedors de risc de crèdit i de mercat, (ii) impulsors de risc de crèdit, o (iii) directius de les àrees de control i financera, s'aplicarà l'ajornament i el lliurament d'accions quan l'import de la retribució variable sigui superior a 100.000 euros o al 30% de la retribució fixa del directiu.
- Qualsevol professional de l'entitat que sense formar part del col·lectiu identificat percebi un *bonus* per import igual o superior a 200.000 euros.

2. Funcionament de l'ajornament i del lliurament d'accions:

En la data de pagament establerta de la retribució variable, s'abonarà el percentatge del *bonus* en efectiu en relació amb la porció no diferida d'aquesta retribució variable que correspongui a cada treballador. D'ara endavant, ens referirem a aquesta data com la data del pagament *upfront*.

El 50% de l'import que s'ha d'abonar *upfront* es liquida en metàl·lic. El 50% restant es lliurarà per mitjà d'accions de l'entitat.

Tot seguit, s'exposen els percentatges d'ajornament per a cada col·lectiu:

Taula 44. Percentatges d'ajornament per a cada col·lectiu

Col·lectius	Ajust a risc ex post (diferiment)	Entrega d'Accions
Vicepresident Executiu i Conseller Delegat de CaixaBank	Es difereix a 3 anys, en terceres parts, un 60% del bonus meritat	Pagament en accions d'un 50% del "bonus"
Alts Directius (a efecte d'aplicació del RD 771)	Es difereix a 3 anys, en terceres parts, un 50% del bonus meritat	Pagament en accions d'un 50% del "bonus"
Resta Col·lectiu	Si el bonus percebut és superior a 100.000 euros o supera en import el 30% de la retribució fixe: es difereix el 40% del bonus meritat durant 3 anys abonant-se en terceres parts	Si el bonus percebut és superior a 100.000 euros o supera en import el 30% de la retribució fixe: Pagament en accions d'un 50% del "bonus"
Resta d'empleats	Si el bonus percebut és superior a 200.000 euros: es difereix el 40% del bonus meritat durant 3 anys abonant-se en terceres parts	Si el bonus percebut és superior a 200.000 euros: Pagament en accions d'un 50% del "bonus"

El 50% de l'import que s'ha d'abonar en cadascuna d'aquestes tres dates es pagarà en metàl·lic. El 50% restant es liquida mitjançant el lliurament d'accions de CaixaBank un cop satisfets els impostos (o retencions) pertinents.

Totes les accions lliurades implicaran un període de restricció del dret de venda d'un any des del lliurament al treballador.

Els indicadors que s'utilitzen per ajustar al risc ex ante en relació amb la determinació de la retribució variable establerta en el "Programa de reptes" varien entre els diferents grups del col·lectiu identificat. Tot seguit es detallen per a cadascun d'ells.

1. Prenedors i impulsors de risc de crèdit

Per a les funcions considerades en els col·lectius de prenedors i impulsors de risc de crèdit, l'indicador principal que s'utilitza per ajustar al risc ex ante s'anomena "Ajustament a risc de crèdit" (AJRC).

La mètrica prevista per calcular-lo és el capital regulatori consumit per la unitat de negoci, cartera o segment dividit entre l'EAD corresponent (*exposure at default* o exposició a l'incompliment), segons la fórmula següent:

$$\frac{\sum_{n=1}^T CR_n}{\sum_{n=1}^T EAD_n}$$

El *bonus* final que el treballador percebrà es calcula com s'indica tot seguit:

Bonus ajustat al risc = AJRC x *Bonus target* x (% de consecució de "reptes" individuals + % de consecució de "reptes" corporatius) x factor corrector

2. Prenedors de risc de mercat

Per a les funcions considerades en els col·lectius de prenedors de risc de mercat, l'indicador que s'utilitza per ajustar al risc ex ante s'anomena "Ajustament a risc de mercat" (AJRM). L'horitzó temporal de mesurament és l'exercici de vigència del "Programa de reptes".

A continuació es concreta el funcionament de l'indicador:

Taula 45. Indicador AJRM

Situacions de risc	AJRM
Excedit de risc de fins al 15% dels límits aprovats causat explícitament per un posicionament en el mercat no autoritzat o de mida superior als imports de risc autoritzats.	0,9
Excedit de risc per sobre del 15% dels límits aprovats causat explícitament per un posicionament en el mercat no autoritzat o de mida superior als imports de risc autoritzats, o 2 posicionaments d'aquest tipus dels quals almenys un no excedeixi el 15% d'aquests límits.	0,75
Excedit de risc per sobre del 15% dels límits aprovats causat explícitament per dos posicionaments en el mercat no autoritzats o de mida superior als imports de risc autoritzats, o 3 posicionaments d'aquest tipus dels quals almenys un no excedeixi el 15% d'aquests límits.	0,5
Excedit de risc per sobre dels límits aprovats causat explícitament per posicionaments en el mercat no autoritzats o de mida superior als imports de risc autoritzats superiors en nombre o import als indicats anteriorment.	0

L'import que s'ha d'abonar als professionals d'aquest col·lectiu es calcula aplicant la fórmula següent:

Bonus ajustat al risc = AJRM x *Bonus target* x (% de consecució de "reptes" individuals + % de consecució de "reptes" corporatius) x factor corrector

3. Directors d'Àrees de Control i Finances

L'ajustament a risc ex ante per a les funcions de control es determina en funció d'uns reptes de caràcter individual que estan formalitzats en una eina corporativa específica i que estan

vinculats a les activitats de control o financeres de l'àmbit de responsabilitat de cadascun dels treballadors implicats.

L'import que s'ha d'abonar als treballadors integrants d'aquest col·lectiu es calcula aplicant la fórmula següent:

$$\text{Bonus ajustat al risc} = \text{Bonus target} \times (\% \text{ de consecució de "reptes" individuals} + \% \text{ de consecució de "reptes" corporatius}) \times \text{factor corrector}$$

D'acord amb el que s'ha indicat anteriorment, la remuneració en accions només és aplicable als treballadors que tenen dret a percebre un *bonus* i compleixen els requisits per a l'ajornament i el lliurament d'accions d'acord amb els criteris exposats prèviament per excedir els límits de percepció de retribució variable que conté la política de remuneracions aprovada per l'entitat.

D'altra banda, està previst que els treballadors o directius afectats per l'ajornament perdin el dret a cobrar els imports de retribució variable diferits, en efectiu o per mitjà de lliurament d'accions, en les situacions següents:

- Acomiadaments disciplinaris procedents.
- Incompliments normatius de naturalesa general que tinguin un caràcter substancial.
- Incompliments normatius que comportin pèrdues, imputables a un treballador, que puguin posar en risc la solvència d'una línia de negoci.
- Consums de capital per risc de crèdit superiors als nivells preestablerts.

Els reptes dels treballadors adscrits a les àrees de control i financera, basant-se en els quals es determina el seu rendiment per pagar el *bonus*, s'estableixen d'acord amb els paràmetres de rendiment determinats entre el treballador i el seu responsable, i no estan relacionats amb els resultats de les àrees de negoci que controlen i supervisen.

En particular, el programa de reptes de l'exercici 2011 per a aquests treballadors es determina d'acord amb els següents paràmetres objecte de mesurament:

- 80% dels reptes individuals i/o d'equip
- 10% del repte de qualitat de l'entitat
- 10% de la variació de les despeses d'explotació del Grup "la Caixa"

6.4 Informació quantitativa de la remuneració del col·lectiu identificat

Tot seguit es mostren les retribucions satisfetes durant l'exercici 2011 al col·lectiu identificat al qual s'apliquen les disposicions normatives vigents en matèria de remuneracions, en funció dels diversos àmbits d'activitat de l'entitat:

Taula 46. Retribucions satisfetes al col·lectiu identificat

(milers d'euros)

Àmbits d'activitat	Descripció del tipus de negocis	Retribució Fixe 2011	Retribució Variable pagada en 2011 (Bonus 2010)	Total 2011
Banca d'Inversió	Mercat de capitals, Banca Corporativa, i Banca d'Inversió.	3.469	2.546	6.015
Banca Comercial	Banca de Particulars, Banca Privada i Personal, Banca d'Empreses, i Banca Transaccional.	6.803	1.915	8.718
Gestió d'Actius	No aplica	0	0	0
Resta	Àrees de Serveis Centrals	16.560	2.005	18.565

(milers d'euros)

Tipologia d'empleats, dins el col·lectiu identificat	Nombre de persones incloses en el col·lectiu identificat	Retribució Fixe 2011	Retribució Variable pagada en 2011 (Bonus 2010)	Total
Alts Directius	22	15.150	1.296	16.446
Resta d'empleats	67	11.682	5.170	16.852

(milers d'euros)

Tipologia d'empleats, dins el col·lectiu identificat	Retribució Variable 2011 en efectiu (prestacions pecuniàries)	Retribució Variable 2011 en accions o instruments equivalents	Total Retribució Variable 2011
Alts Directius	1.296	0	1.296
Resta d'empleats	5.170	0	5.170

Pel que fa a l'exercici 2011:

- No hi ha remuneracions diferides pendents de pagament.
- No s'han abonat remuneracions diferides concedides.
- No hi ha hagut noves contractacions dins del col·lectiu identificat.
- No s'han produït indemnitzacions per acomiadament dins del col·lectiu identificat.